RÁCKEVE VÁROS

ÚJ TELEPÜLÉSRENDEZÉSI ESZKÖZEI

ÖRÖKSÉGVÉDELMI HATÁSTANULMÁNY

2017. június

PRORÉGIÓ
A stratégiai partner

Megbízó

Ráckeve Város Önkormányzata
2300 Ráckeve, Szent István tér 4.

Generál tervező

Pro Regio Közép-Magyarországi Regionális Fejlesztési és Szolgáltató Nonprofit Közhasznú Korlátolt Felelősségű Társaság
Cím: 1146 Budapest, Hermina út 17.
Tel:központ (36-1) 471-8955, ügyfélszolgálat (36-1) 471-8959
Fax: (1) 471-8975
E-mail: proregio@proregio.hu
Honlap: http://www.proregio.hu

Projekt felelős	**Dr. Gordos Tamás**	**Pro Regio Nk. Kft.**
Irányító tervező	Kovács Beáta	vezető településrendező tervező TT/1 10-0231
Településrendezés	Gutai Berta	településtervező TT/1 01-4858
Építészet, örökségvédelem	Máté Zsuzsanna,	építészmérnök, műemléki szakmérnök, műemléki szakértő szakértői sz.: 21-0073
	Jankovics Norbert	művészettörténész, régész, műemléki szakértő szakértői sz.: 21-0016
Régészet	Farkas Zoltán	régész, régész szakértő szakértői sz.: 8P65C7

TARTALOMJEGYZÉK

1. ÖRÖKSÉGVÉDELMI VIZSGÁLAT 7

1.1. A TELEPÜLÉS TÖRTÉNETI LEÍRÁSA 7

1.2. A TELEPÜLÉS RÉGÉSZETI ÖRÖKSÉGÉNEK FELMÉRÉSE.....49

1.3. A VÉDETT MŰEMLÉKI ÉRTÉKEK TELEPÜLÉSI ÉRTÉKLELTÁRA.....62

1.3.1. A VILÁGÖRÖKSÉGI, ÉS A VILÁGÖRÖKSÉGI VÁROMÁNYOS HELYSZÍNEK ÉS TERÜLETEK.....62

1.3.2. AZ ORSZÁGOS ÉPÍTÉSZETI ÖRÖKSÉG ELEMEI.....62

1.3.3. VÉDETTÉ NYILVÁNÍTOTT ÉS NYILVÁNTARTOTT RÉGÉSZETI LELŐHELYEK.....83

1.3.4. A HELYI ÉPÍTÉSZETI ÖRÖKSÉG TELEPÜLÉSI ÉRTÉKLELTÁRA.....85

2. A RENDEZÉS SORÁN TERVEZETT VÁLTOZÁSOK HATÁSELEMZÉSE.....103

3. ÉRTÉKVÉDELMI TERV 107

1. ÖRÖKSÉGVÉDELMI VIZSGÁLAT

Az Örökségvédelmi Hatástanulmány a kulturális örökség védelmével kapcsolatos szabályokról 496/2016. (XII. 28.) Korm. rendelet IV. fejezet 35. 68- 69. § szerint, a 12. számú mellékletben előírt tartalommal készült.
A tanulmányhoz felhasználásra kerültek korábbi vizsgálati anyagok, Ráckeve város közigazgatási területére vonatkozó rendezési tervek, a történeti, régészeti, művészettörténeti szakirodalom, és különféle adatbázisok anyaga (Arcanum, Forster Gyula Nemzeti Örökségvédelmi és Vagyongazdálkodási Központ és jogutódja, Magyar Nemzeti Múzeum).
A meglévő adatokat helyszíni bejárás során (2015 augusztus- október) ellenőriztük, és a jogszabályi előírásnak megfelelő tartalommal a feladathoz igazított formába foglaltuk. Az utóbbi forma megengedett, indokoltan, az érthetőséget segítően, és hiánytalanul vonja össze a 496/2016. (XII. 28.) Kormányrendelet összetartozó tartalmi elemeit, s azokat közös fejezetben fejti ki.
A hatástanulmány készítői egyúttal nyilatkoznak arról, hogy a tanulmány készítéséhez szükséges képesítéssel, gyakorlattal és szakértői jogosultággal rendelkeznek, szerepelnek a Miniszterelnökség által vezetett Régészeti és Műemléki szakértői névjegyzékben régész, ill. műemléki szakértőként.

1.1. A település történeti leírása

Ebben a fejezetben vázlatosan, időbeli lineáris folyamatként tekintjük át azokat a tényezőket, történeti és gazdasági folyamatokat, táji változásokat és következményeket, amelyek közvetve vagy közvetlenül befolyásolták a mai Ráckeve városának képét, jellegét, településtörténetét.
A mai Csepel- sziget a Duna két ága közé ékelődő, földtörténeti szempontból igen kései keletkezésű, nagy kiterjedésű, alig tagolt felszínű táj, melynek eredeti növénytakarója mocsári és réti növényzet volt egészen a legújabb korig. Ráckeve városa e sziget délkeleti részén, a kisebbik Duna- ág, a soroksári vagy ráckevei Duna alsó szakaszán, a folyó bal és újabban jobb partján terül el, így korai története, alapítása és kora újkori fénykora, vagy későbbi hanyatlása sem független a tágabb környezet, és a sziget történetétől.[1]
Mivel a város élete viszonylag későn, csak a 15. század közepe táján indult, a megelőző időszakot csak abban az összefüggésben tárgyaljuk, amelyben hatott a mai állapotok kialakulására. Minden ettől független történést, közvetetett előzménynek sem tekinthető települést a város mai területén a régészeti fejezet elemez.

Az Árpád- kortól a 15. század közepéig
Egy 1148-ban kelt oklevél szövege utal először a „király nagy szigetére”, melynek létezéséről ettől fogva a török Hódoltság kezdetéig vannak forrásaink.[2] Magna Insula/Nagy sziget, vagy Insula Regis/Királyi sziget, a késő középkorban gyakran Csepel- sziget, uralkodói birtok volt, már a 13. század végén is legalább részben királynéi tulajdon, a 15-16. században pedig, jellemzően a magyar királynék felügyelik önálló ispánságát.
A 13. század elején keletkezett Gesta magyarázata szerint a királyi birtoklás, egészen pontosan a területen lótenyésztésre való kizárólagos fejedelmi használata a honfoglalás korára és Árpád személyére vezethető vissza.
Anonymus szövege anakronizmusai ellenére korai eredetű, a 13. század elején élő hagyományt közölt. Csepel, ill. Nagysziget ispánsága a hatalmas területű, István által alapított Visegrád- megyéből vált ki, és Pilishez hasonlóan királyi magán kezelésben maradt. Az utóbbi az Árpád- kor végére megyévé szerveződött, az előbbi azonban mindig a megyerendszeren kívül álló, uralkodói magánbirtokként működött, melynek csak kisebb részei kerültek nem a királyi házból származók kezére. A nem királyi tulajdonosok azonban jellemzően az udvarhoz közeli családok tagjai voltak, s a hűségért jutatott adományokat később nem ritkán pénzzel vagy cserével váltottak vissza a törzsvagyonhoz. Ettől eltérőek az

[1] Kovács- Horváth 1987 11- 13.
[2] Kovács- Horváth 1987 20- 22., Győrffy 1998 189-193., 198- 200., Zsoldos 200131-40, 42-44, 50- 56.

egyházi birtokok, melyek közül néhány tartósan a tulajdonos kezén maradt (pl. margitszigeti domonkos apácák).
A sziget „magánhasználata" a gyakorlatban az uralkodói birtokközpontok hálózatát jelentette, amelyekben a megtermelt javak és szolgáltatások begyűjtése, eladományozása vagy közvetlen felélése történt.
A terület lakosságáról csak igen szűkös információink vannak e korai időből, a pápai tizedjegyzékekben csupán 5 falu plébániája szerepel, átlagos jövedelemmel.[3] A birtokszervezet hosszú idejű változatlansága minden bizonnyal konzerválta a társadalmi viszonyokat: a királyi alávetettség védelme ugyan előnyt jelentett a magánbirtokosokkal szemben, de a közvetlen szolgaság intézményének függelmi viszonyait hosszan, a késő középkorig fenntartotta.
Ráckeve városának közvetlen települési előzményét a későbbi források, utalások engedik azonosítani.[4] 1211-ben „S. Abraham" fráterei megtagadták a tizedfizetés kötelezettségét a veszprémi püspöknek, és az ügyből per keletkezett. A veszprémi püspök joghatósága és a Szent Ábrahám patrocínium együttes megléte miatt valószínű, hogy a forrás a később „Zenth Abraham theleke" néven feltűnő pusztára vonatkozik, ahová 1440-ben I. Ulászló engedélyével az Al- Dunánál fekvő Keve város és szomszédos településeinek a török fenyegetés elől menekülő szerb lakossága letelepedett.
A két esemény közötti történéseket, és a monostor alapításának körülményeit nehéz rekonstruálni. Létrejötte a 12. század végére tehető, a hazai viszonyok között különös patrónusát pedig, az ún. Hebron-völgyi Szent Ábrahám kanonokrend birtoklása magyarázhatja, de valószínűleg nincs köze görögkeleti szerzetesekhez. A kanonokrend magyarországi megtelepedése nem bizonyult tartósnak, és elképzelhető, hogy a veszprémi püspök tizedkövetelése is szerepet játszott a monostor feladásában. Az alapító személye, ismerve a helyi birtokviszonyokat, valószínűleg királyi és nem magánbirtokos volt, erre utalhat az is, hogy 1216-ban, az említett tizedper után alig 5 évvel, a szigeti („Insula") monostorba a német lovagrendet telepíti a király. A lovagok 1225-ös végleges kiűzése után a kolostor pusztulásnak indult, és a terület csak 1440-ben vált újra lakottá. Ekkor említették először a monostor települését is, 1440-ben még állt Szent Ábrahám temploma de a körülötte, nyilván a monostor lakóinak ellátására rendelt falu, már nem létezett.
A középkori monostortemplom és Szentábrahám(telke) falu helyének azonosítása nem teljesen egyértelmű.[5] Tettamanti Sarolta a mai Angyali- sziget HÉV megállónál (ma Szigetszentmárton külterülete) kisebb ásatással egy középkori templom maradványait találta meg. Ugyanitt a 18. századi térképek templomromot jelölnek, amely 18. század végi felrobbantásig, és kőanyagának elhordásig magasan állt. Henszlmann Imre 1862-ben a szigeten ásott ki egy kicsi, középkori templomot, amely valószínűleg falusi plébániaként azonosítható. Ezekből az adatokból az következik, hogy az Árpád- kori kolostor és települési előzmény nem a mai Ráckeve belterületén, hanem Ráckeve és Szigetszentmárton határában lehetett, a falu temetője pedig, talán a szigeten volt. Ennek egy további adat mond, legalábbis látszólag ellen. Skaricza Máté Ráckeve történetéről írott versében arról tudósít, hogy a Szent Ábrahám templomot kezdetben a (magyar/olasz?) katolikusok és a (szerb) görögkeletiek együtt használták, majd az utóbbiak, valószínűleg saját egyházuk felépülte után azt átengedték a magyaroknak.[6] Skaricza 1581-ben azonban csupán egy 15. századi hagyományt örökített tovább, mivel a város északi határában lokalizált kolostortemplom viszonylag messze feküdt a maival azonos helyen lévő késő középkori településközponttól valószínű, hogy a közösen használt első templom nem azzal volt azonos.

A késő középkor

Kevi, vagy másként Keve városát 1440-ben egyetlen jogi aktussal, a már létező, azonos nevű város lakosságának letelepedését megengedve hozta létre a király.[7] Az al- dunai zömében szerb lakosú Keve, a szomszédos Bálványos és Skronovecz települések számára éppen a törökkel szembeni ellenállás

[3] Zsoldos 2001 56-73.
[4] PMM 1958 8., 38., Kovács 1972 11- 16., Györffy 1998 204.
[5] PMM 1958 38., Tari 2000 120.
[6] PMM 1958 9.
[7] PMM 1958 7., Kovács 1972 16- 21., Kovács- Horváth 1987 22- 24., Miskei 2015.

támogatására először Zsigmond adományozott városi rangot 1405-ben. Az uralkodó célja a középkori települési hierarchia legmagasabb fokú önrendelkezésre jogosító címének adományozásával nem csupán az önkormányzás kiváltságának biztosítása, hanem sokkal inkább a települések erődítésének és katonai ellenállás szervezésnek ösztönzése volt. A lakosok 1440 tájáig tartottak ki, ekkor a korábban megszerzett és többször megerősített jogaik birtokában elmenekültek az ország belseje felé. A nagyszigeti birtokrész, a korábbi Szentábrahám(telke), lakatlansága, dunaparti fekvése miatt is alkalmas lehetett a megtelepedésük számára, mivel királyi tulajdonban állt eladományozása, a városi kiváltságok újbóli, helyesebben folytatólagos biztosítása nem ütközött semmilyen akadályba, érdeksérelembe.
A nagyszigeti ispánság területén tehát először jelentek meg külön jogállású (polgár), idegen nációjú személyek nagyobb számban, és a telepítés a megújuló királyi patronációnak köszönhetően sikeresnek bizonyult. V. László 1453-ban megerősített a Zsigmond- féle jogokat így különösen kivonta a kevieket a harmincad fizetése, idegen birtokosok adókivetési vagy bíráskodási szándéka alól, megerősítette árumegállító, azaz vásártartó jogukat, s e kiváltságokat az eredeti oklevelek tűzvészben való pusztulása után Mátyás, 1489-ben, új adománylevélben szerkesztette egybe. 1461-től a Csepel- sziget Katalin, Beatrix, Anna majd Mária királynék ellátására rendelt terület volt, 1458 után Kevén, vagy Kis- Kevén több királyi oklevél is kelt.[8] A 15. század végi forrásokban a Csepel- szigeten számos királyi nyaralóról és vadászkastélyról is szó esik, gyanítható, hogy ezek egy része még Árpád- kori eredetű lehetett. A ráckevei királyi/királynéi lak helyét a mai település északi részén, a Tókert környékére szokás lokalizálni, de régészeti adatok hiányában ez jelenleg nem igazolható. Valószínű, hogy a ráckevei ház nem volt azonos azzal a pompás, nagyobb méretű vadászkastéllyal, melyről források is szólnak, és amely a mai csepeli Szabadkikötő környékén állhatott.
Az új település lakói a későbbi források tanúsága szerint ugyan főként szerbek voltak, közöttük már kezdetben és eredetileg is lehettek magyarok és olaszajkúak. Az itt élő olaszok még a 16. század végén, a Hódoltság korában is kisebb önálló csoportot alkottak, és jelenlétüket nem kell feltétlenül Beatrix személyéhez kötni. A kereskedelemmel foglakozó jelentősebb településeken, különösen királynői birtokokon a latinok (az összefoglaló név alatt gyakran nem csak olaszokat, hanem franciákat is értenek) jelenléte már a kora Árpád- kortól valószínű. Mivel a kevei lakosok legfőbb tevékenysége az átköltözés előtt a kereskedelem és ipari termelés volt valószínűleg csak ezzel foglalkoztak új lakhelyükön is, bár tudomásunk van később a település tulajdonában lévő, környékbeli földekről. Valószínű, hogy a középkori városokhoz hasonlóan, a polgárok, mintegy kiegészítésként bort termeltek, és külterületen kerteket műveltek/műveltettek, esetleg nagyállattartással is foglalkozhattak. A település képe minden esetre, a korszak felfogása szerint legalábbis, inkább városias, mint falusias lehetett, s szerencsére ebből, még ha csekély mennyiségben is, de nem csak alig értékelhető adatok maradtak fenn, hanem eredeti építmények is, így a késő középkori Keve városa legalább részben megismerhető.

[8] Kovács 1972 16-21., Darkó 2000., Miskei 2015.

1.ábra Ráckeve a középkorban (rajzolta Jankovics N.)

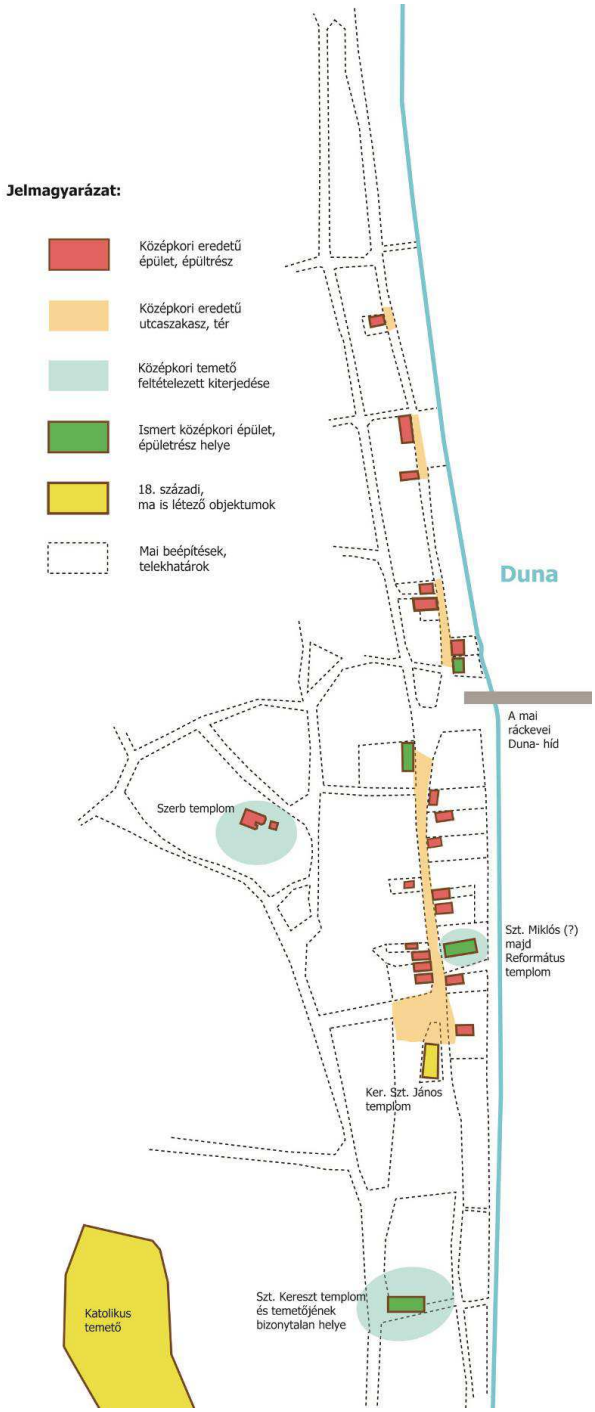

A legjelentősebb épület ebből a korszakból a szerbek temploma, a mellé épített, szabadon álló toronnyal.[9] Az egyhajós, a hajóval azonos szélességű, az ötszög három oldalával záródó alaprajzú szentéllyel felépült, külső támpilléres, hálóboltozatos templomot a Nagyboldogasszony tiszteletére szentelték. Déli oldalához utóbb két oldalkápolnát emeltek. Az épületet, amelyet a korabeli királyi építkezéseken jellemző reneszánsz elemekkel bővített késő gótikus formavilág jellemez, a stílusösszefüggései az 1480-as évekre keltezik. A hajóval azonos szélességű szentély a diadalív hiányával biztosítja az egységes belső teret a folyamatos szerkesztési elvű, töretlen hálóboltozat számára. E korszak egyik legszebb, és legmonumentálisabb hasonló elvek szerint tervezett hazai példája a nyírbátori Szent György templom.[10] A rácok egyháza bár görögkeleti liturgikus célra épült, a megrendelők mégis a korszak legmodernebb (nyugati) hazai építészeti stílusát választották a kivitelezéshez.

Hasonló összefüggésekre mutatnak, és azonos korszakból származnak a fennmaradt, egyéb középkori épületek is. A Kossuth L. utca elején több középkori eredetű lakóház részlete maradt fenn. A Kossuth utca 1. szám az egyik legépebb, amely bár jelentősen átépített állapotban, de két lakóház pincéjét, és felmenő falainak jó részét is megőrizte. A szemközti oldal sarokháza, a Kossuth u. 2. számú épületbe foglalva ugyancsak egy szinte teljes középkori ház maradt fenn. A kiterjedt méretű pincével ellátott épületek mind egytraktusosak voltak, oldalhatáron álltak, és a mai Kossuth utcára merőleges, hátrafelé elnyúló, téglalap alaprajzuk volt. Az 1. szám déli háza, ill. a 2. szám saroképületek voltak a középkorban is, a mai Szent István térre ill. Szegedi Kis István sétány felé forduló hosszanti oldalukon nagyméretű, reneszánsz kőkeretezésű (üzlet)nyílásokkal, melyek ma vakolatkeretben vannak bemutatva. A házak minősége, a fennmaradt nyílások jellege egyértelműen piactéren álló házakra utal. A Kossuth utca további épületeiben (3., 5., 13., 8., 10., 16., 18.) fennmaradt középkori részletek pontos kiterjedése csak sejthető, a fentiekhez hasonló minőségű kőfaragvány csak két további épületben tanulmányozható. E két ház a Kossuth utca északi szakaszán áll, a mai hídtól is távolabb, a 49. és 51. számok alatt.[11]

A szerb templom és az ismert középkori házak térképre jelölve nem alkotnak rendszert, a vizsgálódást ezen a ponton ezért érdemes egyéb források bevonásával bővíteni. Skaricza Máté már említett verses Ráckeve története és leírása (Kevi városáról való széphistória, 1581), és a legkorábbi képi ábrázolás (L. F.

[9] PMM 1958 18-24., Bérci 1991., Tari 2000 118- 119., Papp 2005 73, 86.
[10] Papp 2005 67- 75.
[11] PMM 1958 34- 38.

De Rosenfelt térképe és látképe a Csepel szigetről, Budáról, Pestről és Ráckevéről (1728, Kriegsarchivum, Österreichisches Staatsarchiv, Bécs))[12] közvetve alkalmas lehet néhány újabb következtetés levonására. Az utóbbi látképen a szerb templom tömegén kívül két, további tornyos, gótikus jellegűnek ábrázolt egyházi épület is feltűnik. Az egyik, a mai református templom helyén, s a másik attól jóval délebbre.[13] Az előbbi valószínűleg azonos volt a katolikusok templomával, amely egy Skaricza által hivatkozott utcanév alapján talán Szent Miklós (a kereskedők és hajósok védőszentje) nevét viselhette a 16. századig, amikor a reformátusok kezére került. Az utóbbi pedig, talán az a Szent Keresztnek szentelt szerb templom lehetett, amely szintén Skaricza szerint 1517 körül épült egy gazdag szerb kereskedőcsalád, a Borbás- család magánadományából.[14] Bél Mátyás már a török után betelepített német katolikusok kezén találta 1737-ben. Az erősen leromlott állapotú templomot az 1790-es években lebontották, s 1799-re, tőle északra elkészült az új, ma is álló, katolikus templom épülete.

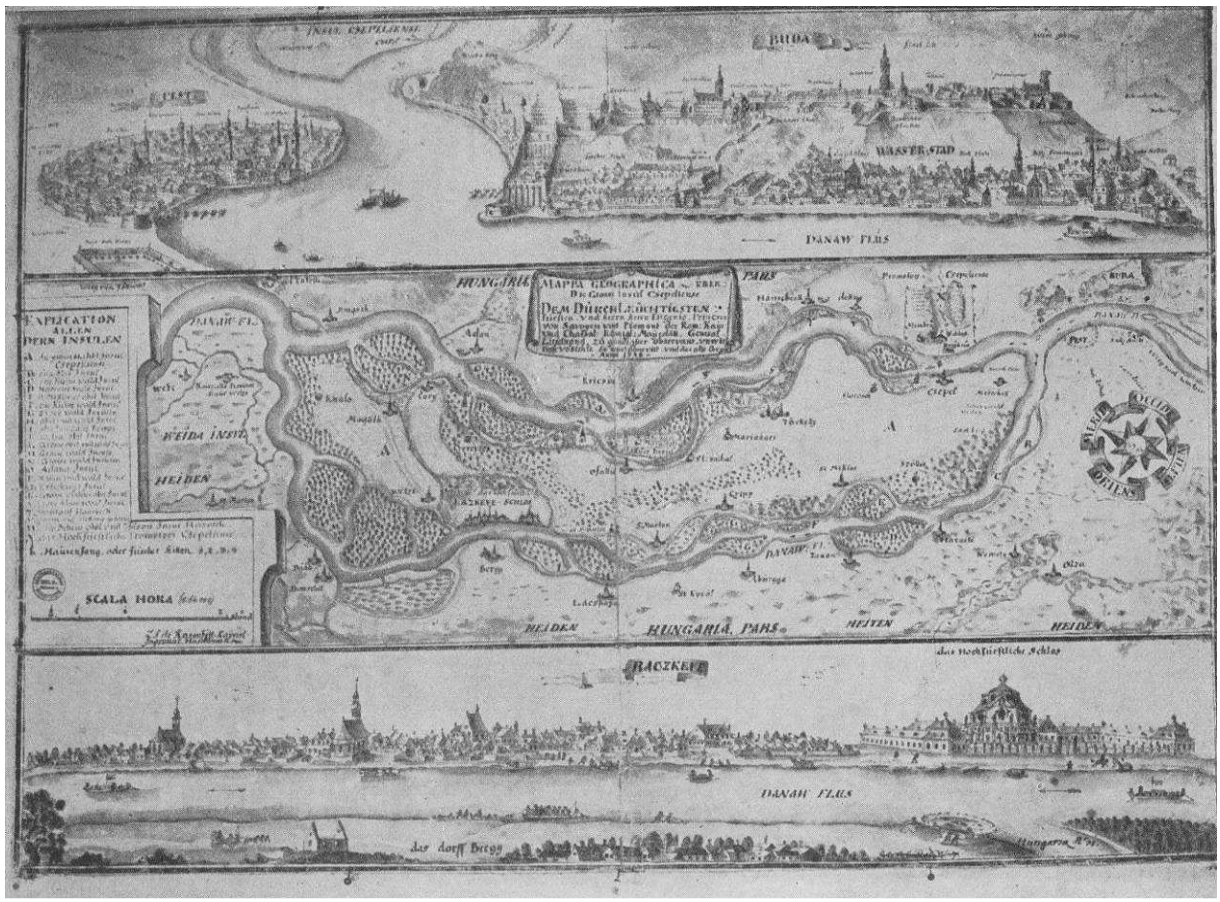

2. ábra
L. F. De Rosenfelt térképe és látképe a Csepel szigetről, Budáról, Pestről és Ráckevéről (1728, Kriegsarchivum, Österreichisches Staatsarchiv, Bécs)

Skaricza leírása és a látkép alapján további, inkább általános észrevételeket is tehetünk. Ráckevét nem övezhette komolyabb védmű a késő középkorban, valószínű, hogy a települést csak fonott- tapasztott kerítés vette körbe. A város szerkezete egyértelműen a Dunához igazodott, főutcája közelítően a mai Kossuth utca vonalán lehetett, és a település e mentén hosszan elnyúlt. A főutcáról kis merőleges közök vezettek a kereskedelmi útvonalat jelentő folyóhoz. A város középső, súlyponti része laza halmazokba rendeződött. A templomok körül temetők terülhettek el, és a cintermek falain kívül, azok körül kell

[12] PMM 1958 8-9.
[13] PMM 1958 15- 17., Tari 2000 119, 120-121.
[14] PMM 1958 9.

keresnünk a Skaricza leírásából ismert piacokat.[15] A középkori városok laza, halmazos településszerkezetében a piacok vagy az egyes részek önálló centrumai, vagy a településrészeket összekapcsoló teresedések voltak. Talán nem merész a Skaricza szövegében szerepelő Tágasnak nevezett piacot a mai református templom- Szent István tér (Önkormányzat) területére lokalizálni (vö. Kossuth 1. és 2. számú középkori házak). Az általa említett rácok piaca, a fa és szénás piac helyéről, vagy a felsorolt utcákról biztosan nem lehet nyilatkozni.
Egy városon belüli, középkori decentrum helyének létezése képzelhető még el. Az 1900 körül lebontott, a bontás előtt készült fotókon barokk épületnek látszó Városháza a leírások szerint jelentős középkori részletekkel bírt.[16] Alapos falkutatás nélkül nem világos mennyi maradhatott fenn ebből a századfordulós Városháza épületében, annyi mindenesetre valószínűsíthető, hogy piac a városháza előtti téren is lehetett.
A késő középkori emlékek elszórt fennmaradása, a források szűkszavúsága, és az épületek nem elég alapos ismerete (helyszíni régészeti és falkutatások hiánya) miatt a középkori településkép, térhasználat csak igen vázlatosan rekonstruálható. A mai Ráckeve számos településformáló eleme, így különösen a település határai, főutcája már a középkorban kialakultak, telek és közlekedési rendszere, beépítése azonban később még sokat változott.

A Hódoltság- kora

A késő középkori Keve városa Buda 1541-es elfoglalása után, a három részre szakadó középkori magyar királyság török megszállás alá eső részében feküdt.[17] Az átalakulás jelei bizonyosan gyorsan mutatkoztak: 1559-ben a törökül Kuvinnak hívott város kádiját, majd kicsivel később hodzsáját említik, az 1562. évi összeírásban 17 török családról is szó esik a lakosok között. A város korábbi kiváltságai ugyanakkor alig sérültek, így a 16. századi források szerint a város bírája felváltva hol szerb, hol magyar személy volt, a település a török igazgatás helyi központja, legnagyobb Csepel- szigeti adófizetője, egyben szultáni magánbirtok lett. Az utóbbinak a jelentőségét nem lehet eléggé kiemelni. A török és Habsburg fennhatóság alatt álló területek határsávjában lévő települések pusztulását sohasem maga a megszálló idegen okozta, hanem a szembenállók között folyamatossá váló hadi események és az osztrák/magyar-török kettős adóbehajtás. Az ország középső sávja különösen ki volt téve a török és az osztrák pusztításnak, de Kuvin lévén a marha és gabonakereskedelem (al)központja kulcsszerepet játszott a törökök élelmiszer ellátásban és a szultáni udvarnak járó adók befizetésében, így védelme kiemelt fontosságú volt, ezért sem került adománybirtokként magánkézre, s maradt központi, szultáni tulajdonban.[18]
A török Hódoltság sajátos, és pozitív következménye volt, hogy a török megszálló a fennhatósága vagy érdekterületébe vont országrészekben, így Erdélyben is, szabad vallásgyakorlást biztosított. A hazai szellemi életben már 1520 táján, tehát jóval a török megszállás előtt, jelentkeztek az európai egyházi reformmozgalmak hullámai, sőt, viszonylag gyorsan és magas szinten jött létre közvetlen kapcsolat Luther és a hazai elit (papság és arisztokrácia) között. A „felforgató tanok” elleni sorozatos egyházi állásfoglalás jelzi, hogy a reformáció terjedése nem állt meg a felsőbb körökben, és a török megszállás csak fokozta a lutheri, majd később a kálvini tanok terjedését.[19] Ráckevén a királyi udvarral egyébként szoros kapcsolatban lévő kereskedőréteg korán értesülhetett az új tanokról, körükben valószínűleg gyorsan terjedtek is ezek. A városi kereskedők 1563-ban az akkor püspöki rangban lévő, országos hírnévvel rendelkező Szegedi Kis Istvánt hívták meg prédikátornak, aki a felkérést elfogadta.[20] Ekkor Kuvinban már iskola is működött, melynek irányítását szintén a hitszónok kezébe adták, a korábbi rektor menesztése után. Ráckeve tehát 1563-tól Szegedi Kis haláláig, 1572-ig református püspöki székhely volt, s itt születtek a jeles egyháztudós Genfben és Bázelben nyomtatásban is megjelent művei. A város a hazai reformáció

[15] Kovács- Horváth 1987 29.
[16] PMM 1958 32., Vasárnapi Újság 1897.
[17] PMM 1958 7., Kovács 1972 21- 28., Kovács- Horváth 1987 25- 34., Kovács 1989.
[18] PMM 1958 7.
[19] Sipos 1972 35- 38.
[20] Sipos 1972 38- 45.

egyik fellegvára lett, és felkerült az egyetemes reformáció térképére is.[21] Szegedi Kis tanítványa és Európát bejáró utódja Skaricza Máté irodalmi munkássága bár elmaradt mesterétől, az ő tollából származik Ráckeve korai topográfiájának többször említett forrása, a Kevi városáról való széphistória (1581).[22]

A település gazdasági szerepe és funkciója a török kiűzéséig keveset változott. A Hódoltság korszakának első harmada tekinthető a késő középkori virágzás közvetlen folytatásának, amelynek először a 16. sz. végén a Tizenötéves háború eseményei vettek véget. A 17. sz. elején a jelentős pusztítás után viszonylag gyorsan állt helyre a rend, az 1620-as, 30-as években helyreállították a Városházát, a helyi iskolát és templomokat is. A 1660-as évektől már újra nehezebb a város lakóinak, az állapotok romlása pedig nem független a török központi hatalom gyengülésétől, amely az egyik legfontosabb biztosítéka volt a Hódoltság elejét jellemző jólétnek. Ráckevén az 1680-as évek hadi eseményei, a város keresztény kézre kerülése, török visszafoglalása, majd végleges „felszabadulása", együtt jártak a város újabb, a korábbinál jelentősebb mértékű pusztulásával. A lakosság többször elmenekült a fenyegetett településről, egy jó részük közben meghalt, mások soha többé nem tértek vissza (pl. a szerbek), s a török kiűzése után az egykori virágzó kereskedővárosra már alig emlékeztette valami.

A tárgyalt korszak társadalmi átalakulásait a török megszállás, később pedig a hadi események is közvetlenül befolyásolták. A szerb (görögkeleti), magyar és olasz (katolikus) lakosság szerepe és száma valószínűleg visszaszorult, a forrásokban a gazdag protestáns kereskedőkről és iparosokról szólnak gyakrabban. Ekkor hallunk először a Duna medrében lévő hajómalmokról, és a ráckevei céhekről is.

A katolikusok korábbi temploma, a nagy piactéren a korszakban került a protestánsok birtokába, de ennek pontos ideje bizonytalan. Egy 1587-es forrás szerint a protestánsok temploma torony nélküli, dísztelen házra emlékeztető volt, a forrás így nem illik az 1728-as Rosenfelt- féle látképen szereplő gótikus szentélyű épületre, amely teljesen templomszerű, ráadásul tornyos. A Szent Keresztnek szentelt, eredetileg szerbek által épített templom, források tanúsága szerint, csak az 1690-es évektől volt katolikus használatban. A mai református lelkészi ház pincéje szerint középkori eredetű lehet.

A város telekrendszeréről, térhasználatáról, vagy az „új hitet" kiszolgáló épületekről (iskola, gyülekezeti ház) tehát semmi konkrét információnk nincs, valószínű, hogy a szintén kevéssé ismert középkori viszonyok egyes konkrét esetekben esetleg funkciót váltva öröklődtek tovább. A tárgyalt korszak végén a háborús pusztítás jelenti azt a cezúrát, amely az addig kontinuusnak vélhető társadalmi és településrendszert felforgatta, tulajdonosváltás, és gazdasági szerepváltozást hozott.

A 18. század

Ráckeve városa még beláthatatlan ideig török fennhatóság alatt állt, amikor II. Ferdinánd császár a Csepel-szigettel együtt 1622-ben Esterházy Pálnak adományozta. A birtok végül vásárlás útján került 1698-ban Savoyai Jenő tulajdonába.[23] A török elleni háborúban feltűnő, gyors katonai/udvari karriert befutó birtokos a Csepel- sziget viszonyainak gyors helyreállításában volt érdekelt. Az elnéptelenedett helységekbe német telepeseket hívott, s számukra adómenteséget biztosított. Ráckevén a visszatérő református magyar, görögkeleti szerb lakosság mellett így a katolikus németek lettek a 18. századi népesség új eleme. A város helyreállítása gyorsan haladt, a századforduló környékére újra befedték a templomokat, kijavították a városházát, és beindult a kompforgalom a Duna jobb partjára. Savoyai 1702-től pompás rezidenciát építette magának a város északi szélére a bécsi Johann Lucas von Hildebandt tervei szerint.[24] A kastély valódi használatára azonban aligha volt lehetősége az új birtokosnak, 1703-tól ugyanis Savoyai lett az Udvari Haditanács elnöke, és a kibontakozó spanyol örökösödési háborúban számítottak részvételére. Egészen 1734-ben bekövetkezett haláláig fontos katonai missziók irányítója volt. Gyermektelen lévén birtokai, így Ráckeve tulajdonjoga is visszaszállt az udvarra, s ettől az időponttól kezdve Ráckeve a Habsburg- ház kezén maradt. Ahogyan a késő középkori, sőt a török kori virágzást,

[21] PMM 1958 17., Kovács 1989.
[22] Sipos 1972 45- 50.
[23] PMM 1958 7., Kovács 1972 28- 29., Kovács- Horváth 1987 34- 37.
[24] Dercsényi et al. 1992 100-101.

regionális csomóponti szerepet az uralkodói (királyi, királynői, majd szultáni) pártfogásnak köszönhette a város, úgy lett- e pártfogás hiánya, az uralkodói birtoklás ellenére, a 18. századtól kezdődő stagnálás oka. A mezővárosként újjáéledő, vagy továbbélő Ráckeve szabad királyi városi jogait egyik tulajdonos sem igyekezett visszaállítani, és a helyiek minden igyekezete ellenére a királyi család a kérdést napirendre sem vette. A két települési jogállás közötti óriási különbség hosszabb távon mutatkozott meg. Bár a régi hagyomány folytatva a bírók és esküdtek személye felváltva, és kiegyensúlyozottan került ki a három, városban együtt élő náció, a szerbek, magyarok és németek közül, a birtokolt javak a jogokkal együtt váltak karcsúbbá, a városias jelleg falusi formára váltott.
A helyi társadalom kulcsszereplői a céhek tagjai, mesterei voltak. A legkorábbi ráckevei céhes szabadalom 1689-ben kelt, s I. Lipót bocsátotta ki a takácsok számára. Tudomásunk van a csizmadiák, szabók, szíjgyártók, szappanosok és molnárok céheiről a 18. századból, kovácsok, bognárok, szűrszabók céheiről a 19. sz. elejéről. A mesterek anyagi helyzete és társadalomban elfoglalt helye nem volt azonos, közülük a gazdagabb református családok emelkedtek ki. A céheknek köszönhetően Ráckeve a 18. század folyamán közvetlen környezetében megerősítette és megőrizte centrum szerepét, a szomszédos falvaknak regionális központjává, az országos céhes vándorutak állomásává vált.[25]
A korszakból fennmaradt épített örökség elemei közül kiemelkedik Savoyai Jenő kastélya. Az osztrák barokk építészet stílusadó mesterének, Johann Lucas von Hildebrandt érett stílusának korai főműve, amelyen az addig hangsúlyosabb olaszos igazodást a francia barokk kastély építészetből vett ötletek, különösen a pavilonos elrendezés és a dísztermet középre helyező alaprajzi rendszer alkalmazása egészítette ki. A jelek szerint a kastély felépítését nem követte a környezet rendezése, francia kert kialakítása, így a mű részben befejezetlen maradt. A kortársakra még így is komoly hatást gyakorolt, Bél Mátyás 1736-os leírásában méltatta. Savoyai különben nem sokat tartózkodott Ráckevén, valódi rezidenciájaként a szintén Hildebrandt által tervezett, az 1710-es, 20-as években kiépülő bécsi Belvedere palotákat használta. A kastély minőségét, műfaját és jellegzetességeit tekintve társtalan a magyarországi barokk építészetben, jelenléte zárványként hat: a korszak néhány más épületéhez hasonlóan független a hazai barokk fejleményektől a tulajdonos és a tervező építész személye miatt. A ráckevei kastély ezzel az 1700 körül „saját hangját” megtaláló osztrák barokk építészet, s nem a magyar barokk világi építészet történetének egyik fejezetnyitó példája.[26]
Sokkal inkább a hazai hagyományba, annak is egy különleges mellékvonalába illeszkedik középkori szerb templom és környezetének 18. századi átalakulása. A templom középkori eredetű kifestése az 1760-as, 1770-es években újult meg, s ekkor készült a pompás rokokó berendezés az ikonosztázzal. A görögkeleti hagyományoknak megfelelő, a posztbizánci ábrázolási konvenciókat a rokokó festészet ornamenseivel, könnyed színezésével, festésmódjával keverő stílus a 18. sz. második felének hazai művészetében egy sajátos vonulat, melynek országszerte szép példái maradtak fenn. A torony mai formájának kiépítése (1758) és az új, reprezentatív paplak felépítése is e korszak műve, mely a szerb lakosság anyagi viszonyainak stabilitását is jelzi.[27]
A nem katolikus vallású közösségek templomépítését a század végéig szoros kötöttségek nehezítették, ezért a szerbek a már meglévő épületük pompás helyreállításával játszották ki a tiltást.
A 18. sz. második felében többször felmerült a reformátusok templomépítési/bővítési szándéka is, de sokáig meg kellett elégedniük a középkori egyházuk toldozgatásával. 1788-ban kaptak engedélyt, hogy a Ráckeve határában még álló szentábrahámtelki pusztatemplom anyagából új tornyot építsenek egyházukhoz.[28]
Bár az újonnan beköltöző német katolikusok semmilyen tiltás alá nem estek volna, saját, új plébániájuk megépítését az anyagiak súlyos hiánya hátráltatta. Az eredetileg szerb templomnak épült Szt. Kereszt gótikus épületét az 1790-es évekig használták, s 1791-ben kezdtek hozzá a Keresztelő Szt. Jánosnak 1799-ben felszentelt ma is álló későbarokk épületnek. A roskatag középkori templomot ugyan lebontották, de

[25] Kovács J.-né 1972 55- 59., 73., Fegyó 1979.
[26] PMM 1958 29-31., Hegedűs 1984, Kovács- Horváth 1987 65., Dercsényi et al. 1992 100-101., Igaz 2007 63- 64.
[27] PMM 1958 19- 28., Bérci 1991.
[28] PMM 1958 15- 17.

egyes berendezési, felszerelési tárgyai átkerültek az új helyre, ahonnan néhány darab az Árpád Múzeum gyűjteményébe jutott.[29] A ráckevei katolikus templom a hazai klasszicizáló későbarokk (korábbi elterjedt, és kissé pejoratív copf elnevezés kerülendő) stílus kései, de jó arányú példája. A katolikus plébánia északabbra helyezése természetesen a városközpont részleges átalakulásával is járt, az új templomnak a piac nagyméretű téréből levágott telekre való felépítésében a református templom ellensúlyozásának szándékát fedezhetjük fel.[30]

A korszak ráckevei házainak zöme vályogból, paticsból épült, s csak néhány haladta meg a falusi igényeket. A máig álló ún. Szále- házat (Eötvös u. 31/b)[31], a már említett szerb paplakot, az újjáépített Városházát, vagy a későbbi Fekete Sas fogadót csak az igényesebben formált (kő)részletei (pl. kapu, ablakkeretek), nagyobb alaprajzi kiterjedése különböztette meg a földszintes, háromhelyiséges lakóházaktól.

Annak ellenére, hogy a korszak épületei közül a mai épületállományhoz viszonyítva a felsoroltakon kívül kevés maradt fenn a 18. századi Ráckeve telekrendszerét, térhasználatát, településképét, sőt utcarendszerét is ismerjük forrásokból. A legfontosabb, részletesebben elemzendő képi ábrázolások e tekintetben Rosenfelt már említett látképe 1728-ból (Kriegsarchivum, Bécs)[32], egy 1778-ban készült térkép (Ráckeve és határának utcahálózatos térképe, Magyar Országos Levéltár, Térképtár, Kamarai térképek, S11 No. 0830:090), és az első katonai felmérés vonatkozó térképlapja (1783, Col. XIII. Sec. 23.).

Az 1728-as ábrázoláshoz tartozó Ráckeve térkép sajnos túl sematikus ahhoz, hogy a város kiterjedésére nézve következtetéseket lehessen levonni, de a részletgazdag Duna parti látkép is értékes információkkal szolgál. Szembetűnő a három, középkori eredetű templom tömege (a szerb még torony nélkül), és a kissé eltúlzott méretű, a várostól tisztes távolságban álló kastély épülete. Jól érzékelhető, hogy a város súlypontja középen, a református és szerb templomok környékére esik, az előbbi melletti teresedés is jól kivehető, amely a középkori (nagy)piac helyeként azonosítható. Jellegzetesek a mai Kossuth utcáról a Dunához lefutó közök. Csak néhány emeletes épület tömege ugrik ki a földszintes házak zsúfolt halmazából, ezek közül a kastélyhoz közelebb eső talán az ún. felső városháza épülete lehet. A település déli része lazábban, és szegényesebben beépített.

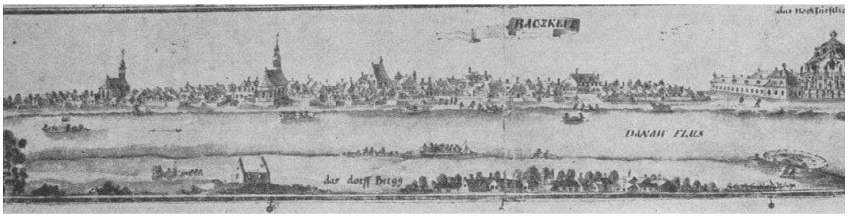

3. ábra
L. F. De Rosenfelt térképe és látképe a Csepel szigetről, Budáról, Pestről és Ráckevéről, részlet (1728, Kriegsarchivum, Österreichisches Staatsarchiv, Bécs)

Tetszetős volna a középkori templomok, és a városközpontban részben fennmaradt házak ismeretében a 18. század eleji látképet a konzerválódott középkori viszonyok autentikus ábrázolásának tekinteni, véleményünk szerint azonban ez több okból sem lehetséges. Valószínű, hogy a 16., majd 17. század végi pusztulások annál jelentősebbek voltak, minthogy az 1700 körül csupán a középkori viszonyok puszta fenntartása lett volna a feladat. Az új, német telepesek megjelenése önmagában a települési kontinuitást sem teszi teljessé, s a látkép jobb szélén feltűnő kastély épülete figyelmeztet az új tulajdonos jelenlétére, s jelzi az új korszak kezdetét. A középkori- hódoltság kori Ráckeve természetesen sok tekintetben hasonló lehetett a kora újkori városhoz, de számos jellegzetessége, pl. utcahálózata biztosan csak ekkor alakult ki. A település kiterjedését a látképnél fél évszázaddal későbbi térképeken tanulmányozhatjuk.

[29] Fegyó 1996.
[30] PMM 1958 10-11.
[31] PMM 1958 32- 33.
[32] PMM 1958 8-9.

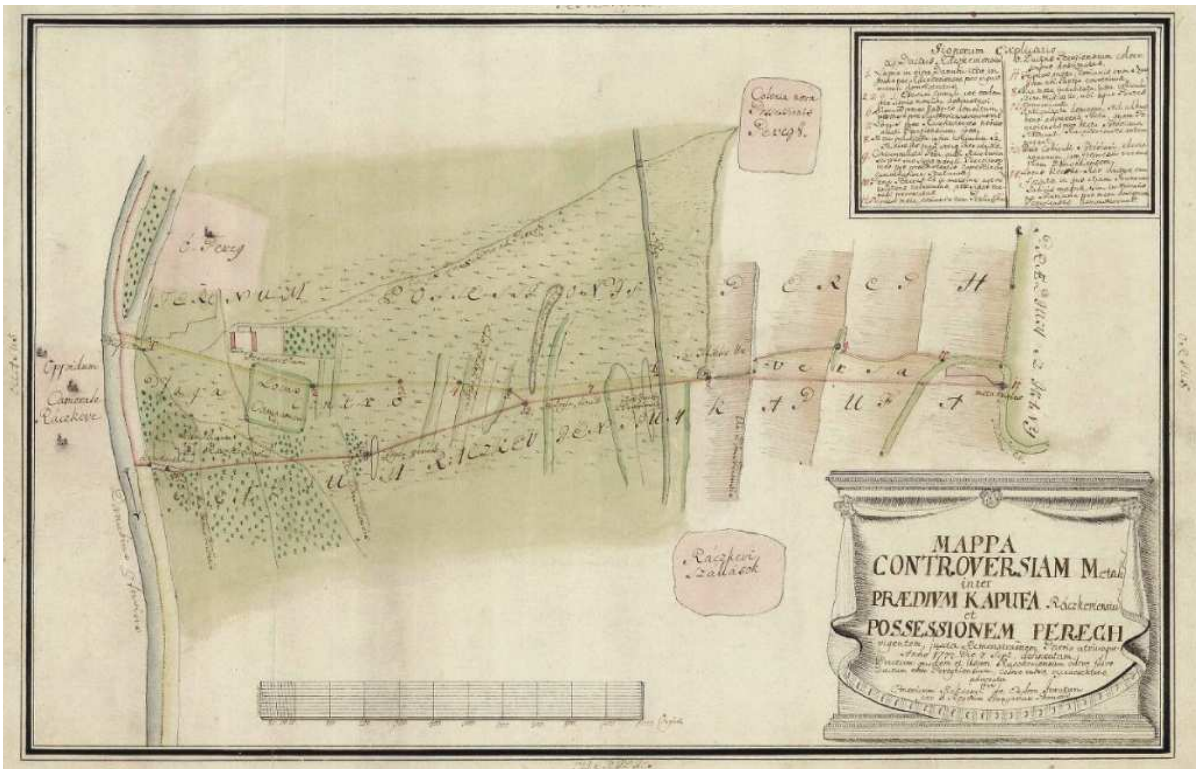

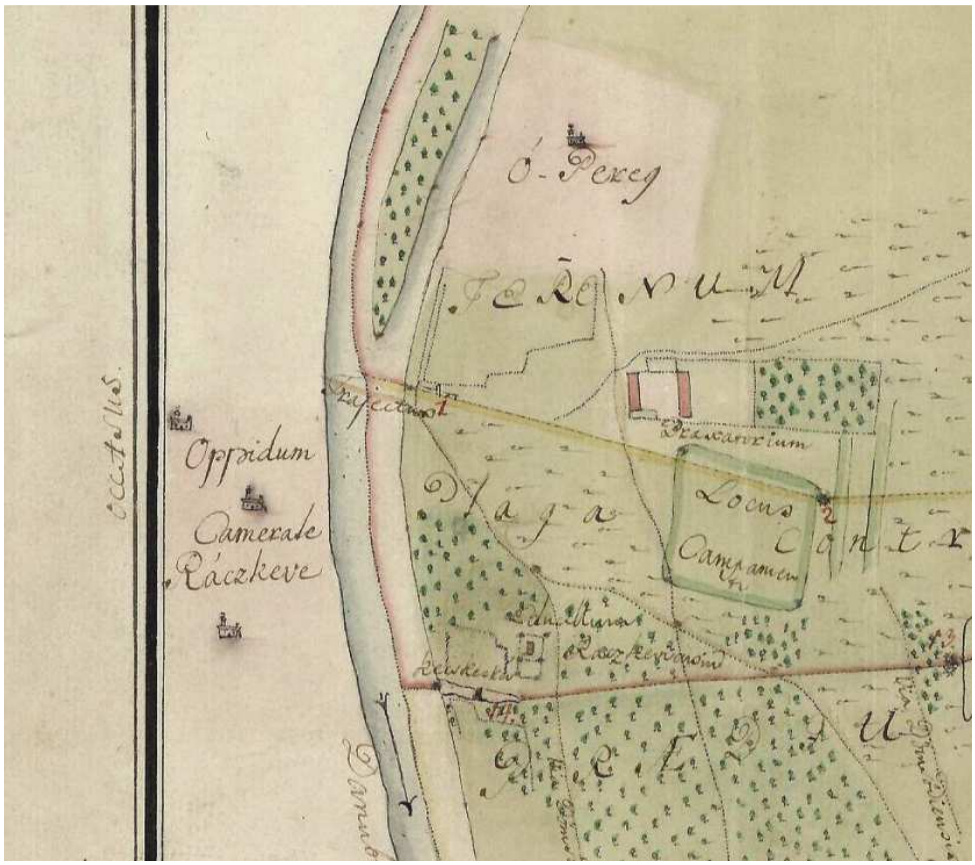

4- 5. ábra
Térkép és részlete 1772-ből (Magyar Országos Levéltár, Térképtár, Wattay- család, S148 No. 40)

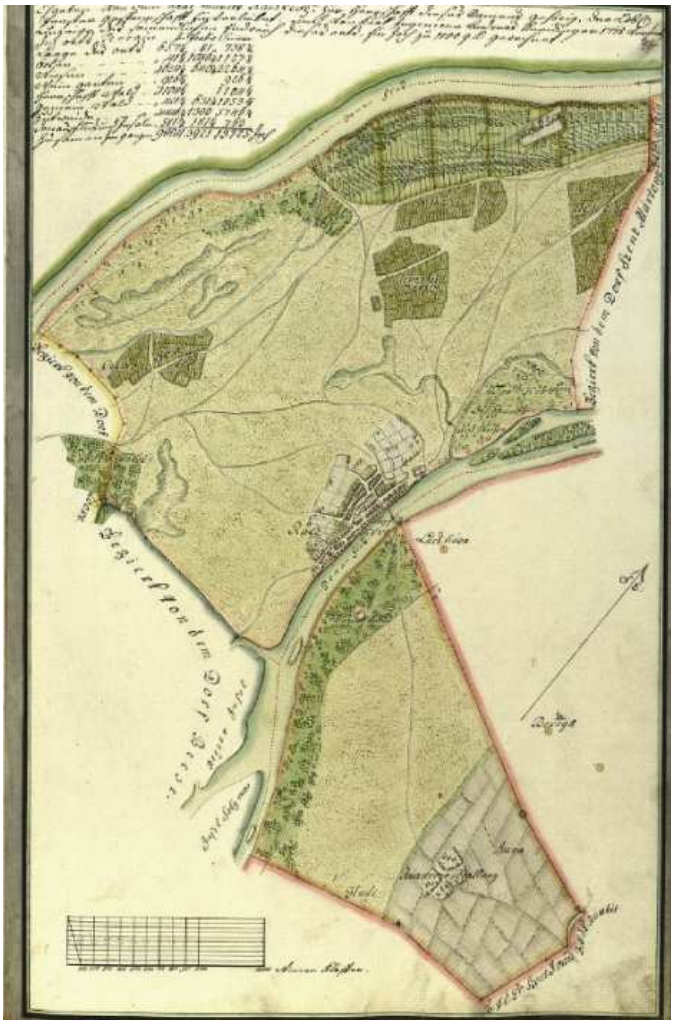

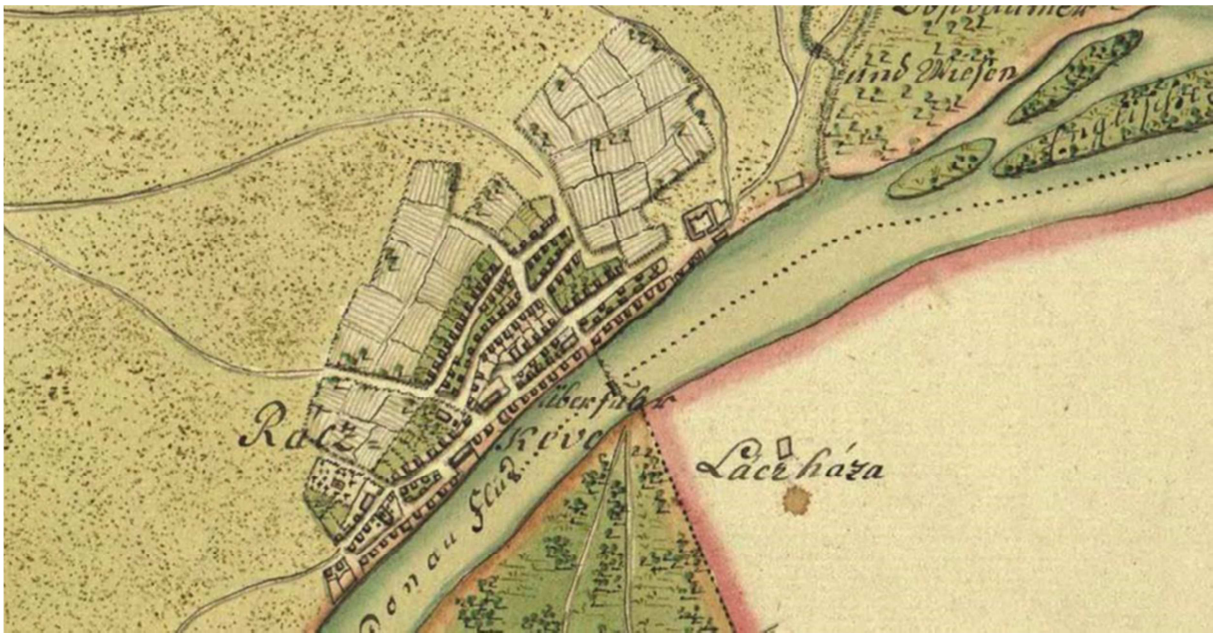

6- 7. ábra
Térkép és részlete 1778-ból (Ráckeve és határának utcahálózatos térképe, Magyar Országos Levéltár, Térképtár, Kamarai térképek, S11 No. 0830:090)

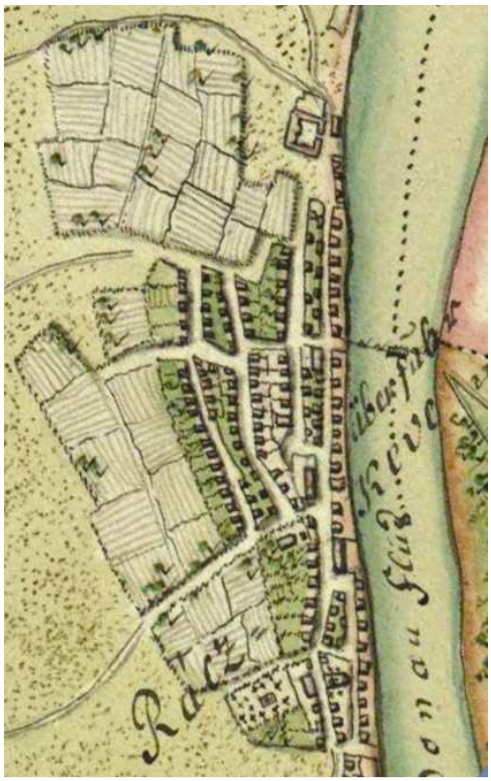

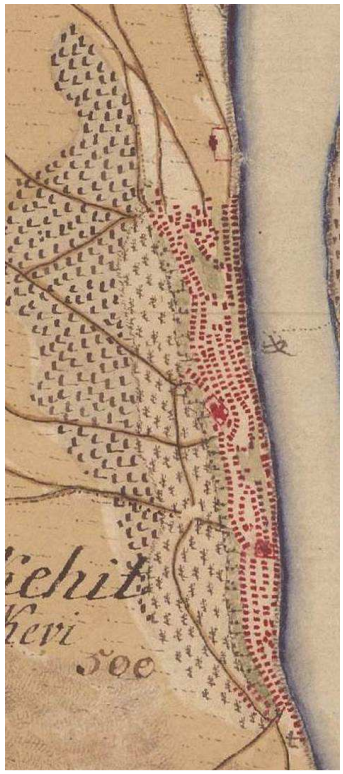

8- 9. ábra Ráckeve az 1778-as és az Első katonai felmérés térképén

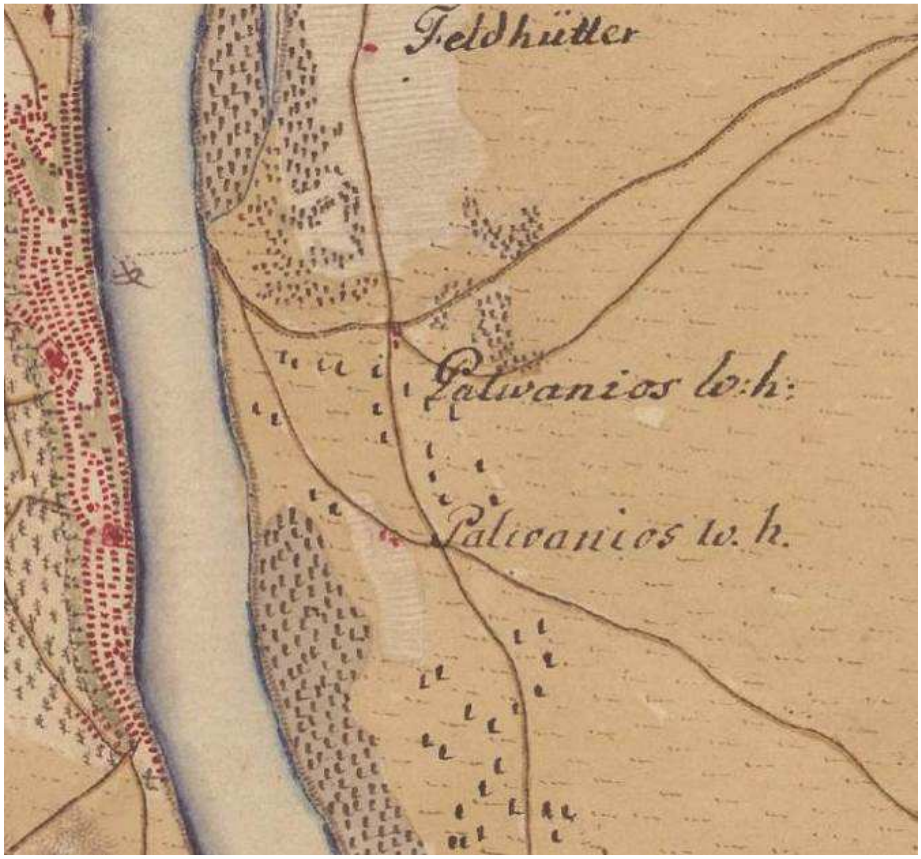

10. ábra A Duna jobb partja az Első katonai felmérés térképén

Ráckeve a 18. sz. végére a mai műemléki jelentőségű terület határán belül feküdt. Északon a Savoyai-kastély épületétől délebbre, a mai Kossuth Lajos utca 76-80. számtól indult a beépítés, nyugati irányban kiterjedt a mai Árpád-, és az arra merőleges Eötvös- Ady- Kazinczy- Széchenyi utcákra. A város nyugati szélét a mai Széchenyi- Ady E.- Móricz Zsigmond utca alkotta, dél felé a település a Bajcsy- Zsilinszky utca csatlakozása után gyérebb beépítésűvé vált, és a mai Vörösmarty utca vonalában folytatódott. A lakóházak ritkuló sora a mai Szullai- tó körül érhetett véget. A ma is létező észak- déli, Duna vonalához igazodó utcák közül a Kossuth, Eötvös, Ady, Széchenyi, Móricz Zsigmond, Molnár és Vörösmarty utcák jórészt a mai vonalukon léteztek, és megvolt a Dunára merőleges Gábor Áron és Bajcsy- Zsilinszky utcák belső szakasza. A század második felében már létezett a Temető köz és a végén a katolikus temető a Szt. Domonkos kápolnával, s tőlük nem messze állt a középkori eredetű katolikus templom, a mai Szent János tér 13.- Vörösmarty u. 1. környékén.[33]
Jól felismerhetőek a város fontosabb terei, különösen a mai Szt. István tér (a református templom jelölése nélkül), ill. a másik két templom körüli kisebb szabad térségek (mai Viola utca, Templomkert a szerb templomnál, ill. a Temető köz- Vörösmarty u. kereszteződésében a régi katolikus templomnál). A rév a mai Árpád- híd vonalában működött, és 18. századi előzményei vannak a ráckevei felső és alsó város településrész elnevezéseknek.
A térképek alapján is valószínű, hogy a település a Duna menti, folyóval párhuzamos utcái kivételével laza, és halmazos beépítésű volt, s bár a mai belvárosi utcavezetés egyértelműen 18. századi eredetű, az csak lassan, a 19. század folyamán rögzült a mai állapotra.
A térképeknek köszönhetően a település határáról, és annak használatáról is rendelkezünk adatokkal. A határ közvetlen környezetében, főként a kastély mögötti területen nagy kiterjedésű kertek, és szőlők terültek el. A kastélytól északra, a mai Tókert ugyanezen a néven vizes árokkal övezett gyümölcsös, és szőlő volt. Távolabb, a mai Szigetszentmárton határában, az Ürgehegyen, a Duna fő ága mentén, és a lórévi határban is kiterjedt, új parcellákon folyt a szőlőtermesztés. A ráckevei Duna jobb partján, a lacházi és peregi határig tartó terület szinte üres, kevés parcellát, és a rév vonalában egy fogadót jelöltek a térképek.

A 19. század elejétől 1945-ig

A közel másfél évszázad, amely a napóleoni háborúk időszakától a II. Világháború végéig tárgyalásra kerül, Ráckeve történetében is igen változatos történéseket hozott. A hazai, és tágabb regionális, európai hatások hullámai, ha lassan is, de elérték a korszakunkban faluként továbbélő települést. Amiért e változatos korszak(ok) tárgyalása mégis egy fejezetbe került, az a 18. században kialakult jogi, birtoklási és gazdasági viszonyok szinte változatlan fennmaradása. E főbb jellemzők a föld nélküli (zsellér), paraszti kultúrájú, konzervatív helyi társadalom, a céhes termelési viszonyok hosszú fennmaradása, a Habsburgok birtoklása, a szabad városi jogok hiánya.
A 19. sz. elején, a napóleoni háborúkat követő konjunktúra hatásai Ráckevére is begyűrűztek. A lakosságszám bővülése a település növekedését is indukálta. A század közepén Ráckeve lakosai is részt vettek a szabadságharc eseményeiben, amelyet az uralkodócsalád birtoklásának felfüggesztése, vagy a városi rang visszaszerzésének lehetősége is motiválhatott. 1848 őszén Görgey Artúr a városban tartott haditörvényszéken ítélte halálra gr. Zichy Ödönt, s az ítéletet Lóréven hajtották végre. Ács Károly, Petőfi barátja, a mozgó nemzetőrség egyik szervezője ráckevei születésű volt. A levert szabadságharc után változatlanul folyt a település élete, és ezen a kiegyezés utáni gazdasági fellendülés sem változtatott sokat.[34] Bár a rév helyére a 19. sz. közepén került fahíd állandó összekötetést biztosított a Duna két partja között a közlekedési elszigeteltség miatt Ráckeve sokáig kimaradt a 19. század utolsó harmadát jellemző robbanásszerű fejlődéséből.[35] Nem létesült kapcsolat az osztrák- magyar monarchia iker-fővárosává növekedő Budapesttel sem, a vasút, amely önmagában a gazdasági fellendülés terjedésének közvetítője volt elkerülte a várost, és a vízi közlekedés pedig a Duna fő ágán zajlott, így a kikötők a Csepel- sziget

[33] PMM 1958 15.
[34] Kovács- Horváth 1987 37- 38.
[35] Kovács- Horváth 1987 39- 40.

nyugati oldalán létesültek. A helyzeten a helyi érdekű, Budapest- Ráckeve vasúti vonal 1892-es megnyitása javított, s a fahidat, a milleniumi ünnepségekhez kapcsolódva 1896-ra cserélték a (részben) máig létező Árpádról elnevezett vashídra.[36] A századfordulón a régen elvesztett városi rang visszaszerzése helyett a területi (később járási) közigazgatási központként kiemelkedő Ráckeve presztízsberuházásokkal igyekezett szabadulni a mezővárosi külsőtől. A középkori eredetű helyére hatalmas, új városházát emeltettek, amely azonban nem csak településközpontként funkcionált, mérete miatt alkalmas volt arra, hogy egyszerre fogadja be az összes területi közigazgatási funkciót. A szintén középkori eredetű református templom lebontása után, annak helyére új, historizáló templom épült. A város legfontosabb utcáin, terein (a mai Kossuth, Ady, Móricz, Vörösmarty) az olykor korábbi eredetű lakóépületek is felvették a korszakra, és az osztrák- magyar monarchiára jellemző kisvárosi, historizáló köntösüket.
Ráckeve és a tágabb területének teljesen új típusú, turisztikai célú hasznosítása még az 1910-es években indult. A nyaralás, mint kikapcsolódási forma a polgárság számára a 20. sz. első harmadában vált elérhetővé, s jellemzően a víz menti, „civilizációs értelemben” érintetlen területek egy csapásra vonzóvá váltak a városi lakosság számára. Ráckeve közel volt a fővároshoz, azzal HÉV vonal kötötte össze, egyszerű falunál nagyobb méretű és hagyományú település volt, de kifejezetten olcsó, s a Duna part természeti érintetlenségét nem bolygatta érdemben semmi.
A 20. század elejére a városi lakosságot a középkor óta jellemző sokszínűség, köszönhetően a nagyobb konjunkturális hatások hiányának, fokozatosan megszűnt, a település iparos-paraszti társadalmát egyre inkább csak katolikus (német eredetű) és református magyarok alkották, s a szerb elem, amely a város alapításában oly fontos szerepet játszott, gyakorlatilag eltűnt.
Az I. Világháború, és az azt követő események, az országot ért változások csak tompítva jelentkeztek Ráckevén. Az 1910-es évek turisztikai kezdeményei a két világháború között látványosan fejlődtek, a Duna part környékének beépítése egyre inkább ehhez igazodott, s a falusi tornácos házakat előkertes nyaralók és villák váltották fel.
Az 1920-as évek elején a járási központ lakossága elérte a 6500 főt. Az iskolai oktatás fejlesztéseként korszerű, új polgári iskola (1924), majd mezőgazdasági iskola (1940) épült. A villanyvilágítása csak lassan és részlegesen épült ki, 1924-ben vezették be a villany közvilágítást a Fő utcán.[37]
A II. Világháború eseményei 1944-ben érték el a Duna parti községet. A nyár folyamán elhurcolták a kisszámú zsidó lakosságot, ők távoli munkatáborokban, a nem rendszerhű, vagy zsidó származású kényszermunkára rendelt ráckeveiek egy része pedig, a szigetszentmiklósi repülőgyár bombázásakor pusztult el.
1944 őszén a polgári lakosság a közeledő front elől elmenekült, s csak a következő év elején tértek vissza a feldúlt településre.
A mai Ráckeve lakóházainak jelentős része, a belvárosi beépítések döntő többsége stílusban, jellegben és minőségben is jelentős szóródást mutat. A művészeti, városképi szempontból kiemelt példákat vázlatosan itt tárgyaljuk, s minden fontosabb, és jellemzőbb épület, vagy beépítés a III. fejezetben egyenként részletesebben is szerepel.
A 19. sz. elejének, első harmadának a hazai építészetben jellegzetes világi épülettípusát, a kis- vagy köznemesi kúriát Ráckevén egyetlen fennmaradt épület szemlélteti a Szt. János tér- Vörösmarty utca találkozásánál, az egykori Szt. Kereszt templom volt telkén álló Horváth- kúria. A jelenleg elhanyagoltan, funkció nélkül omladozó, tégla- vályog épület az erős barokk hatásokat mutató klasszicizmus színvonalas emléke. A kúria közelében, a Horváth Nep. János köz másik oldalán tanulmányozható a korszak „falusias” átlaghoz közelebb álló példája, a nagyméretű telken részleges keretes beépítésben álló földszintes lakóház, és a széles kapuval hozzá kapcsolt emeletes magtár, melyek korstílusára csak az épület arányai, és a kosáríves kapu utal.[38]
Szintén inkább a barokk jellegzetességeket (ovális alaprajz, kőkeretes nyílások, íves lépcsőkarok) olvashatunk le a katolikus temetőben, 1819-ben emelt Kálvária épületéről. A Kálvária stációi és szobrai

[36] Trägert 2009.
[37] Kovács- Horváth 1987 40- 42.
[38] PMM 1958 39.

eredeti szobrászi minőségéről a sok javítás miatt nehéz nyilatkozni, valószínű, hogy eredetileg sem képviseltek a közepesnél jobb színvonalat. A reformkori magyar klasszicizmus tisztább, barokk elemektől mentes stílusára Ráckevén nem találunk példákat.[39]

Az igazi építészeti konjuktúra a 19. sz. utolsó harmadában indult, és a századforduló után ért csúcspontjára. A korai és klasszikus historizmus példáinak száma igen kevés, a Kossuth utca néhány épülete (8., 15., 18., 22) tartozik ide, s e stílus jellegzetes neoreneszánsz vakolatdíszeit néhány egyéb épület már korábban elvesztette (pl. Kossuth u.16, 52.). Az érett historizmus századfordulós építészeti megoldásai közül a színes téglaburkolattal borított homlokzatok alkalmazása kifejezetten gyakorinak tűnik Ráckevén, s nem csak módosabb gazdák lakóházain (Kossuth u. 3., Móricz Zs. u. 13., 16., 18.) de a korszak legnagyobb egyházi épületén, a reformátusok új, neogótikus templomán is feltűnik.[40]

A Szt. István téren, a katolikus templom mellé 1896-ban építették az új iskola neobarokk épületét, amely a száz évvel korábbi katolikus templom stílusához és elrendezéséhez igazodott. Az iskola a kétszintes tömegével a korai eredetű piactér keleti térfalát egyszerre városias beépítésűvé változtatta.

A századforduló környékén, a 1910-es évek első felében modernebb építészeti törekvések is megjelentek Ráckevén. A szecessziónak a historizmussal kevert változatát azt art deco korai megnyilvánulásai követték. Az előbbi példái közül a szintén városias beépítés arányaira váltó új városháza emelkedik ki, amely 1902-re lett készen. Tisztán szecessziós a Kossuth u. 74-76. számú ikerház, melynek tervezője, Sebestyén Artúr a század első felében több épületet is tervezett a településen. Az art deco bécsies változatának távoli hatása a Kossuth u. 30. számon fedezhető fel, a színvonalasabb art deco villák közé tartozik még a József A. u. 4. szám is. Az Ady E. utca 7., 15. 22., az Árpád utca 6. vagy a Molnár u. 20., 23. számú házak stílusát a szecesszió- art decó formái jellemzik, de a városi épülettípusok falusi életmódhoz igazított változatában.

A korszak legjelentősebb ipari építészeti beruházásai a HÉV vonal és az új ráckevei Duna híd építése voltak, de eredeti formájában egyik sem maradt fenn. A jellegzetes vasúti típusépületként jellemezhető HÉV épületek fotókon és képeslapokon tanulmányozhatóak, a mai formájukat az 1930-as években, ill. a 20. sz. utolsó harmadában nyerték el. Az Árpád névre keresztelt, 1896-ban átadott alsópályás, háromcsuklós rácsos ívhíd volt az első Duna mellékági vashíd. A mai a régi pilléreit felhasználva, annak formáit utánozva csak 1949-50-ben épült újjá, miután az eredetit 1944-ben felrobbantották a visszavonuló németek.[41]

Az épített környezet a tárgyalt korszakban jellemzően falusias, mára erősen megfogyatkozott emlékei a népi építészet tárgykörébe, az alföldi háztípusba sorolhatók. Általános jellemzőjük a szoba- (szabadkéményes) konyha- kamra elrendezés, ágasfás- szelemenes, sövény- nád- vert falas kivitel, vagy a vályogtégla használata, és eredetileg a nádfedések. A 19. századtól általános a homlokzati tornác. Ma már igen kevés jó példa látható, de egyes területek egész beépítéseket is megőriztek (pl. Molnár u. eleje, Széchenyi u. egyes szakaszai).[42]

Az I. Világháború utáni komolyabb építkezésekre a 1920-as években sor került, s ezek részben népjóléti célokat szolgáltak, a korszak fontosabb épületei a neobarokk homlokzattal ellátott volt Polgári fiúiskola (Kossuth u. 9.) és az egykori Téli Mezőgazdasági Iskola (Ady E. Gimnázium, Kossuth u. 82.). Az előbbi 1924-es, az utóbbi csak 1940 után épült, de stílusa a század forduló körüli angol, és bécsi építészet premodern törekvéseit vegyítette a hazai art decóval.[43] Az 1920-as évek késői, art decoval kevert historizmusára további példa a Kossuth u. 34. számú ház (ma Árpád Múzeum).[44]

Az 1930-as évek építészetében csak lassan nyert teret a nemzetközi modernizmus, de Ráckevén ennek nem találjuk nyomát. A szecesszió- art deco hosszan tartó hatását tükröző, de a modern építészeti megoldásokat csak építéstechnológiában felhasználó előkertes villákat a Duna parton, a Móricz Zsigmond vagy a Vörösmarty utcában is találhatunk. Többségüket a felismerhetetlenségig átalakították a 20. század folyamán, legtöbbször csak jellegzetes cserépfedésű manzárdtetejük, udvari tornácuk és kockához

[39] PMM 1958 15.
[40] PMM 1958 17.
[41] Trägert 2009
[42] PMM 1958 38- 40.
[43] Kovács- Horváth 1987 68.
[44] Fegyó 1996.

közelítő tömegarányaik emlékeztetnek építési idejükre, vagy különböztetik meg őket az 1960-as, 70-es évek falusi háztípusaitól.
Szót kell ejteni a Duna tárgyalt korszakban lezajlott szabályozásáról, amely az addig rendszeres kisebb-nagyobb árvizeket, s ezzel az emberi épített környezet időnkénti pusztulását is meggátolta. A szabályozás első elemeként 1873-ben a soroksári Duna-ág elzárására került sor a mai Gubacsi- híd térségében. Ezt követően 1910 és 14, majd 1924 és 26 között épültek ki a felső és alsó folyás műtárgyai.[45]
A 19- 20. század első fele közötti időszak, különösen a korszak utolsó 60 éve, bőséges forrással dokumentált a település változásainak elemzéséhez. Ezek közül a 19. sz. elején keletkezett az a céhlevél számára készült Látkép, amely a közel 80 évvel korábbi Rosenfelt- féle ábrázoláshoz hasonlóan a Duna-partról mutatja a Ráckevét.[46] 1838-ban, a nagy dunai árvíz utáni Duna szabályozásához rajzolt térképek után, amely csak a város körvonalait rögzítette, a 19. század közepe után készült el Ráckeve kataszteri felmérése ill. a II. Katonai felmérés (1858, Col. XXXII. Sec. 53.) települést ábrázoló része, amely összevethető a néhány évtizeddel későbbi III. Katonai felméréssel (1882, 5162/1 szelvény). A századfordulós Ráckevéről a Vasárnapi újságban jelent meg képes riport 1897-ben, és a 20. század első évtizedeiben majd félszáz képeslap keletkezett a község belterületéről.[47]
A 19. sz. eleji látképen jól látható a kastély, amelynek kupoláját egy tűzvész után már a mai formájára cserélték, s tőle délre még állt az emeltes felső városháza épülete. A mai hídfőig sűrűsödő beépítésben feltűnt egy-egy emeletes lakóház, s a kifeszített kötélpályán mozgó hajó, amely a Dunán való átkelést biztosította. A rév közelében, a Hősök tere előzménye már jól láthatóan kialakult, nyugati térfalát a mai Városháza helyén álló, középkori eredetű épület alkotta.[48] A település központi, sűrűen települt magja a szerb templomtól a református templomig tartó részen található, az utóbbi mellett már feltűnik az új katolikus templom is. A beépítés elnyúló déli vége lemaradt a látképről, a katolikus templomtól délre, a házak mögött azért ábrázolásra került a Kálvária és a temető Szt. Domonkos kápolnája. A molnár céhről és a gazdag ráckevei molnárokról szóló források képi megerősítéseként a látképen több, a Dunában álló hajómalom is feltűnik.

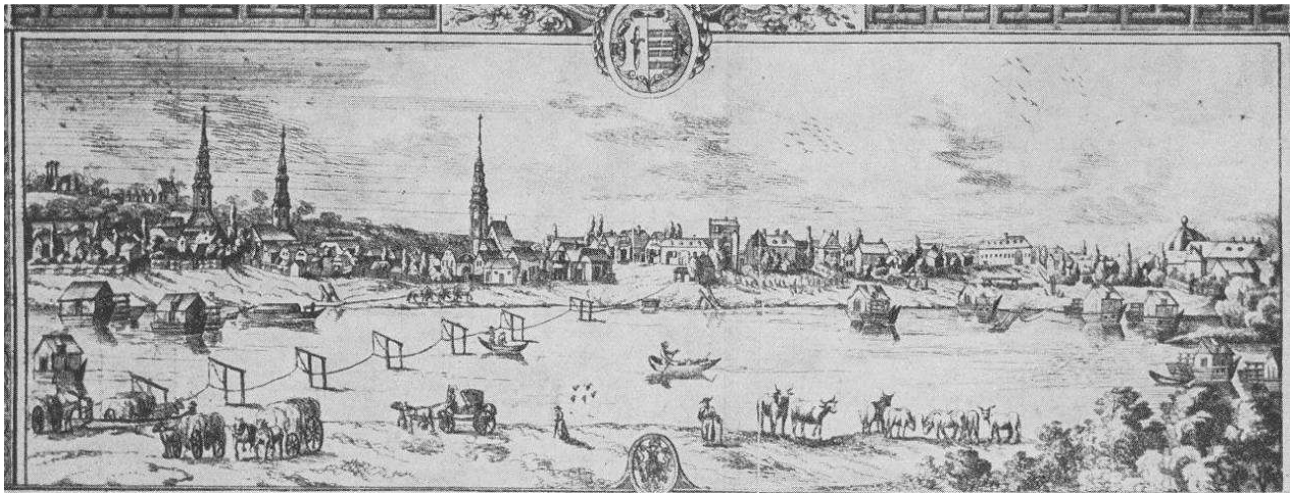

11. ábra Ráckeve látképe nyomtatott céhlevélen, 19. sz. eleje (PMM 1958, 8-9.)

[45] Jakab- Papanek 2005. 1-5.
[46] PMM 1958 8-9.
[47] Vasárnapi Újság 1897.
[48] PMM 1958 32.

A 18. és 19. századi térképeknek már első összehasonlítása után a belterület növekedése a legszembeötlőbb. Északon a beépítés elérte a kastély környékét, feltűntek házak a mai Gárdonyi sor elején, beépült a Széchenyi és Árpád utcák mai külső fele is. Ráckeve nyugati határa is bővült, igen szórtan, de megjelentek lakóházak a mai Rákóczi- Soltra Alajos- Szt. Vendel- Táncsics Mihály- Dr. Skultéti István utcák által határolt területen, a sűrűbb beépítés azonban továbbra is a már korábban meglévő, észak- déli irányban elnyúló, hosszú településmagot jellemezte. A mai belterület délnyugati részén, a Bajcsy- Zsilinszky és Dr. Skultéti utca közötti, korábban teljesen üres területen, a Pokol- hegy északi oldalán, már a 19. sz. közepén, végén újabb településrész kezdemény létezett, de a Duna másik partja ekkor még teljesen lakatlan volt.

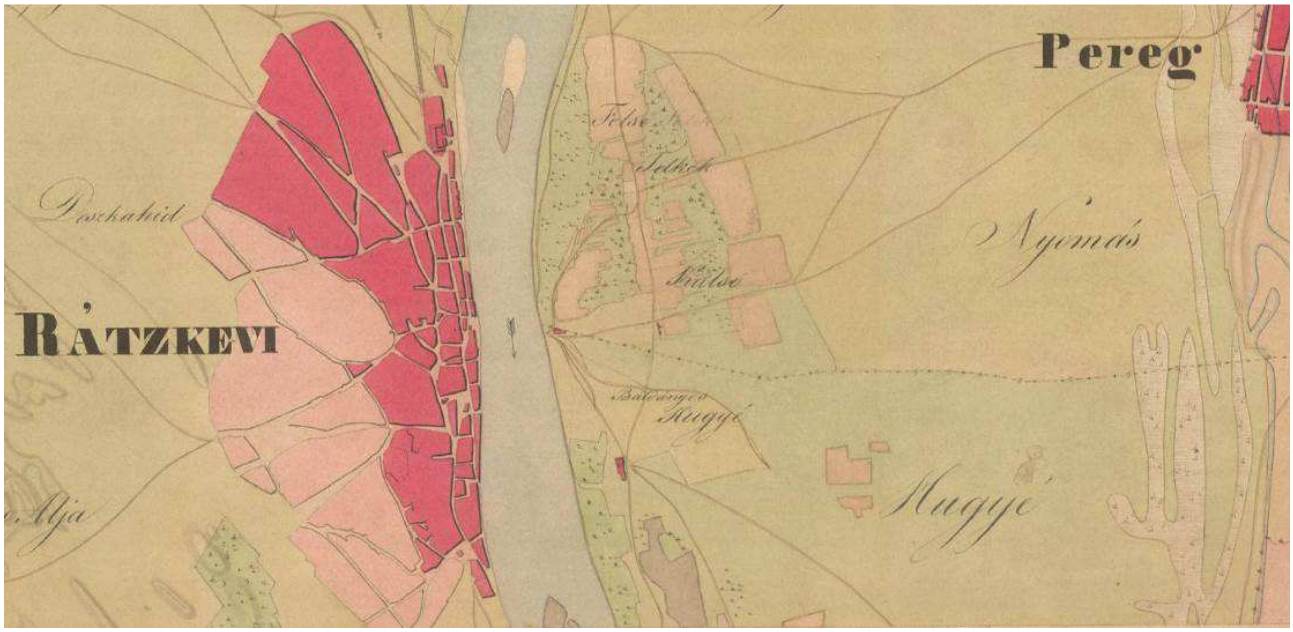

12. ábra Ráckeve határa 1838-ban. Részlet a Csepel- sziget térképéről. (Magyar Nemzeti Levéltár, Pest Megyei Levéltár, Pest Megye Kéziratos térképei, XV. 6. (PMT) 18/3.)

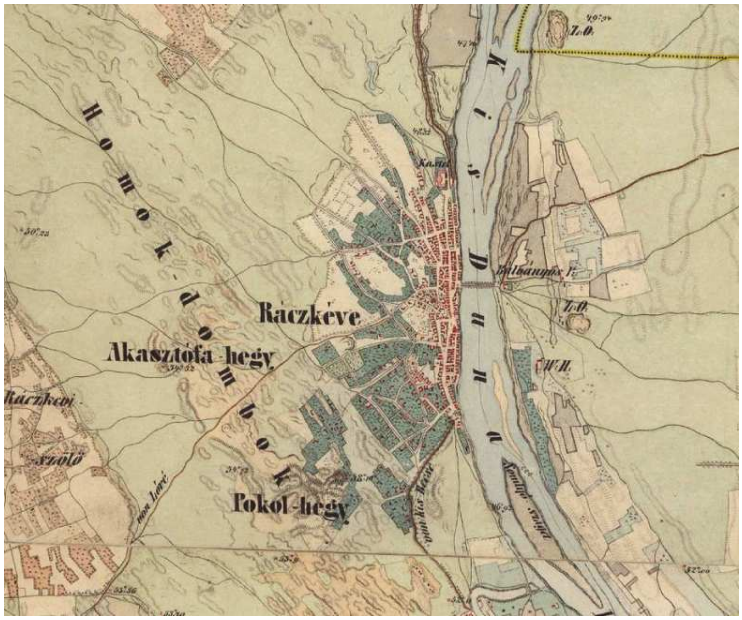

13- 14. ábra Ráckeve és környéke a II. Katonai felmérés térképén

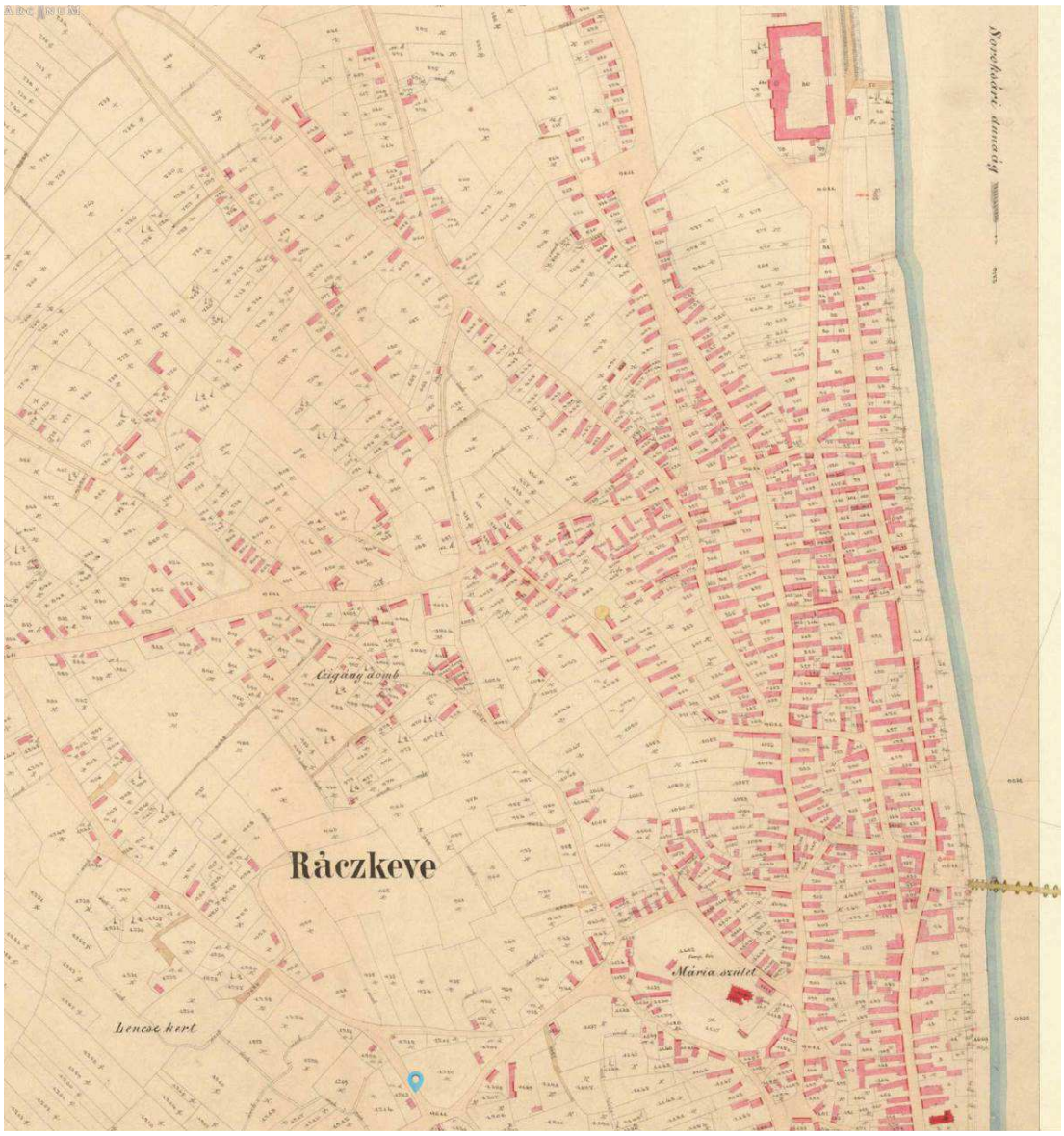

15. ábra Részlet Ráckeve kataszteri térképéről (MNL- Pest Megyei Levéltára)

A részletes kataszteri térkép tanúsága szerint a 19. sz. közepére a belső terület utcahálózata és telekosztása, beépítése kevés kivételtől eltekintve rögzült, és a maihoz több helyen teljesen hasonló képet mutat. A mai Kossuth utca mentén a Duna felőli oldalon a folyóig lefutó telkek házai jobbára az utcafronton részben zárt beépítést alkottak, részben oldalhatárra épültek, a telek hátsó részének hasznosítása máig nem jellemző. A nyugati térfal utcafrontra merőleges, hosszúkás telekosztása szabályos, s ehhez hasonló a Kossuth utca mögötti Eötvös- Ady E. utcák, vagy a település északi és déli részeinek beépítése is: hosszúkás merőleges telek, oldalhatáron álló beépítés, hátul kisebb nagyobb, esetleg szomszéd, csatolt telken művelt kerttel. Ettől teljesen eltérő, halmazos beépítés tűnik fel középtájon, a szerb templom környezetében, a mai Gábor Áron- Móricz Zs.- Ady E. utca által határolt részen. A két eltérő beépítési mód közül bár egyértelműen az utóbbi az archaikus, a Kossuth utca szabályos, igaz a maitól biztosan eltérő rendszerű telekosztása már a középkorban is létezett.
Az elemzett térképeken még a középkori eredetű Városházát és református templomot jelölik (az előbbi homlokzatáról közölt fotót a Vasárnapi Újság egyik 1897-es száma), s jól látszik, hogy a mai híd fából épített elődje a mostani átkelőtől kissé délebbre helyezkedett el.
A századforduló utáni képeslapok számos, mára eltűnt részletet örökítettek meg, néhány azóta elpusztult épület, eltüntetett dísz, jellegtelenné vált homlokzat rekonstruálható volna a segítségükkel.

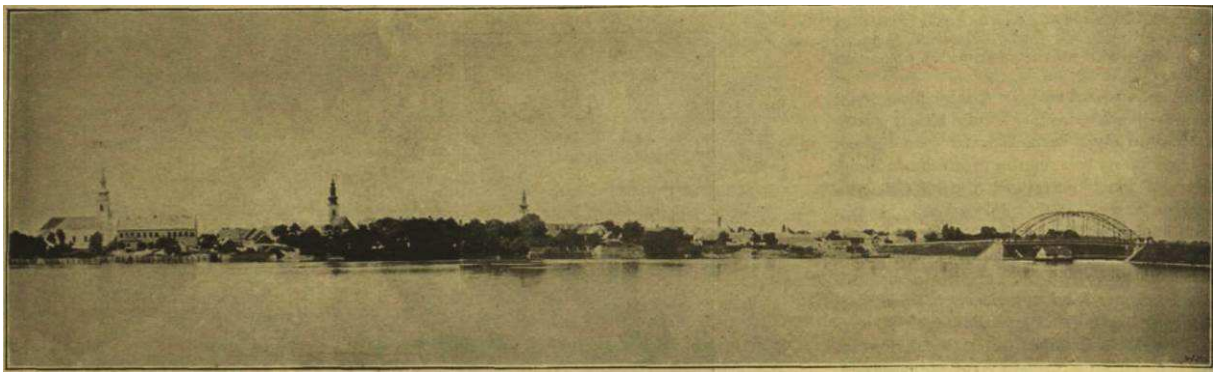

16. ábra Dunai panoráma a Vasárnapi Újságból, 1897.

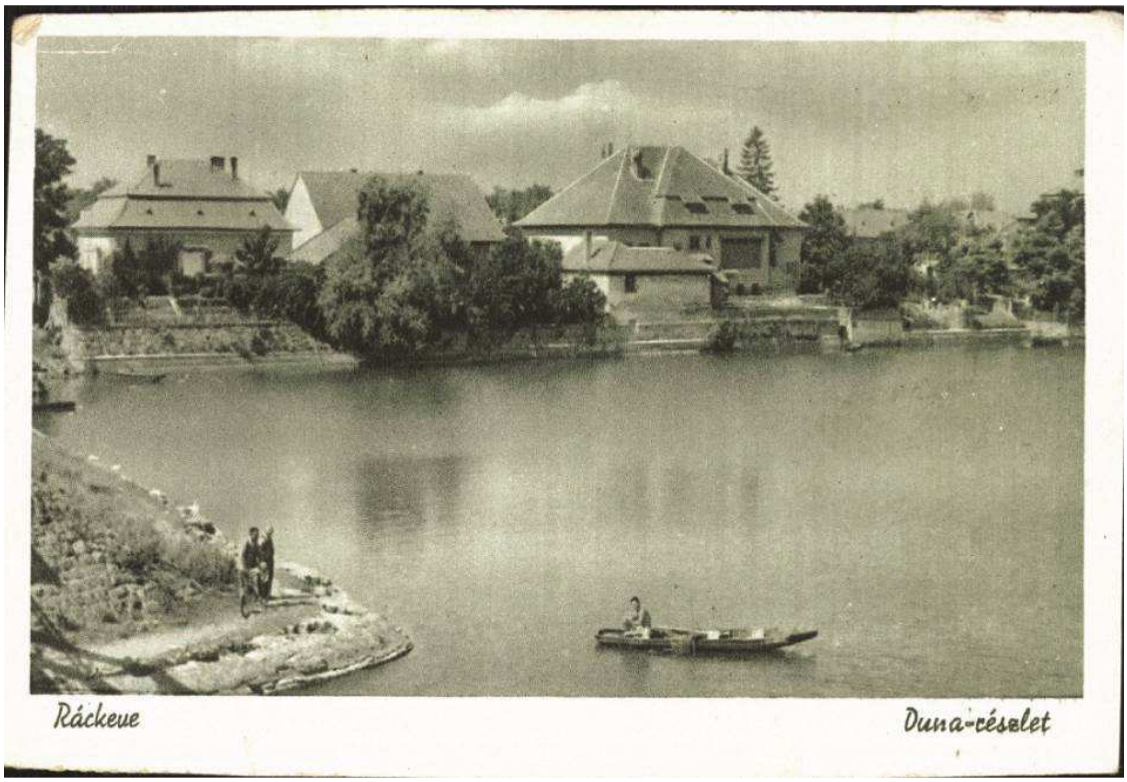

17- 19. ábra Dunai panoráma képeslapon, 1930-as évek
(Zempléni Múzeum Szerencs, ltsz.: 0168963, 0168965, 0168968)

20. ábra Dunai panoráma képeslapon, 1970-es évek (Zempléni Múzeum Szerencs, ltsz.: 0022853)

21. ábra A Fő utca a református templommal a Vasárnapi Újságból, 1897.

RÁCZKEVE. Részlet a ref. templomnál.
ÁRUHÁZ

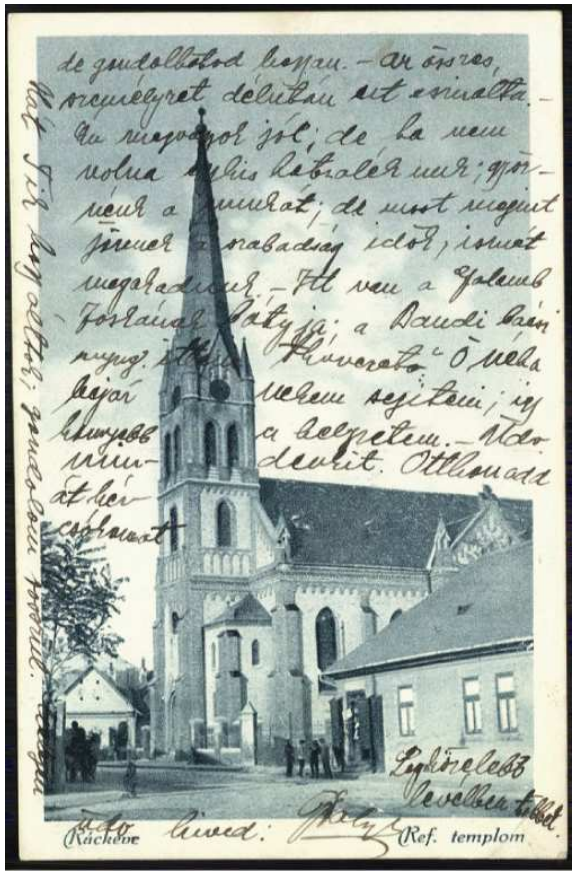

22- 26. ábra A Fő utca a hídtól délre, 1900 és 1946 között képeslapokon
(Zempléni Múzeum Szerencs, ltsz.: 0168976, Országos Széchenyi Könyvtár, Plakát és Kisnyomtatvány tár, ltsz: R33, Zempléni Múzeum Szerencs, ltsz.: 0169025, 0169006, 0169005)

Üdvözlet Ráckevéről
Főutcai részlet

Ráczkeve, Fő-utczai részlet. Liptay villa.

KAVEHAZ, VENDEGFOGADÓ, SASHOZ
Ráczkeve
Sas-szálloda és Kaszinó
Weisz Bernát kiadása, Ráczkeve.

Sebestyén-kastély a Fő-utcával
Ráczkeve

27- 31. ábra A Fő utca a hídtól északra, 1900 és 1946 között képeslapokon
(Zempléni Múzeum Szerencs, ltsz.: 0169029, 0169013, 0169015, 0169020 és részlete)

32- 33. ábra A Szt. István tér 1900 táján képeslapokon (Zempléni Múzeum Szerencs, ltsz.: 0169002, 0169014)

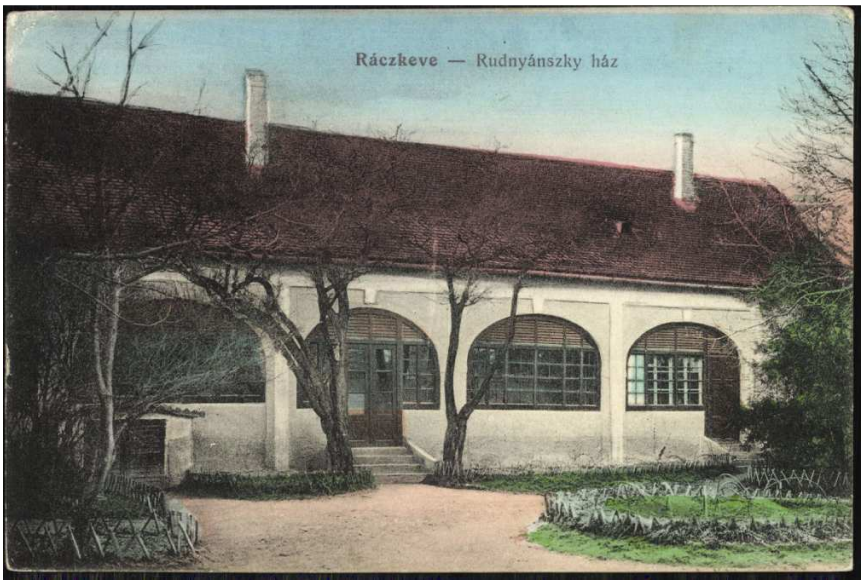

34- 36. ábra A Szt. János tér 13. és 12. 1910 körül képeslapokon (Zempléni Múzeum Szerencs, ltsz.: 0169017, 0169016, 0169021)

37- 38. ábra A régi Városháza a Vasárnapi Újságból, 1897.

39. ábra Az új Városháza képeslapon, 1910-es évek (Zempléni Múzeum Szerencs, ltsz.: 0168978)

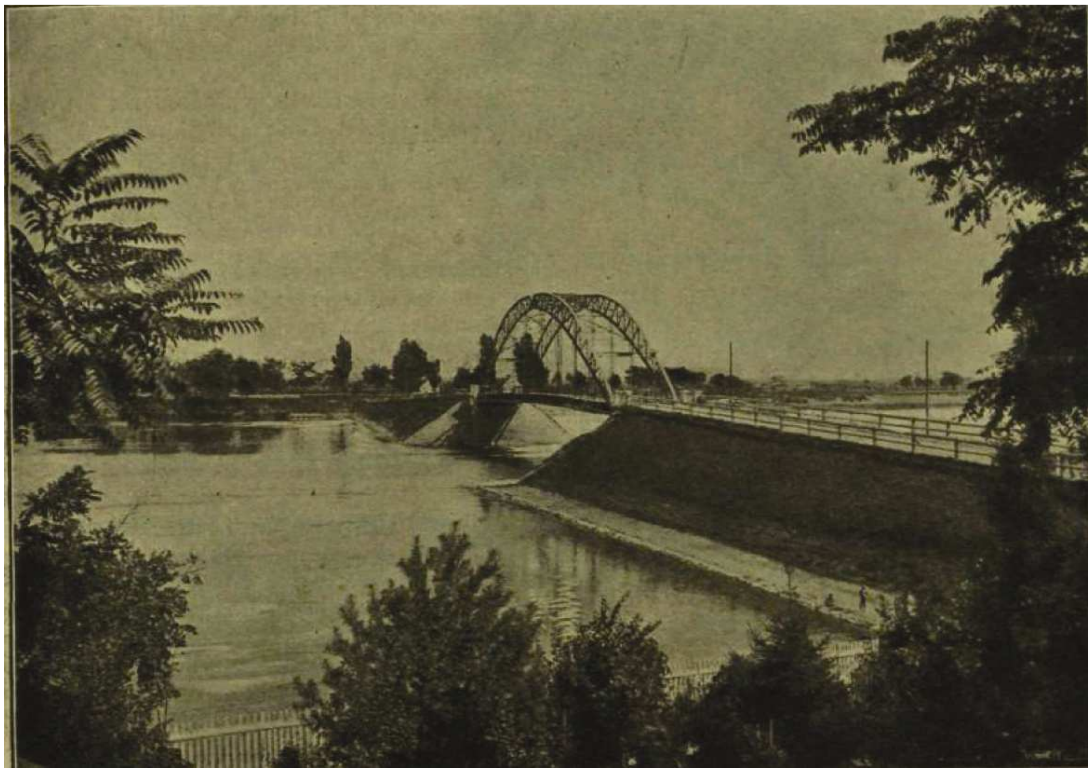

40. ábra Az új híd a Vasárnapi Újságból, 1897.

41. ábra A híd az 1930-as években képeslapon (Zempléni Múzeum Szerencs, ltsz.: 0168973)

42. ábra A Hősök tere a Városházával és a mai rendőrségi épülettel, 1910-es évek
(Zempléni Múzeum Szerencs, ltsz.: 0169024)

43. ábra A HÉV állomás az 1930-as években képeslapon
(Magyar Kereskedelmi és Vendéglátóipari Múzeum, Bp. ltsz.: 41.225)

44- 46. ábra Ráckevei részletek képeslapokon 1945 és 50 között (Magyar Kereskedelmi és Vendéglátóipari Múzeum, Bp. ltsz.: 11.779, Zempléni Múzeum Szerencs, ltsz.: 0214400, 0169008)

47- 49. ábra A Fő utca és a Hősök tere képeslapokon 1960 és 80 között (Zempléni Múzeum Szerencs, ltsz.: 0022863, 0022855. 0033876)

50. ábra A járási Tanács és MSZMP székház az Árpád- szoborral, 1970 k. (Zempléni Múzeum Szerencs, ltsz.: 0022857)

A 20. század közepétől a 2010-es évekig

Ráckeve településének funkciói 1945 után sem változtak, sőt a regionális szerepköre járási központként tovább erősödött, a fővárossal való összeköttetés pedig, a turisztikai fejlesztéseket szorgalmazta.[49] Annak ellenére, hogy a szocialista iparosítás inkább a szomszédos Kiskunlacházára és a már korábban is erős Csepelre (Bp. XXI. kerület) összpontosult a település lakosságszáma lassú növekedésnek indult, s ezt követte Ráckeve méretének soha nem látott dinamikájú bővülése. A korábban lakatlan határrészek, különösen a Duna jobb parti sávja, a kastélytól északra és nyugatra eső területek, a Bajcsy- Zsilinszky utca nyugati, külső szakasza, és a Vörösmarty utca végétől délre eső rész váltak belterületté. Az új beépítések szabályosak, utcáik derékszögben metszik egymást, a kitűzött telkek nagyméretűek, a beépítések lazák.
A történeti belvárost érintő beavatkozások egy része tudatos műemlékvédő, helyreállító munka volt, amely az 1950-es évek végén indult, és a 2000-es évek elejéig tartott. Számos kiemelt műemlék kutatása és helyreállítása történt meg ebben az időszakban, de több épület ma is sürgős beavatkozásra szorulna.

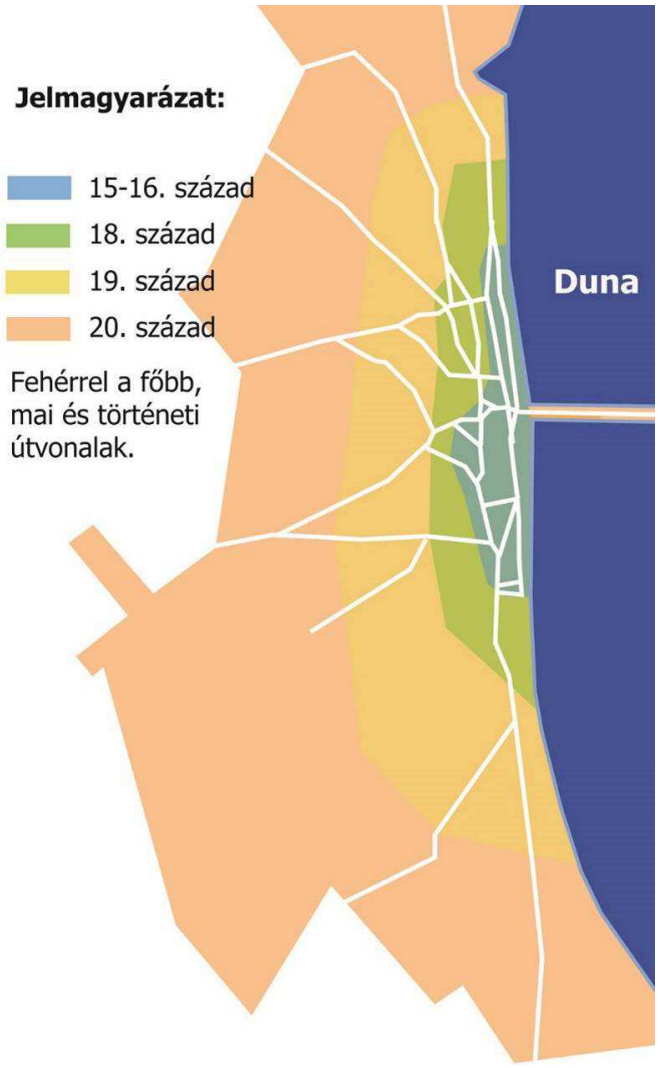

A városmagban történt beavatkozások másik része, szemben a megőrző és helyreállító munkával tudatosan pusztító és bontó tevékenységgel járt. Már a 20. század elején megjelent Ráckevén a falusias beépítést tudatosan a korszak felfogása szerinti városias formára váltó építkezések iránti igény (Szt. István téri iskola, Városháza), s ez a gondolat a szocializmus időszakában csak erősödött. Az elmaradott, „feudális" viszonyokra emlékeztető, korszerűtlen, „falusi" épületeket modern technológiákkal épült, összkomfortos lakó és középületekre cserélték szerte az országban, s ez a főként települési központokat érintő fejlesztés (bontás/újjáépítés) Ráckevét sem kerülhette el. A település középkor óta létező központját alkotó Kossuth u.- Szt. István tér találkozási pontjára, a piac egykori nyugati térfala helyére felépült a járási Tanács és MSZMP székház épületegyüttese, majd valamivel később vele szemben északon egy modern sorház, keletre egy áruház tömbje. Amíg az első két épület a korszak magas színvonalú példája (tervező Brieska István, KÖZTI), addig a két utóbbi ma már a modernizáció kissé erőltetettnek ható emléke, az új, szocialista városközpont sablonos és kötelező velejárója. A modern társasházak kevéssé sikerült további példányai a szerb templom mögött és mellett láthatóak.

51. ábra Ráckeve területi növekedése történetének korszakaiban – vázlat (rajzolta Jankovics N.)

[49] Zádor 1970, Sedlamyr 1971/a, Sedlamayr 1971/b, Kaszta- Hock 1975, Szigethy 1983, Krenner 1985, Kovács- Horváth 1987 42- 44.

52. ábra Ráckeve belső területe- a hídtól északra eső rész-
Ráckeve Városközpont részletes rendezési terve, 1998

53. ábra Ráckeve belső területe- a hídtól délre eső rész-
Ráckeve Városközpont részletes rendezési terve, 1998

Ráckeve a rendszerváltással egy időben nyerte vissza évszázadok óta elvesztett városi jogállását, s a falusi épített környezetet tudatosan városiasra alakító építkezések azóta is folyamatosak. A lakóházak helyidegen alpesi vagy amerikai mintákat követő példái a történeti településmagban is feltűntek. A Móricz Zs. utca déli részén felépült diszkontáruház, a város több pontján bontásokkal létrehozott parkolók

(Kossuth u. 49- 51. Eötvös utcára néző hátsó része, József A. utca, Ady E. u., Városház köz) tovább lazították a hagyományos zárt beépítést, alakították át a történeti állapotokat.

Felhasznált irodalom:

Bérci 1991
Bérci L.: Ráckeve, Szerb templom. Tájak, Korok, Múzeumok Kiskönyvtár 402. 1991

Darkó 2000
Darkó J.: Ráckevei új okmánytár. In: Kutatások Pest megyébe. Tudományos konferencia III. Pest Megyei Múzeumi Füzetek 6. Szerk.: Korkes Zs. 2000 217- 229.

Dercsényi et al. 1992
Dercsényi B.- Koppány T.- Örsi K.- Hegyi G.: Magyar kastélyok. Bp. 1992.

Fegyó 1979
Fegyó J.: A ráckevei „paraszt céh". In: Studia Comitatensia 7. Fejezetek Pest megye történetéből I. 1979 271- 290.

Fegyó 1996
Fegyó J.: Ráckeve, Árpád Múzeum. In: Múzeumok Pest megyében. Pest megyei múzeumi füzetek, Új sorozat 3. Szerk.: Asztalos I. Szentendre 1996 123- 126.

Györffy 1998
Györffy Gy.: Az Árpád- kori Magyarország történeti földrajza IV. Bp. 1998.

Hegedűs 1984
Hegedűs E.: Ráckeve, Savoyai- kastély. Tájak, Korok, Múzeumok Kiskönyvtár 186. 1984

Igaz 2007
Igaz R.: A barokk Magyarországon. Stílusok- korszakok. Bp. 2007.

Jakab- Papanek 2005
Jakab A.- Papanek L.: A ráckevei (soroksári) Duna. Bp. 2005.

Kaszta- Hock 1975
Koszta D.- Hock G.: Ráckeve községközpont műemléki és városképi védelemmel kapcsolatos szabályozási terve. Kézirat, tervirat. Pest Megyei Tervezővállalat. Miniszterelnökség, KÖHÁT, Tervtár. Ltsz.: 12050. 1975

Kovács 1972
Kovács J. L.: Adatok a ráckevei járás vázlatos történetéhez a honfoglalástól a XVIII. századig. In: Tanulmányok a ráckevei járás múltjából. Szerk.: Banda K. et al. Ráckeve 1972 9-31.

Kovács 1989
Kovács J. L.: Mezővárosi irodalom és művelődés a Hódoltság peremén. (Ráckeve XVI- XVII. száza da) In: Studia Comitatensia 7. Fejezetek Pest megye történetéből I. 1989 9- 35.

Kovács J.-né 1972
Kovács J.-né: A Csepel- sziget céhes ipar múltjáról. In: Tanulmányok a ráckevei járás múltjából. Szerk.: Banda K. et al. Ráckeve 1972 53- 75.

Kovács- Horváth 1987
Kovács J. L.- Horváth L.: Ráckeve és környéke. Bp. 1987

Krenner 1985
Krenner G.: Ráckeve, Műemlékek. Tájak, Korok, Múzeumok Kiskönyvtár 194. 1985

Miskei 2015
Miskei A: Ráckevei okmánytár. Ráckevei Múzeumi Füzetek 7. 2015.

Papp 2005
Papp Sz.: A királyi udvar építkezései Magyarországon 1480- 1515. Bp. 2005

PMM 1958
Pest Megye Műemlékei II. Magyarország Műemléki Topográfiája. Szerk.: Dercsényi D. Bp. 1958

Ráckeve város képviselőtestületének 24/1997. (XII.3.) számú rendelete Ráckeve Városközpont Részletes Rendezési Tervéről. 1997-98.

Szigethy 1983
Szigethy K.: Ráckeve településcsoport általános rendezési terv programjának tervdokumentációja. Kézirat, tervirat. Pest Megyei Tanácsi Tervezővállalat. Miniszterelnökség, KÖHÁT, Tervtár. Ltsz.: 23271. 1983

Sedlmayr 1971/a
Sedlmayr J.: Ráckeve településközpont, Rendezési terv, rekonstrukciós tervjavaslat. Kézirat, tervirat. Miniszterelnökség, KÖHÁT, Tervtár. Ltsz.: 33978. 1971

Sedlmayr 1971/b
Sedlmayr J.: Ráckeve, Településközpont rekonstrukciós tervjavaslat. Kézirat, tervirat. Miniszterelnökség, KÖHÁT, Tervtár. Ltsz.: 14072. 1971

Sipos 1972
Sipos G.: Ráckevei reformátorok. In: Tanulmányok a ráckevei járás múltjából. Szerk.: Banda K. et al. Ráckeve 1972 33- 52.

Tari 2000
Tari E.: Pest megye középkori templomai. Studia Comitatensia 27. Szentendre 2000

Trägert 2009
Trägert H.: Ráckevei Árpád- híd a Ráckevei Dunán. In: Duna. hídjaink. Szerk.: Tóth E. Bp. 2009 110.

Vasárnapi Újság 1897
Vasárnapi Újság, 39. (44. évf.). 1987 639- 643.

Zádor 1970
Zádor M.: Ráckeve, vezérszint felmérés. BME Építészettörténeti Tanszék. Miniszterelnökség, KÖHÁT, Tervtár. Ltsz.: 13365 és duplum 14482. 1970

Zsoldos 2001
Zsoldos A.: Pest megye az Árpád korban. In: Pest megye monográfiája I. Szerk.: Zsoldos A. Bp. 2001. 31- 73.

Felhasznált adatbázisok:

http://adtplus.arcanum.hu/hu/collection/VasarnapiUjsag/ (letöltés ideje: 2016. november 2.)

Első Katonai Felmérés- A Magyar Királyság területére, Arcanum Adazbázis Kft. DVD- ROM. Bp. 2004

Harmadik Katonai Felmérés, a Magyar Szent Korona Országai, 1:25.000. Arcanum Adazbázis Kft. DVD- ROM. Bp. 2007

http://mapire.eu/hu/(letöltés ideje: 2016. november 2.)

Második Katonai Felmérés: Magyar Királyság és a Temesi Bánság. Arcanum Adazbázis Kft. DVD- ROM. Bp. 2005

http://maps.hungaricana.hu/en/(letöltés ideje: 2016. november 2.)

http://postcards.hungaricana.hu/hu/(letöltés ideje: 2016. november 2.)

1.2. A település régészeti örökségének felmérése

Ráckeve régészeti örökségének összefoglalása részben adattári kutatásokra, részben terepi lelőhely felderítésre épül. Napjainkig a várost és annak környékét elkerülték a nagyobb beruházások, így a település teljes területét érintő szisztematikus és szakszerű terepbejárás nem történt. A fellelhető adatok részben a korábbi lelőhely bejelentések és leletmentések illetve, a légi lelőhely felderítések eredményei. A lelőhelyekre vonatkozó adatokat a Magyar Nemzeti Múzeum Adattárából, a Miniszterelnökség, KÖHÁT nyilvántartásából, valamint a vonatkozó régészeti és helytörténeti irodalom áttekintése alapján állítottuk össze. A lelőhelyek kis száma miatt potenciális régészeti érdekű területeket is megjelöltünk, melyeken nagy valószínűséggel található lelőhely, de ezek pontosítására terepbejárásra lehet szükség.

Ráckeve területének története az Árpád- kor előtt

A kevés rendelkezésre álló régészeti információ miatt az első emberi megtelepedésre utaló nyomokat a területen viszonylag későre, a bronzkorhoz köthetjük. Nagy valószínűséggel – ahogy a Csepel-sziget többi részén már bizonyították a régészek – már a civilizáció hajnalán, a kőkorban megjelenhetett az ember, hiszen e korai időszakban a körülmények ideálisak voltak a megtelepedésre. A szórványos, nem teljesen jól megítélhető bronzkori időszak után csak az Árpád-kor időszakából ismerünk lelőhelyeket. A honfoglalást követően minimum három önálló települést tudunk lokalizálni, ami a továbbra is a tartós emberi megtelepedéshez szükséges ideális körülmények tartós fennállását jelzi.

54. ábra Régészeti lelőhelyek és régészeti érdekű területek (rajzolta Farkas Z.)

Régészeti lelőhelyek és régészeti érdekű területek

Ráckeve mai közigazgatási területén jelenleg 5 pontosan lokalizálható, és 1 bizonytalan lelőhely található, de ezek mellett ismert további 4 lelőhely, amelyek szomszédos településekhez tartoznak, de „átlógnak" a város közigazgatási határán.

A lent tárgyalt lelőhelyek mellett a történelmi városmagban átépítve, beépítve vagy csak forrásból ismert 3 templom, az egykor hozzájuk tartozó temetők helyével, és több régészeti korú lakóház(rész) is. Mivel ezek régészeti nyilvántartási számmal nem rendelkeznek, műemléki védettségű épületekhez kapcsolódnak részletesebb tárgyalásuk, felsorolásuk az előző, és a következő fejezetben, az épített örökséget tárgyaló részekben található. (l. II. Ráckeve rövid településtörténete, IV. Ráckeve épített öröksége)

Nyilvántartott régészeti lelőhelyek

1, Azonosító: 58471 – Rákóczi Termelő szövetkezet tanyája

1965-ben a Nemzeti Múzeumba Dr. Kovács József bejelentést tett, hogy a helyi Rákóczi TSZ tanyájánál silógödör ásása közben négy bronzkori temetkezést és egy tűzgödröt (kemencét) találtak. Kovács Tibor helyszíni szemlét tartott a területen. Az egyik megtaláló (Szőgyényi Bálint) felesége elmondása szerint a csontvázas sírok mellett edénytöredékek is előkerültek, de ezeket szétszórták. A lelőhelyről térkép nem készült, pontos helye is bizonytalan, a kartonja alapján „a lelőhely már a Duna-Tisza közére esik, a kiskunlacházai vasútállomáshoz vezető út mellett" található.

Forrás: Jelentés a Ráckeve, Rákóczi Tsz. területén végzett helyszíni szemléről. 1965. [MNM Rég. Ad. XXI.360/1965., Ltsz. 7571.]; Pest megyei régészeti lelőhelyek revíziója. 2007. [KÖH 600/2892/2007.]"

2, Azonosító: 48493 – Hármashatár- dűlő

Miklós Zsuzsa 2004-ben a Tolna megyei földvárak légifotózása kapcsán átrepült a térség felett és e során több lelőhelyet is lokalizált. Ugyan ezeknek a datálása csak felszíni gyűjtések után lehetséges, de a lelőhely jellege megállapítható. Itt is egy telepet lokalizált gödrökkel és árkokkal.

Forrás: Jelentés a Tolna megyei földvárak légifotózása kapcsán történt átrepülésekről. [KÖH 600/945/2005.]

55. ábra Hármashatár- dűlő (összeállította Farkas Z.)

3, Azonosító: 48495 – Godány
Ezt a lelőhelyet szintén Miklós Zsuzsa lokalizálta ugyanazon projekt kapcsán. Itt szintén egy telep objektumainak körvonalait fedezte fel.
Forrás: Jelentés a Tolna megyei földvárak légifotózása kapcsán történt átrepülésekről. [KÖH 600/945/2005.]

56. ábra Godány (összeállította Farkas Z.)

4, Azonosító: 58466 – Kossuth utca 51.sz.
A városrendezés és felújítás kapcsán a fent említett címen 1990-ben F. Menténi Klára falkutatást végzett egy középkori épületen. L. még e tanulmány 1. fejezete.
Forrás: Kutatási dokumentáció, Ráckeve- Kossuth utca 51., 1990. [MNM Rég. Ad. 63.VIII/1990., Ltsz. 15607.]; Pest megyei régészeti lelőhelyek revíziója. 2007. [KÖH 600/2892/2007.]

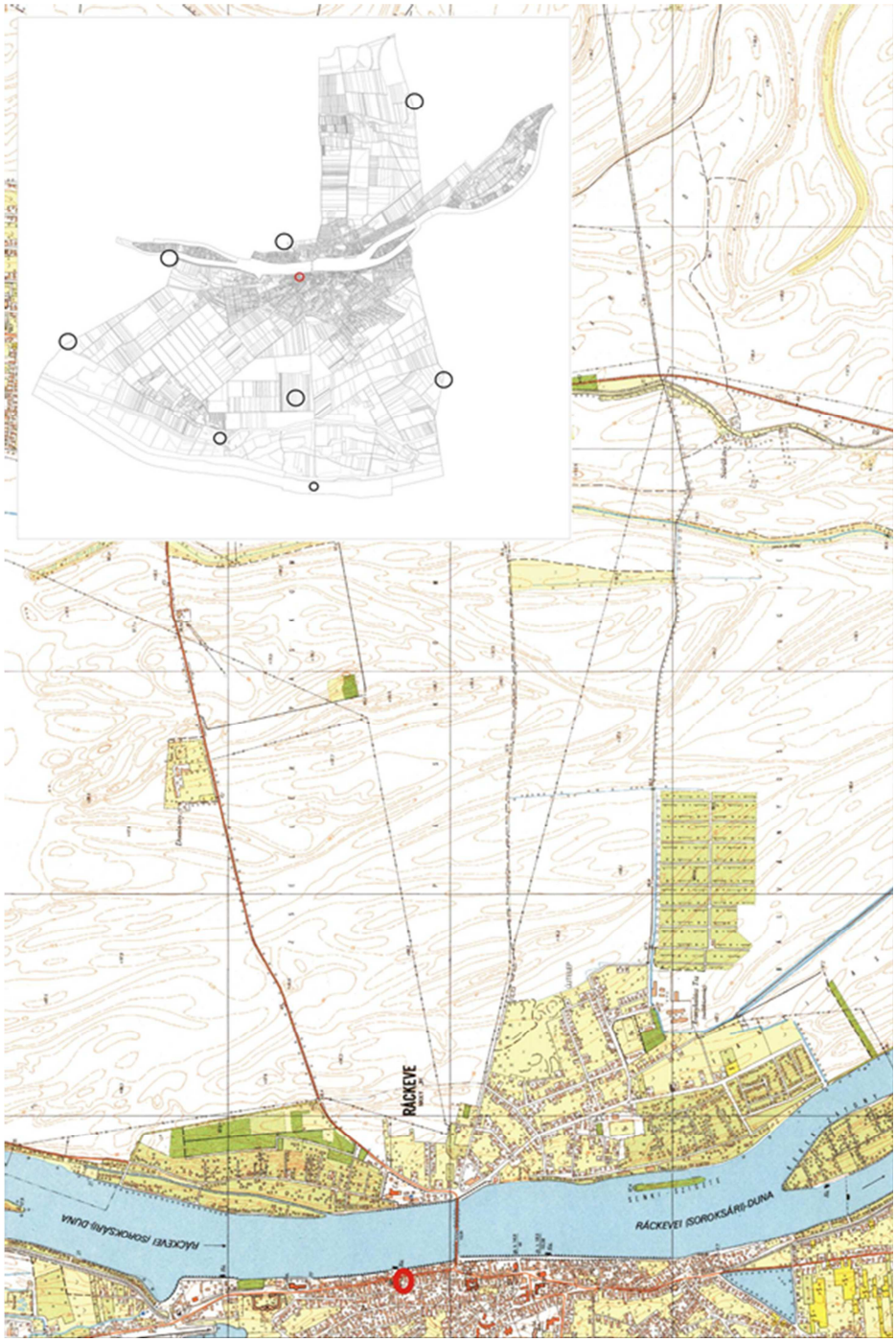

57. ábra Kossuth utca 51. (összeállította Farkas Z.)
5, Azonosító: 78839 – Besnyő, Duna- meder
2012-ben az alacsony vízállás miatt egy késő-középkori hajó maradványai bukkantak elő a Dunából. A területen Tóth János Attila helyszíni szemlét tartott. Mivel ez egy hajó maradványai így lelőhely kiterjedésről nem beszélhetünk.
Forrás: Jelentés helyszíni szemléről - Ráckeve, Besnyő, Duna-part [KÖH 600/469/2012]

58. ábra Besnyő, Duna- meder (összeállította Farkas Z.)

6, Azonosítóval nem rendelkezik – Gáti tagosztály nyugati sarka
A terület kijelölése az Örökségvédelmi hatástanulmány készítése közben vált indokolttá. A helyszíni bejárás során a kijelölt területen levő halomszerű domb települési előzménynek tűnt. A terepbejárás során Árpád-kori és késő-középkori edénytöredékeket, emberi koponya- és orsócsontot gyűjtött. A területen így egy középkori telep és feltételezhetően temető lokalizálható.
Forrás: terepbejárás – bejelentés folyamatban

59. ábra Gáti tagosztály nyugati sarka (összeállította Farkas Z.)

7, Azonosító: 47720 – Dömsöd- Leányvár
Ráckeve Duna-Tisza közi részének déli határán, az időszakos Tekeres-ér egy kanyarulata által körbefogott magaslaton elhelyezkedő lelőhely. A területe átér a város területére. A lelőhely egy bronzkori vár és telepkomlexum, a területet Miklós Zsuzsa 2006-2007 során többször berepülte a Pest megyei várak kutatása kapcsán.
Forrás: Jelentés 2006. évi terepbejárásról, légifotózásról, felmérésről Pest megyében. [KÖH 600/2207/2007.]; Felmérési jelentés légifotózásról Pest megyei várak kutatásához kapcsolódóan, 2007. [KÖH 600/2051/2009]

60. ábra Dömsöd- Leányvár (összeállította Farkas Z.)
8, Azonosító: 82093 – Szigetújfalu- Ráckevei útra dűlő V.
2012-ben a Ferenczy Múzeum munkatársai Szigetújfalu teljes területén telepbejárást végeztek a helyi építési szabályzat módosítása kapcsán, a lelőhelyet ekkor lokalizálták. Nem megállapítható korú őskori telep, melynek déli széle belóg Ráckeve területére.
Forrás: Lelőhelybejelentő adatlapok- Szigetújfalu, 2012 [V-P-100/00093/2012]

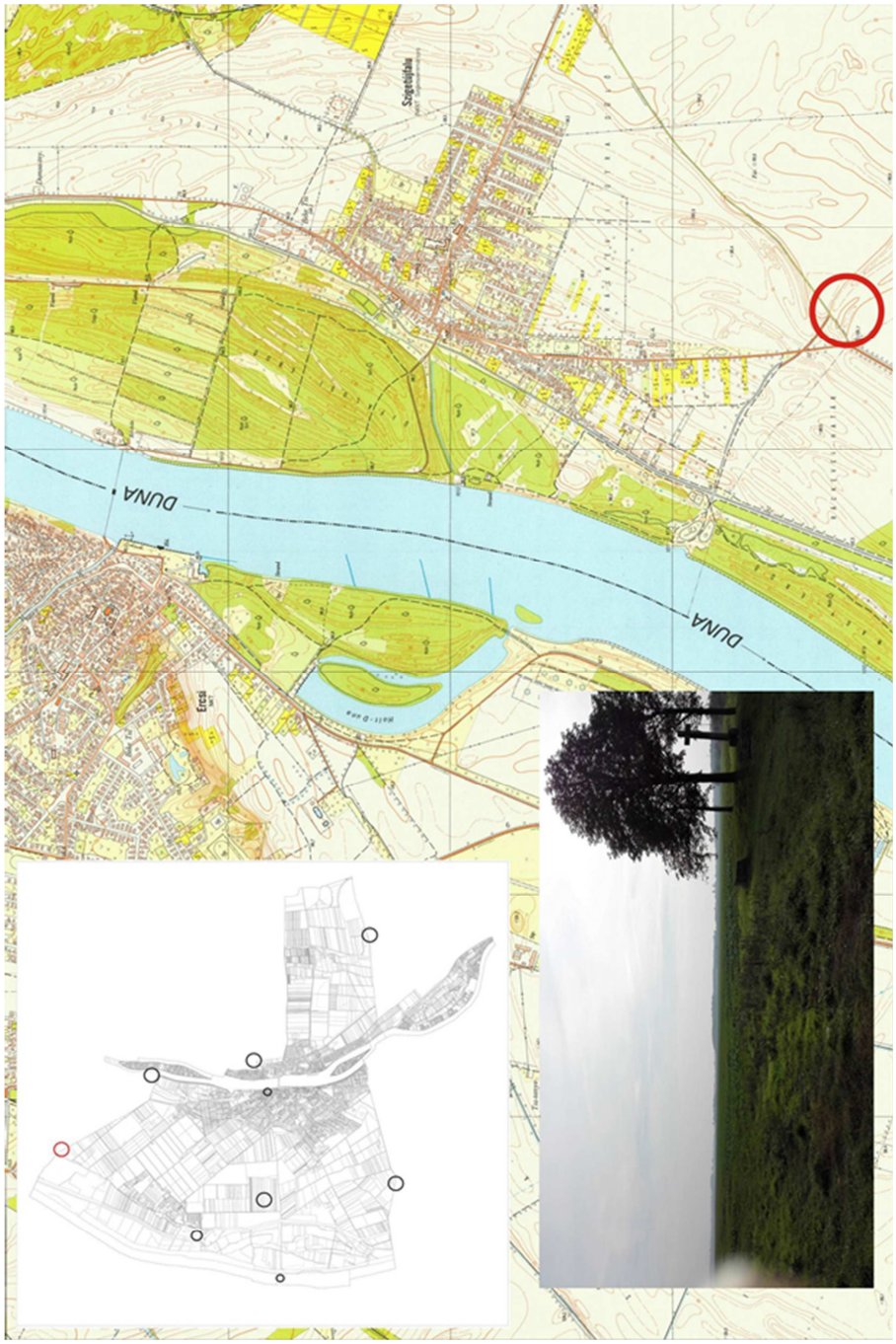

61. ábra Szigetújfalu- Ráckevei útra dűlő V. (összeállította Farkas Z.)

9, Azonosítóval nem rendelkezik - Szigetszentmárton- Ráckeve Angyali-sziget HÉV megálló / Szentábrahámtelke
1975-ben útépítés során megbolygatták az egykori Szentábrahámtelke település templomromját. Ezt követően Tettamanti Sarolta hitelesítő ásatást végzett a területen található templom körül (romjai még az I. katonai felmérésen szerepelnek), ami során több sírt is feltárt (ezekből veretek és pártadísz került ki) és egy faragott oltártöredéket is talált. Valószínűleg azonos az egykori monostortemplom helyével. (l. e tanulmány 1. fejezete).
Forrás: Tettamanti Sarolta: Ráckeve-Angyali sziget HÉV megálló, 1976 [Régészeti Füzetek I. 26. Budapest, 1976, 84.]; Tari Edit: Pest megye középkori templomai, 2000 [Studia Comitatensia 27. Szentendre, 2000, 120.]

62. ábra Szigetszentmárton-Ráckeve Angyali-sziget HÉV megálló/Szentábrahámtelke (összeállította Farkas Z.)

10, Azonosítóval nem rendelkezik – Kiskunlacháza- Szentimre / Ó- Pereg

Ráckeve-Kiskunlacháza főút mellett található, jelenleg csak egy falrészletben látható templomrom, melyet források alapján a középkori Szentimre településsel azonosítottak. A középkori település területe nagy valószínűséggel elérte Ráckeve közigazgatási határát. (l. e tanulmány 1. fejezete).

Forrás: Tari Edit: Pest megye középkori templomai, 2000 [Studia Comitatensia 27. Szentendre, 2000, 82-83.]

63. ábra Kiskunlacháza- Szentimre/Ó- Pereg (összeállította Farkas Z.)

Régészeti érdekű területek

Általában ide tartoznak azok a határrészek, amelyek modellszámítások szerint történeti távlatban az emberi megtelepedésre ideális környezetet biztosítanak. Ezek közül a legfontosabbak a mindennapi élethez szükséges alapvető elemeket (víz) és feltételeket (bármilyen gazdálkodásra alkalmas terület) biztosító környezet és az esetleges külső támadás esetén a védhetőség.

Ráckeve területét e feltételeknek két típusa felel meg, egyrészt a folyóparti részek, másrészt a belső, magasabban fekvő, árvíztől védett területek.

A folyópart a Duna szabályozása előtt több kisebb ágból állt, és jelentős méretű ártérrel rendelkezett. Itt az állandó vízszintemelkedések miatt vagy csak a nagyobb magaslatok, dombok vagy a szélén levő magasparti sáv lehetett alkalmas a megtelepedésre. Ezek a következők:

- Ráckevei- határ
- Sillingi- dűlő dombhátja
- Két- Szőlő köze domjai
- Cserevíz-dűlő keleti dombsávja

A belső területeken főleg a környezetükből kimagasló magányos dombok illetve az egykor állandó vízfolyások magaspartjai jöhetnek szóba. Ezek a következők:

- Ürge-hegy (Szigetszentmártonhoz tartozik, de átlóghat)
- a mai Nagy- Ér csatorna két oldalán levő magaslatok
- az egykori Tekeres- ér mindkét oldalának magaspartja

Ezeken a területeken nagyobb az esélye egykori megtelepedés nyomainak, de biztosan kizárni illetve kijelölni lelőhelyeket bizonyos területeken csak szisztematikus terepbejárás után lehet.

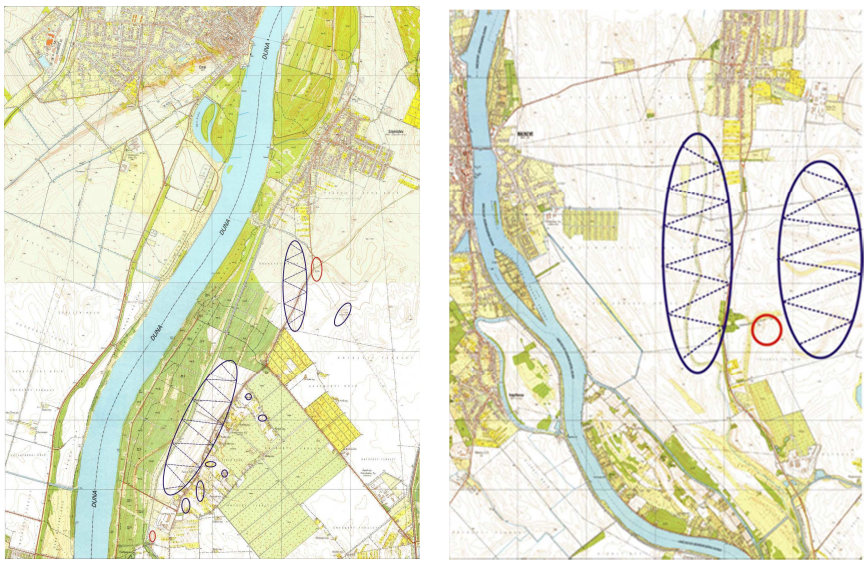

64. ábra Régészeti érdekű területek, Ráckevei-határ, Sillingi- dűlő dombhátja, Két- Szőlő köze domjai, és az ismert lelőhely (8, Szigetújfalu-Ráckevei útra dűlő V., azonosító: 82093) valamint az Ürge-hegy, a mai Nagy-Ér csatorna két oldalán levő magaslatok, az egykori Tekeres- ér mindkét oldalának magaspartja, és az ismert lelőhely (7, Dömsöd- Leányvár, azonosító: 47720)

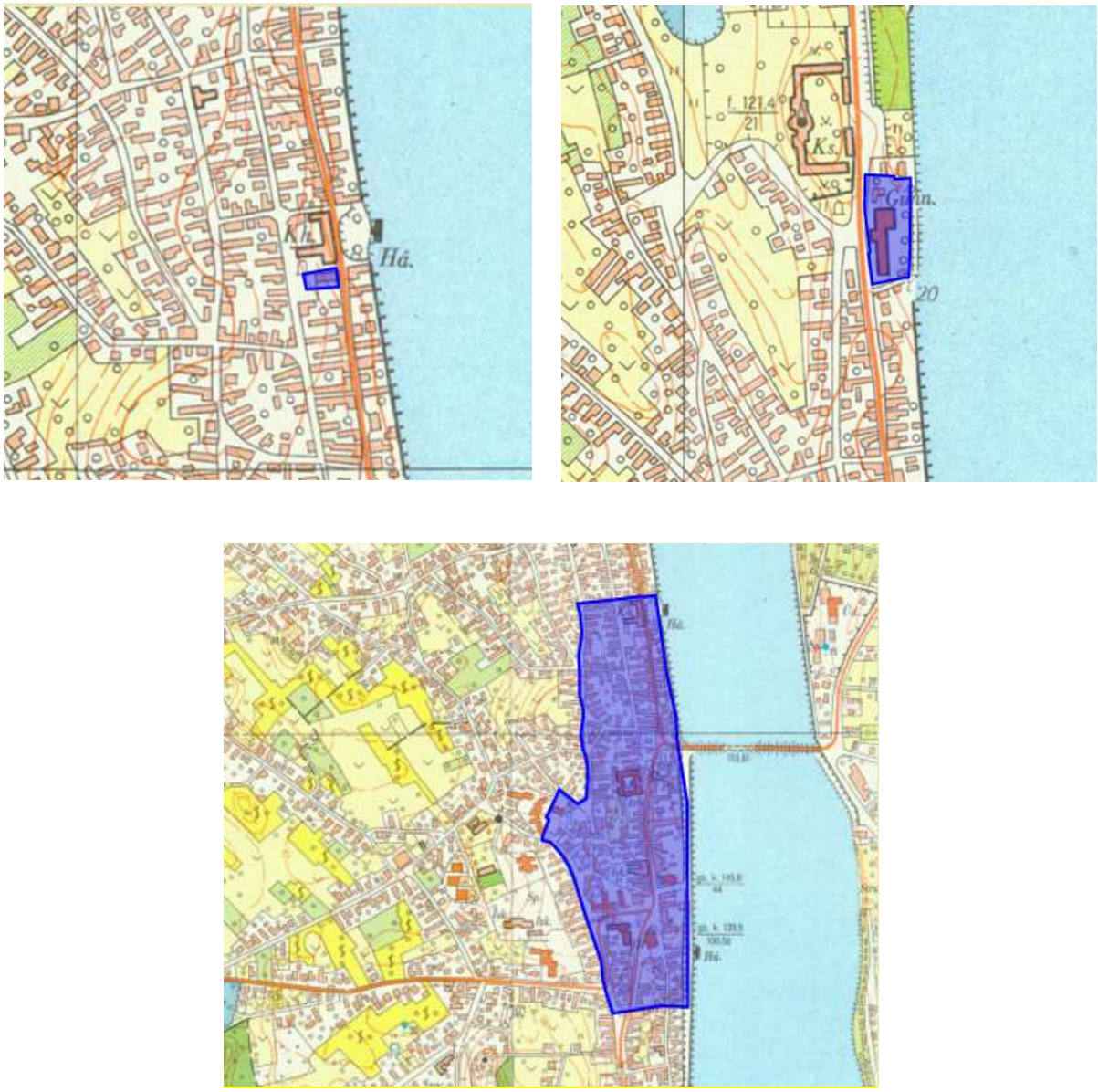

65. ábra A közelmúltban bejelentett, műemlékileg is védett objektumok mint régészeti lelőhelyek: Keve galéria (azonosító: 90015, helyszíni szemle Tóth János Attila 2015), Ady Endre gimnázium (azonosító: 0677, adatgyűjtés Tóth János Attila 2016) és Ráckeve középkori mezőváros történelmi városmagja (azonosító: 90441, adatgyűjtés Tóth János Attila 2016)

1.3. A védett műemléki értékek települési értékleltára

1.3.1. A világörökségi és a világörökségi várományosi helyszínek és területek

Ráckeve közigazgatási területén nincsen az UNESCO kulturális vagy természeti világörökségi helyszínek közé felvett objektum, terület, és ilyen nem szerepel a magyarországi várományosi helyszíneket felsoroló jogszabályban sem. (27/2015. (VI. 2.) MvM rendelet a Világörökségi Várományos Helyszínek Jegyzékéről)

1.3.2. Az országos építészeti örökség elemei

1.táblázat Országosan védett- műemlék épületek és egyéb objektumok

Sor szám	Megnevezés	Cím	Törzsszám/ Azonosító(k)	Hrsz.	Műemléki védelem bírság kategóriája, a védés ideje, módja
	Jelleg, állapot		Kép		
1.	Egykori Városháza, és középkori pincéje, ma a Ráckevei Járásbíróság épülete	(A nyilvántartásban tévesen: Eötvös u. 1.) Kossuth u. 25.	7233/7274	408	2016. január 1.-ig III. kat., 3487/1974 OMF hatósági határozat, A Kormány 446/2015. (XII. 28.) Korm. rendelete az örökségvédelmi bírságról szóló 191/2001. (X. 18.) Korm. rendelet módosításáról hatályba lépése óta II. kat.
	Szabálytalan négyzet alaprajzú, belső udvaros, szabadon álló, egyemeletes, a főhomlokzaton rizalittal és középtoronnyal tagolt, a késő historizmus és a nemzeti szecesszió keverék stílusában megformált városháza. Épült a középkori- kora újkori városháza helyén, annak csekély részleteit felhasználva épült 1901-ben, kivitelezte a Lemberger cég. Főhomlokzata felújított, hátsó homlokzatairól hiányzik a vakolat.				
2.	Lakóház, ún. Szále-ház	Eötvös u. 31/b	7220/7260	373	2016. január 1.-ig III. kat., 22509/1958 ÉM, 120344/1958 MM miniszteri rendelet, A Kormány 446/2015. (XII. 28.) Korm. rendelete az örökségvédelmi bírságról szóló 191/2001. (X. 18.) Korm. rendelet módosításáról hatályba lépése óta II. kat.

	Szabálytalan L- alaprajzú, az utcai sarkán lemetszett, szabadon álló, földszintes, barokk eredetű sarokház. Épült talán a 18. sz. végén, átalakítva a 19. sz. első felében. A ház a nevét az 1836-tól birtokló családról nyerte. Legutóbbi felújítása során az eredeti jellegtől idegen vakolat került a házra, a nyílások formáját átalakították, a nyílászárókat műanyag szerkezetekre cserélték.				
3.	Vámház épülete az Árpád- híd nyugati hídfőjénél	Hősök tere 5.	9392/7262	394	2016. január 1.-ig III. kat., 7037/1982 OMF hatósági határozat, A Kormány 446/2015. (XII. 28.) Korm. rendelete az örökségvédelmi bírságról szóló 191/2001. (X. 18.) Korm. rendelet módosításáról hatályba lépése óta II. kat.
	Négyzetes alaprajzú, a ráckevei híd bal oldalán, szabadon álló, a késő historizmus neobarokk stílusában megtervezett építmény. Épült 1937-ben, tervezte Sebestyén Artúr. A közelmúltban igényesen felújított, jó állapotú.				
4.	Lakóházak és pincéik/volt Fekete Holló vendéglő	Kossuth u. 1.	6618/7264	441	II. 16061/1967 OMF hatósági határozat

	A jelenleg négyzetes alaprajzú, többször átalakított, három oldalról szabadon álló, hátul a szomszédos élelmiszer üzlettel érintkező, eredetileg két önálló házból álló beépítés. Az utcavonalra merőleges, szabadon álló földszintes házak késő középkoriak, a pincével együtt a 15. sz. utolsó két évtizedében, vagy a 16. sz. elején épültek. Szt. István tér felé eső falában több, in situ reneszánsz nyíláskeret került bemutatásra. Erősen elhanyagolt, romos, belül félbehagyott átalakítás nyomait mutató, funkció nélküli épület. A műemléki kutatása, és szakszerű helyreállítása értékei és városon belüli lokációja miatt is erősen indokolt.				
5.	Lakóház	Kossuth u. 3.	6616/7266	440	2016. január 1.-ig III. kat., 14974/1967 OMF hatósági határozat, A Kormány 446/2015. (XII. 28.) Korm. rendelete az örökségvédelmi bírságról szóló 191/2001. (X. 18.) Korm. rendelet módosításáról hatályba lépése óta II. kat.
	A telken hosszan elnyúló, többször bővített, téglalap alaprajzú, alápincézett, az utcavonalra merőleges, szabadon álló, földszintes lakóház, háromtengelyes, lizénákkal tagolt főhomlokzattal. Pincéje és a ház utca felé eső nagyobb része középkori eredetű, mai formáját a 18. és a 19. sz. végén nyerte el.				
6.	Lakóház és pincéje	Kossuth u. 35.	6617/7277	384	2016. január 1.-ig III. kat., 14974/1967 OMF hatósági határozat, A Kormány 446/2015. (XII. 28.) Korm. rendelete az örökségvédelmi bírságról szóló 191/2001. (X. 18.) Korm. rendelet módosításáról hatályba lépése

					óta II. kat.
	Tagolt, a telken hosszan elnyúló alaprajzon felépült, részben alápincézett, magasföldszintes, szabadon álló, historizáló sarokház. Az utcai rész késő középkori eredetű, mai formáját több periódusban a 18- 20. sz. folyamán nyerte el.				
7.	Lakóház és pincéje	Kossuth u. 39. (-41.)	7222/7279	375	2016. január 1.-ig III. kat., 22509/1958 ÉM, 120344/1958 MM miniszteri rendelet, A Kormány 446/2015. (XII. 28.) Korm. rendelete az örökségvédelmi bírságról szóló 191/2001. (X. 18.) Korm. rendelet módosításáról hatályba lépése óta II. kat.
	Téglalap alaprajzú, részben alápincézett, földszintes, szabadon álló késő középkori lakóház. Épült 1500 körül, mai formáját a 18. században, ill. a 20. századi műemléki helyreállítás során nyerte el. Állapota jó.				
8.	Művelődési ház/volt Fekete Sas vendéglő/Lakóház és pincéje	Kossuth u. (39-) 41.	7223/7280	375	2016. január 1.-ig III. kat., 22509/1958 ÉM, 120344/1958 MM miniszteri rendelet, A Kormány 446/2015. (XII. 28.) Korm. rendelete az örökségvédelmi bírságról szóló 191/2001. (X. 18.) Korm. rendelet módosításáról hatályba lépése óta II. kat.

	Nagy kiterjedésű saroktelek szélein felépült, tagolt L- alaprajzot mutató, többször bővített, részben alápincézett, földszintes, szabadon álló barokk épület. A sarki része, esetleg más szakaszai is késő középkori eredetűek, mai formáját vendéglővé alakításakor a 18. században, ill. műemléki helyreállítása során nyerte.				
9.	Savoyai- kastély	Kossuth u. 95.	7224/7285	75	I. 1620-58-19/1950 VKM, majd 22509/1958 ÉM, 120344/1958 MM miniszteri rendelet
	A Dunával párhuzamos, nagyméretű telken, szabadon álló, U- alaprajzú, a cour d'honneur-jével a Dunára néző, több periódusban felépült, részben alápincézett, földszintes, érett barokk kastély. Középen artisztikus kupolás pavilonnal, és pazar szobrászati díszítéssel. Johann Lucas von Hildebandt tervei szerint épült 1702- 22 között, bővítés és új kupola a 18. sz. közepén ill. a 19. sz. elején. Változó állapotú épületrészekkel.				
10.	Lakóház/ún. Pócs- v. Dimon- ház	Kossuth u. 2.	6615/7265	4	2016. január 1.-ig III. kat., 14974/1967 OMF hatósági határozat, A Kormány 446/2015. (XII. 28.) Korm. rendelete az örökségvédelmi bírságról szóló 191/2001. (X. 18.) Korm. rendelet módosításáról hatályba lépése óta II. kat.

	L- alaprajzú, jobbról zárt, balról sarkon, szabadon álló, részben alápincézett, földszintes, késő középkori eredetű, historizáló- modern lakóház. A főhomlokzat üzletportáljai a 20. sz. második felében keletkeztek. Az épület sarka egy üzlethelyiséggel kombinált középkori lakóház, a többi része a 18-20. sz. között több periódusban épült ki.				
11.	Keresztelő Szt. János róm. kat. plébániatemplom	Szt. István tér 20.	7221/7290	1	2016. január 1.-ig III. kat., 22509/1958 ÉM, 120344/1958 MM miniszteri rendelet, A Kormány 446/2015. (XII. 28.) Korm. rendelete az örökségvédelmi bírságról szóló 191/2001. (X. 18.) Korm. rendelet módosításáról hatályba lépése óta II. kat.
	A Szt. István tér déli részén szabadon álló, észak- déli hossztengelyű, egyhajós, homlokzati középtornyos, szentélye mellett sekrestyével bővített, karzatos, klasszicizáló későbarokk templom, színvonalas homlokzati architektúrával. Épült 1791-99 között. Barokk berendezése az építéssel egykorú, vagy kicsivel későbbi, kifestését Szilárdfy Zoltán ikonográfiai koncepciója szerint Patay László készítette 1994-ben. Állapota kitűnő, az új kifestés jó illik a templom belső architektúrájához.				
12.	Nepomuki Szt. János szobra	Szt. János tér	7231/7288	652/5, 652/6	2016. január 1.-ig III. kat., 22509/1958 ÉM, 120344/1958 MM miniszteri rendelet, A Kormány 446/2015. (XII. 28.) Korm. rendelete az örökségvédelmi bírságról szóló 191/2001. (X. 18.) Korm. rendelet módosításáról hatályba lépése óta II. kat.

	Gazdagon tagolt posztamensen a Szt. János tér északi végében, szabadon álló, magas művészi színvonalú érett barokk köztéri kőszobor. Készült a 1778 előtt, valószínűleg a 18. sz. közepén. Állapota jó.				
13.	Volt Horváth- kúria/ Rudnyánszky- ház	Szt. János tér 13.	7232/7289	584	2016. január 1.-ig III. kat., 22509/1958 ÉM, 120344/1958 MM miniszteri rendelet, A Kormány 446/2015. (XII. 28.) Korm. rendelete az örökségvédelmi bírságról szóló 191/2001. (X. 18.) Korm. rendelet módosításáról hatályba lépése óta II. kat.
	L- alaprajzú, az utcafronton szabadon álló, földszintes, klasszicista sarokház. Épült 1800 táján, vagy a 19. század első évtizedeiben, valószínűleg a közelében álló, középkori Szt. Kereszt templom lebontása után. Az épület kutatása megtörtént, de használaton kívül van, állapota aggasztó.				
14.	Kálvária	Katolikus temető-Temető köz	7226/7295	740	2016. január 1.-ig III. kat., 22509/1958 ÉM, 120344/1958 MM miniszteri rendelet, A Kormány 446/2015. (XII. 28.) Korm. rendelete az örökségvédelmi bírságról szóló 191/2001. (X. 18.) Korm. rendelet módosításáról hatályba lépése óta II. kat.

	Ovális alaprajzú, egyik oldalán íves lépcsőkarokkal kísért, szabadon álló építmény. Lapos tetején a megfeszített Krisztus és a két lator keresztje áll. Későbarokk jellegű Kálvária, melynek építésére 1819-ben került sor. Az építmény erősen megsüllyedt, az egész együttes erősen restaurált, és elhanyagolt.				
15.	Horváth Nepomuki János síremléke	Katolikus temető-Temető köz	7227/7296	740	2016. január 1.-ig III. kat., 22509/1958 ÉM, 120344/1958 MM miniszteri rendelet, A Kormány 446/2015. (XII. 28.) Korm. rendelete az örökségvédelmi bírságról szóló 191/2001. (X. 18.) Korm. rendelet módosításáról hatályba lépése óta II. kat.
	Alacsony, hasábos oszlopszéken álló kannelúrázott törzsű, tagolt lábazatú félbetört oszlopot formázó klasszicista síremlék. Készült Horváth Nepomuki János számára 1847 körül. Állapota közepes.				
16.	Nagyboldogasszony szerb ortodox templom és Harangtornya	Viola u. 1.	7229/7291 (templom), 15586 (harangtorony)	458	I. 1620-58-19/1950 VKM, majd 22509/1958 ÉM, 120344/1958 MM miniszteri rendelet

	Egyhajós, a hajóval azonos szélességű szentéllyel, a déli oldalon kápolnákkal bővített, hálóboltozatos késő gótikus templom és különálló, késő gótikus eredetű barokk tornya, barokk átépítésekkel. Épült az 1480-as években, bővítések a 16. sz. első harmadában, a torony kiépítése 1758-ban, kifestés és berendezések középkori előzményekkel 1765, és 1771 előtt, ikonosztáz 1768, a belsőben késő középkori- reneszánsz síremlékek (16. sz.). Állapota közepes.				
17.	Szerb ortodox paplak	Viola u. 1.	7230/7292	458	II. 22509/1958 ÉM, 120344/1958 MM miniszteri rendelet
	Téglalap alaprajzú, a Viola utca vonalán álló, földszintes barokk lakóház, kőkeretes nyílásokkal, vasrácsokkal. Épült a 18. sz. közepe után. Állapota közepes, kissé elhanyagolt és vizesedő épület.				
18.	Kántorház/lakóház	Viola u. 1.	9197/7293	458	II. 11171/a/1980 OMF hatósági határozat
	Téglalap alaprajzú, a templom telkének déli részén, szabadon álló, földszintes barokk (?) eredetű lakóház. Épült a 18. sz. közepe után, mai formáját a 20. században nyerte. Állapota jó.				
19.	Harangozóház és iskola/lakóház	Viola u. 1.	9198/7294	458	II. 11171/b/1980 OMF hatósági határozat

	Téglalap alaprajzú, a templom telkének keleti részén álló, földszintes barokk (?) eredetű lakóház. Épült a 18. sz. közepe után, utóbb többször bővítették, átalakították. Állapota jó.	

2. táblázat Országosan védett- Nyilvántartott műemléki értékként védett

Az alábbi épületek és objektumok a Kormány 446/2015. (XII. 28.) Korm. rendelete az örökségvédelmi bírságról szóló 191/2001. (X. 18.) Korm. rendelet módosításáról hatályba lépése óta, 2016. január 1.-től ún. Nyilvántartott műemléki értékként (NYIMÉ) védettek. 2016. január 1. előtt ún. III. bírságkategóriába sorolt műemlékek voltak.

Sor szám	Megnevezés	Cím	Törzsszám/ Azonosító(k)	Hrsz.	Műemléki védelem bírság kategóriája, a védés ideje, módja
	Jelleg, állapot		Kép		
1.	Lakóház, volt Népművészeti ház (Tájház)	Gábor Áron u. 24. (nyilvántartásban 50.)	9047/7261	2303/2	2016. január 1.-ig III. kat., azóta ún. NYIMÉ, 13290/1979 OMF hatósági határozat
	ún. Kajlik- ház. Hosszú, téglalap alaprajzú, utcafrontra merőlegesen szabadon álló, tornácos, helyreállított népi lakóház. Épült a 19. sz. második felében. Kielégítő állapotú, de funkció nélküli épület.				
2.	Magtár és lakóház, jelenleg irodaház és bolt	Horváth Nepomuki János u. (korábban Makarenko köz) 2.	7225/15599 (magtár), 7286 (lakóépület)	595	2016. január 1.-ig III. kat., azóta ún. NYIMÉ, 22509/1958 ÉM, 120344/1958 MM miniszteri rendelet

	L- alaprajzú, balról zártsorú beépítésbe illeszkedő, jobbról szabadon álló, hátul bővített együttes: balra egyemeletes magtár, a jobb szélén széles kapualjjal, balra földszintes lakóház. Épült a 1800 táján, a 19. sz. elején. Átlagos állapotú épület, a homlokzaton oda nem illő cégérekkel.				
3.	Lakóház és pincéje	Kossuth u. 5.	8597/7267 (lakóház), 15593 (pince)	439	2016. január 1.-ig III. kat., azóta ún. NYIMÉ, 3487/1974 OMF hatósági határozat
	A telken hosszan elnyúló, többször bővített, téglalap alaprajzú, alápincézett, az utcavonalra merőleges, szabadon álló, földszintes lakóház, erősen átalakított, az utca felé üzletportállal áttört főhomlokzattal. Pincéje és a ház középső része középkori eredetű, mai formáját 20. sz. elején nyerte el. Állapota jó, de főhomlokzatának közelmúltban lezajlott átalakítása kifogásolható.				
4.	Lakóház és pincéje	Kossuth u. 13.	8599/7270 (lakóház), 15595 (pince)	427	2016. január 1.-ig III. kat., azóta ún. NYIMÉ, 3487/1974 OMF hatósági határozat

	L- alaprajzú, balról zárt beépítésben, jobbról szabadon álló, részben alápincézett, földszintes jellegtelen főhomlokzatú lakóház. A ház hátsó része talán késő középkori eredetű, mai kiterjedését a 18. században nyerte el, főhomlokzata a 20. sz. folyamán erős átalakításokat szenvedett. Jó állapotú.				
5.	Lakóház és pincéje	Kossuth u. 37.	8591/7278, (lakóház), 15588 (pince)	381	2016. január 1.-ig III. kat., azóta ún. NYIMÉ, 3487/1974 OMF hatósági határozat
	L- alaprajzú, a telken hosszan elnyúló, részben alápincézett, földszintes, szabadon álló, historizáló sarokház, neoreneszánsz vakolatarchitektúra maradványaival. A középső része késő középkori eredetű, mai formáját több periódusban a 18- 20. század folyamán nyerte el. Állapota jó.				
6.	Lakóház és pincéje	Kossuth u. 63.	8594/7281 (lakóház), 15590 (pince)	145	2016. január 1.-ig III. kat., azóta ún. NYIMÉ, 3487/1974 OMF hatósági határozat
	L- alaprajzú, utcavonalon szabadon álló, részben alápincézett, földszintes késő középkori vagy barokk eredetű, jellegtelenné egyszerűsített homlokzatú lakóház. Jó állapotú.				
7.	Lakóház	Kossuth u. 89.	8593/7284	123	2016. január 1.-ig III. kat., azóta ún. NYIMÉ, 3487/1974 OMF hatósági határozat

	L- alaprajzú, utcavonalon szabadon álló, részben alápincézett, földszintes barokk eredetű, jellegtelenné egyszerűsített homlokzatú historizáló lakóház. Jó állapotú.				
8.	Református parókia/ Lakóház és pincéje	Kossuth u. 8.	8598/7268 (lakóház), 15594 (pince)	7	2016. január 1.-ig III. kat., azóta ún. NYIMÉ, 3487/1974 OMF hatósági határozat
	Téglalap alaprajzú, utcavonalon, azzal párhuzamosan, eredetileg szabadon álló, részben alápincézett, földszintes, késő historizáló lakóház tagolt, neoreneszánsz vakolatarchitektúrával. A háza bal széles késő középkori eredetű, mai formáját 1895-ben nyerte el. Telkén állhatott a késő középkori- kora újkori református parókia. Állapota jó.				
9.	Lakóház és pincéje	Kossuth u. 10-12.	8601/7269 (lakóház) 15597 (10. sz. pincéje)	8/1	2016. január 1.-ig III. kat., azóta ún. NYIMÉ, 3487/1974 OMF hatósági határozat
	Szabálytalan, téglalap alaprajzú, az utcafronton szabadon álló, részben alápincézett, földszintes késő középkori eredetű, barokk lakóház. A mai állapot valószínűleg a 18. században alakult ki, homlokzata barokk- historizáló, leegyszerűsített. Állapota közepes.				
10.	Iskola/lakóház és pincéje	Kossuth u. 16.	8600/7271 (pince), 15596 (lakóház)	10	2016. január 1.-ig III. kat., azóta ún. NYIMÉ, 3487/1974 OMF hatósági határozat

	A nagyméretű telek utcai részét elfoglaló, balról zárt beépítésben, jobbról szabadon álló, részben alápincézett, földszintes, kissé jellegtelen főhomlokzatú lakóház. A bal sarok késő középkori eredetű lehet, az épület utcai része talán már a 19. sz. elején felépült, eredetileg lakóház, később iskola. A telek hátsó részén a 19. sz. végén emelt L- alakú árkádos szárny valószínűleg korábbi eredetű. Állapota jó.				
11.	Lakóház és pincéje	Kossuth u. 18.	8596/7272 (pince), 15592 (lakóház)	11	2016. január 1.-ig III. kat., azóta ún. NYIMÉ, 3487/1974 OMF hatósági határozat
	L- alaprajzú, az utca vonalán balról szabadon, jobbról zárt beépítésben álló, részben alápincézett, földszintes, historizáló lakóház, tagolt, neoreneszánsz vakolatarchitektúrával. Az épület középső része alatt késő középkori eredetű pince van, mai formáját a 19- 20. sz. fordulóján nyerte. Állapota jó.				
12.	Lakóház és pincéje	Kossuth u. 20.	8595/7273 (pince), 15591 (lakóház)	12	2016. január 1.-ig III. kat., azóta ún. NYIMÉ, 3487/1974 OMF hatósági határozat
	L- alaprajzú, az utca vonalán szabadon álló, részben alápincézett, földszintes, jellegtelen, újabb portálokkal áttört főhomlokzatú lakóház. Az épület utcai, középső késő középkori eredetű, mai formáját 1896-ban, és a 20. sz. második felében nyerte. Állapota jó.				
13.	Galéria/Lakóház és pincéje	Kossuth u. 26.	8590/7275	16	2016. január 1.-ig III. kat., azóta ún. NYIMÉ, 3487/1974 OMF hatósági határozat

	Téglalap alaprajzú, az utca vonalán szabadon álló, részben alápincézett, földszintes, jellegtelen épület, délkeleti sarkán utólagos, nyitott bővítménnyel. Az épület utcai részén középkori vagy kora újkori pince található, a barokk eredetű épület mai formáját a közelmúltban nyerte el. Állapota jó.				
14.	Lakóház és pincéje	Kossuth u. 28.	8589/7276	17	2016. január 1.-ig III. kat., azóta ún. NYIMÉ, 3487/1974 OMF hatósági határozat
	Téglalap alaprajzú, az utca vonalán szabadon álló, részben alápincézett, földszintes, jellegtelen épület. Középen középkori vagy kora újkori pince, az épület mai formáját a 20. sz. második felében nyerte el. Állapota jó.				
15.	Lakóház	Kossuth u. 74.	9384/7282	45	2016. január 1.-ig III. kat., azóta ún. NYIMÉ, 7040/1982 ill. 1668/1983 OMF hatósági határozat
	L- alaprajzú, az utcavonalon jobbról szabadon, balról zárt beépítésben álló, földszintes, a szomszédos épülettel ikerépületet alkotó szecessziós lakóház/villa, változatos vonalú tetővel, gazdag, plasztikus vakolatdísszel. Tervezte Sebestyén Artúr, épült 1910 körül. Állapota jó, a közelmúltban lezajlott felújítása eredeti jellegét erősen átformálta, a nyílászárókat műanyag szerkezetekre cserélték.				
16.	Lakóház	Kossuth u. 76.	9446/7283	46	2016. január 1.-ig III. kat., azóta ún. NYIMÉ, 7040/1982 ill. 1667/1983 OMF hatósági határozat

	U- alaprajzú, az utcavonalon balról szabadon, jobbról zárt beépítésben álló, földszintes, a szomszédos épülettel ikerépületet alkotó szecessziós lakóház/villa, változatos vonalú tetővel, gazdag, plasztikus vakolatdísszel. Tervezte Sebestyén Artúr, épült 1920 után. Állapota jó, a közelmúltban lezajlott felújítása eredeti jellegét erősen átformálta, a nyílászárókat műanyag szerkezetekre cserélték.				
17.	Iskola és a telkén lévő pince	Szt. István tér 25.	8592/7287 (iskola) 15589 (pince)	3	2016. január 1.-ig III. kat., azóta ún. NYIMÉ, 14613/1974 ill. 16494/1976 OMF hatósági határozat
	Téglalap alaprajzú, később többször bővített, zárt beépítésben álló, a Szt. István tér keleti térfalát alkotó egyemeletes, neobarokk iskola egyszerű, klasszicizáló homlokzattal. A telken késő középkori eredetű pince található, a mai iskolaépület barokk eredetű lakóház részleges felhasználásával 1896-ban épült. Állapota jó.				
18.	Szt. Domonkos-kápolna	Katolikus temető-Temető köz	9691/7297	740	2016. január 1.-ig III. kat., azóta ún. NYIMÉ, 15397/1984 OMF hatósági határozat
	Egyhajós, apró, kiugró szentéllyel felépült, a homlokzaton huszártoronnyal ellátott későbarokk kápolna kőkeretes nyílásokkal. Épült 1777-ben. Állapota jó.				

3. táblázat Országosan védett- Műemléki jelentőségű terület, műemléki környezet

Sorszám	Terület megnevezése Védés ideje, módja	Törzsszám/A zonosító	Érintett telkek helyrajzi száma
1./a	**Ráckeve Műemléki Jelentőségű Terület műemléki környezete**	11003/12877	103, 104, 109, 110, 111, 115, 116, 117, 118, 158, 161, 162, 164, 168, 169, 174/1, 174/2, 175, 180, 181, 207, 208, 210, 211, 212, 2267, 2502, 2503, 2504, 2540, 257, 2761, 2800, 2801, 2802, 2803, 2804, 2805, 2806, 2807, 2808, 2809, 281, 282,

	Dunapart- Móricz Zs. u.- Gábor Áron u.- Hunyadi János u. által határolt rész 7/2001. (III. 30) NKÖM miniszteri rendelet		2823, 2824/1, 2824/2, 2824/3, 2825, 2826, 2827, 2829, 283, 2830, 284, 285, 289, 290, 291, 293, 311, 331, 360, 364, 365, 366, 367, 370, 371, 372, 474/1, 475/1, 475/2, 497, 498, 499, 500, 501/3, 502/2, 503/2, 504/2, 505/2, 506/2, 506/3, 507/1, 508/1, 509/2, 511, 512, 513, 514/1, 514/4, 514/7, 514/8, 515, 520, 521, 522, 523, 552, 586, 587, 588, 589, 590, 591, 592, 593, 594, 595, 596, 597, 598, 599, 600, 601, 602, 603, 652/2, 715, 718, 721, 722, 723, 724, 725, 726, 727, 728, 729, 83/1, 83/2, 84, 89, 91, 92, 96, 97, 98, 99
1./b	**Ráckeve Műemléki Jelentőségű Terület műemléki környezete** Dunapart- Móricz Zs. u.- Gábor Áron u.- Hunyadi János u. által határolt rész 7/2001. (III. 30) NKÖM miniszteri rendelet	11003/7259	1, 10, 100, 101, 102, 105, 106, 107, 108, 11, 112, 113, 114, 118, 119, 12, 120, 121, 122, 123, 124, 125, 126, 127, 128, 129, 13, 130, 131, 132, 133, 134, 135, 136, 137, 138, 139, 14, 140, 141, 142, 143, 144, 145, 146, 147, 148, 149, 15/1, 15/2, 150, 151, 152, 153, 154, 155, 156, 157, 158, 159, 16, 160, 165, 166, 167, 17, 170, 171, 172, 173, 176, 177, 178, 179, 18, 19, 2/1, 2/2, 20, 21, 22, 23, 24, 25, 257, 26, 27, 28, 29, 294, 295, 2954/1, 2954/4, 2954/5, 2954/9, 296, 297, 2975, 298, 299, 3, 30, 300, 301, 302, 303, 304, 305, 308, 309, 31, 310, 312, 313, 314, 315, 316, 317, 318, 319, 32, 320, 321, 322, 323, 324, 326, 327, 328, 329, 33, 330, 331, 332, 333, 334, 3346, 335, 336, 337, 338, 339, 34, 340, 341, 342, 343, 344, 345, 346, 347, 348, 349, 35, 350, 351, 352, 353, 355, 356, 357, 358, 359, 36, 361, 362, 363, 368, 369, 37, 372, 373, 374, 375, 376/2, 377, 378, 379, 38, 380, 381, 382, 383, 384, 385, 386, 387, 388, 389, 39, 390, 391, 392, 393, 394, 395/1, 395/2, 396, 397, 398, 399, 4, 40, 400, 401, 402, 403, 404, 405, 406, 407, 408, 41, 410, 411, 412, 413/1, 413/2, 414, 415, 416, 417, 418, 419, 42, 420, 421, 422/1, 422/2, 423, 424, 425, 426, 427, 428, 429, 43, 430, 431, 432, 433, 434, 435, 436, 437, 438, 439, 44, 440, 441, 442/1, 442/2, 443/2, 443/3, 443/4, 443/5, 444/1, 444/2, 445, 446, 447, 448, 449, 45, 450, 451, 452, 453, 454, 455, 456, 457, 458, 459/2, 459/3, 459/4, 46, 460/1, 460/2, 461, 462, 463, 464, 465, 466, 467, 468, 469, 47, 470, 471, 472, 473, 474/1, 48, 49, 5, 50, 51, 52, 526, 527, 528, 529, 53, 530, 531, 532, 533, 534, 535, 536, 537, 538, 539, 54, 540/1, 540/2, 541, 542, 543, 545, 546, 547, 548, 549, 55, 550, 551, 552, 553/1, 553/2, 554, 555, 556, 557, 558, 559, 560, 561, 562, 563, 564, 565, 566, 567, 568, 569, 570, 571, 572, 573, 574, 575, 576, 577, 578, 579, 580, 581, 582, 583, 584, 585, 6, 62/1, 62/2, 652/2, 652/5, 652/6, 69/1, 69/2, 7, 70, 71, 72, 73, 74, 75, 76/1, 76/2, 77/1, 77/2, 78, 79, 8/1, 8/2, 80,

			81, 85, 86, 87, 88/1, 88/2, 9, 93, 94, 95
2.	**A Savoyai- kastély műemléki környezete** 11186/1977. OMF hatósági határozat	8870/7263	2954/1, 52, 53, 62/1, 62/2, 75, 76/1, 76/2

4. táblázat Ún. Ex lege műemléki környezet

Sor szám	Megnevezés	Törzsszám/ Azonosító	Cím	A műemléki környezetet alkotó telkek helyrajzi számai
1.	Lakóház műemléki környezete	7220/29411	Eötvös u. 31/b	119, 157, 158, 159, 160, 161, 369, 370, 372, 374, 375
2.	Vámház épületének műemléki környezete	9392/29413	Hősök tere 5.	0458/2, 0464/3, 14, 15/1, 15/2, 16, 391, 392, 393, 3995/1
3.	Fekete Holló vendéglő/lakóház és pincéjének műemléki környezete	6618/29414	Kossuth u. 1.	395/2, 4, 440, 442/1, 442/2, 5, 6
4.	Lakóház műemléki környezete	6616/29416	Kossuth u. 3.	395/2, 437, 439, 441, 442/2, 443/4, 6
5.	Lakóház és pincéje műemléki környezete	6617/29426	Kossuth u. 35.	18, 19, 381, 382, 585, 62/1
6.	Lakóház és pincéje műemléki környezete	7222/29428	Kossuth u. 39 (-41.)	119, 154, 155, 156, 157, 25, 26, 27, 361, 362, 363, 368, 369, 373, 374, 376/2, 62/1
7.	Művelődési ház/Lakóház és pincéje	7223/29429	Kossuth u. (39-)41.	119, 154, 155, 156, 157, 25, 26, 27, 361, 362, 363, 368, 369, 373, 374, 376/2, 62/1
8.	Lakóház műemléki környezete	6615/7265	Kossuth u. 2.	0464/3, 15/1, 3, 395, 441, 442/1, 5, 541, 6
9.	Keresztelő Szt. János róm. kat. plébániatemplom műemléki környezete	7221/7290	Szt. István tér 20.	2/1, 3, 395/2, 442/1, 473, 511, 512, 537, 540/1, 540/2, 541, 542, 553/1, 553/2
10.	Nepomuki Szt. János szobra műemléki környezete	7231/7288	Szt. János tér	2267, 473, 515, 527, 528, 529, 541, 547, 578, 579, 580, 581, 582, 583, 584, 585, 586, 652/2, 714, 715, 718, 721, 722, 723, 724, 725, 726, 827

11.	Volt Horváth- kúria műemléki környezete	7232/7289	Szt. János tér 13.	596, 570, 582, 583, 585, 586, 595, 652/6, 715, 718
12.	Kálvária műemléki környezete	7226/7295	Katolikus temető-Temető köz	2182, 2209/2. 2210, 2211/1, 718, 733/1, 734, 735/1, 735/2, 737, 739, 741, 742, 743/2, 744, 745/1, 745/2, 746, 748, 749, 750, 751, 829/2, 829/3, 830, 831, 832/1, 832/4
13.	Horváth Nepomuki János síremlékének műemléki környezete	7227/29449	Katolikus temető-Temető köz	2182, 2209/2. 2210, 2211/1, 718, 733/1, 734, 735/1, 735/2, 737, 739, 741, 742, 743/2, 744, 745/1, 745/2, 746, 748, 749, 750, 751, 829/2, 829/3, 830, 831, 832/1, 832/4
14.	Nagyboldogasszony szerb ortodox templom és Harangtornyának műemléki környezete	7229/29442	Viola u. 1.	322, 323, 324, 331, 413/2, 419, 420, 455, 456, 457, 459/2, 459/3, 459/4, 460/1, 460/2, 472, 473, 500, 501/3
15.	Szerb ortodox paplak műemléki környezete	7230/294444	Viola u. 1.	322, 323, 324, 331, 413/2, 419, 420, 455, 456, 457, 459/2, 459/3, 459/4, 460/1, 460/2, 472, 473, 500, 501/3
16.	Kántorház/lakóház	9197/29445	Viola u. 1.	322, 323, 324, 331, 413/2, 419, 420, 455, 456, 457, 459/2, 459/3, 459/4, 460/1, 460/2, 472, 473, 500, 501/3
17.	Harangozóház és iskola/lakóház műemléki környezete	9198/29446	Viola u. 1.	322, 323, 324, 331, 413/2, 419, 420, 455, 456, 457, 459/2, 459/3, 459/4, 460/1, 460/2, 472, 473, 500, 501/3

5. táblázat A műemléki nyilvántartás változásai I.- 2016. január 1.-ig III. bírságkategóriájú műemlékhez tartozó, azóta megszűnt ún. Ex lege műemléki környezet

Sor szám	Megnevezés	Törzsszám/ Azonosító	Cím	A műemléki környezetet alkotó telkek helyrajzi számai
1.	Lakóház műemléki környezete	9047/7261	Gábor Áron u. 50.	2303/1, 2304, 2306, 2497, 2498, 474/1, 478, 479/1
2.	Magtár és lakóház műemléki környezete	7225/29433	Horváth Nepomuki János u. (korábban Makarenko köz) 2.	569, 584, 585, 586, 587, 590, 593, 594, 596

3.	Lakóház és pincéje műemléki környezete	8597/29417	Kossuth u. 5.	395/2, 437, 438, 440, 6
4.	Lakóház és pincéje műemléki környezete	8599/29420	Kossuth u. 13.	395/2, 424, 425, 426, 428, 429, 430, 8/2, 9
5.	Lakóház és pincéje műemléki környezete	8591/29427	Kossuth u. 37.	119, 20, 342, 343, 380, 382, 383, 384, 385, 62/1
6.	Lakóház és pincéje műemléki környezete	8594/29430	Kossuth u. 63.	143, 144, 146, 148, 32, 33, 62/1
7.	Lakóház műemléki környezete	8593/20846	Kossuth u. 89.	100, 101, 119, 122, 124, 46, 47, 62/1, 95
8.	Református parókia/ Lakóház és pincéje műemléki környezete	8598/29418	Kossuth u. 8.	0464/3, 15/1, 395/2, 429, 437, 6, 8/1
9.	Lakóház és pincéje műemléki környezete	8601/29419	Kossuth u. 10- 12.	0464/3, 15/1, 395/2, 429, 7, 8/2
10.	Iskola/lakóház és pincéjének műemléki környezete	8600/29421	Kossuth u. 16.	0464/3, 11, 15/1, 395/2, 418, 423, 424, 9
11.	Lakóház és pincéje műemléki környezete	8596/29422	Kossuth u. 18.	0464/3, 10,12, 15/1, 395/2, 416, 417, 418
12.	Lakóház és pincéje műemléki környezete	8595/29423	Kossuth u. 20.	0464/3, 11,13, 15/1, 395/2, 412, 416
13.	Galéria/Lakóház és pincéje műemléki környezete	8590/29424	Kossuth u. 26.	0458/2, 14, 15/1, 15/2, 17, 389, 390, 391, 394, 395/1, 62/1
14.	Lakóház és pincéje műemléki környezete	8589/29425	Kossuth u. 28.	0458/2, 16, 18, 387, 389, 62/1
15.	Lakóház műemléki környezete	9384/29431	Kossuth u. 74.	0458/2, 124, 125, 44, 46, 62/1
16.	Lakóház műemléki környezete	9446/29432	Kossuth u. 76.	0458/2, 124, 125, 3346, 45, 46, 47, 48, 62/1
17.	Iskola és a telkén lévő pince műemléki környezete	8592/29435	Szt. István tér 25.	0464/3, 1, 15/1, 2/1, 2/2, 395/2, 4, 442/1, 442/2, 443/3, 443/4, 443/5, 444/1, 444/2, 473, 511, 512, 541
18.	Szt. Domonkos-kápolna	9691/29450	Katolikus temető-Temető köz	2182, 2209/2. 2210, 2211/1, 718, 733/1, 734, 735/1, 735/2, 737, 739, 741, 742, 743/2, 744, 745/1, 745/2, 746, 748, 749, 750, 751, 829/2, 829/3, 830, 831, 832/1, 832/4

6. táblázat A műemléki nyilvántartás változásai II.- Nem védett ill. nyilvántartásból törölt elemek

Sor	Megnevezés	Törzsszám, azonosító, hrsz.	Védelem megszűnése

szám			
1.	Népi lakóház	7218/14843, Ady E. u. 4., Hrsz.: ?	Védelem megszüntetve: 603/1972 OMF hatósági határozat
2.	Népi lakóház	7219/14844, Ady E. u. 23. Hrsz.: ?	Védelem megszüntetve: 603/1972 OMF hatósági határozat
3.	Népi lakóház	7228/14846, Somogyi Bacsó u. 21., Hrsz.: ?	Védelem megszüntetve: 603/1972 OMF hatósági határozat
4.	Népi lakóház	7223/15587, Vörösmarty u. 40., Hrsz.: 408 ?	Védelem megszüntetve: 603/1972 OMF hatósági határozat
5.	Középkori eredetű lakóház	8585/18005, Kossuth u. 3., Hrsz.: 172	Törlés a nyilvántartásból: 14974/1967 OMF hatósági határozat vö. Kossuth u. 3. Lakóház Törzsszám: 6616/Azonosító: 7266
6.	Középkori eredetű lakóház	8584/18006, Kossuth u. 2., Hrsz.: 1456	Törlés a nyilvántartásból: 14974/1967 OMF hatósági határozat vö. Kossuth u. 2. Lakóház Törzsszám: 6615/Azonosító: 7265

7. táblázat Regisztrált örökségi érték

Regisztrált örökségi érték megnevezése	Érintett helyrajzi számok
A volt Savoyai- kastély parkja	2954/1, 2954/9, 50, 51, 52, 53, 54, 56/1, 57, 69/1, 69/2, 70, 71, 72, 73, 74, 75, 76/1

1.3.3. A védetté nyilvánított és nyilvántartott régészeti lelőhelyek

8. táblázat- Régészeti lelőhelyek

Sorszám	Azonosító	Terület neve	Érintett helyrajzi számok
1.	58471	Rákóczi Termelő szövetkezet tanyája	Nem ismert. L. 1.2. fejezet!
2.	48493	Hármashatár- dűlő	013/26, 013/27, 013/28, 013/29, 020/18, 020/19, 020/20, 07, 083/13, 083/14, 083/15, 083/16, 083/17, 083/7
3.	48495	Godány	0251/62, 0251/63, 0251/64, 0251/65, 0251/66, 0251/67, 0251/68, 0251/69, 0251/70, 0251/71, 0251/72, 0251/73, 0251/74, 0251/75
4.	58466	Kossuth utca 51.	374, 375
5.	78839	Besnyő, Duna-meder	0174
6.	47720	Dömsöd-Leányvár	L. 1.2. fejezet!
7.	82093	Szigetújfalu-Ráckevei	L. 1.2. fejezet!

		útra dűlő V.	
8.	90015	Kossuth u. 49. középkori lakóház, galéria	375
9.	90017	Kossuth u. 2. középkori lakóház	4
10.	90019	Viola utca, Nagyboldogasszony szerb ortodox templom	457, 458
11.	90211	Kossuth u. 1., középkori lakóház, Holló- vendéglő	441
12.	90213	Rózsafa és Hársfa utca közötti beépített terület	5530, 5543, 5544, 5545, 5613, 5614, 5615, 5616, 5617, 5618, 5619, 5630, 5631, 5632, 5633, 5634, 5636, 5637, 5639, 5640
13.	-	Gáti tagosztály nyugati sarka	L. 1.2. fejezet! Azonosítóval nem rendelkezik, a terület kijelölése az Örökségvédelmi hatástanulmány készítése közben vált indokolttá.
14.	-	Szigetszentmárton-Ráckeve Angyali-sziget HÉV megálló / Szentábrahámtelke	L. 1.2. fejezet! Azonosítóval nem rendelkezik
15.	-	Kiskunlacháza-Szentimre / Ó- Pereg	L. 4.2. fejezet! Azonosítóval nem rendelkezik
16.	90441	Ráckeve-középkori mezőváros történelmi városmagja	1,10,11,119,12,13,14,15/1/2,154,155,157,158,16,160,161,162,17,18,181,19,2/1/2,20,200,204,21,22,23,24,25,257,26,27,3,323,326,327,330,331,332,333,334,335,336,337,338,339,340,341,342,343,344,345,346,347,348,349,350,351,352,353,355,356,357,358,359,360,361,362,363,364,365,366,367,368,369,370,371,372,373,374,375,376/2,377,378,379,380,381,382,383,384,385,386,387,388,389,390,391,392,393,394,395/1/2,396,397,398,399,4,400,401,402,403,404,405,406,407,408,410,411,412,413/1/2,414,415,416,417,418,419,420,421,422/1/2,423,424,425,426,427,428,429,430,431,432,433,434,435,436,437,438,439,440,,441,442/1/2,443/2/3/4/5,444/1/2,445,446,447,448,449,450,451,452,453,454,455,456,457,458,460/2,473,5,502/2,214/7,515,526,527,528,529,530,531,532,533,534,535,536,537,538,539,540/1/2,541,542,543,545,546,547,548,549,550,551,552,553/1/2,554,555,556,557,558,559,576,578,579,6,62/1/5/6,7,8/1/2,9
18.	90677	Ady Endre gimnázium	49,50/1/2

1.3.4. A helyi építészeti örökség települési értékleltára

9. táblázat Helyi védettségű ingatlanok, területek

Sor szám	Megnevezés, cím, Hrsz. A védés ideje, módja	Leírás, megjegyzés, javaslat	Kép
1	Tourinform Iroda, korábban Könyvtár Eötvös u. 1. 408 19/1998. (IX. 25.) Ráckeve Város Önkorm. Rendelete	Téglalap alaprajzú, a telken hosszan elnyúló, ma egy a Városháza mellett futó kis közre nyíló, balról a szomszédos épülethez simuló, kéttengelyes főhomlokzatával a Hősök terére néző, földszintes, mai formájában szecessziós jellegű, népi lakóház. Talán 18. századi eredetű, a 19. sz. közepén már létezett, mai formáját a 20. sz. elején nyerte. Állapota jó. Helyi védettségének további fenntartása javasolt.	
2	Lakóház Hősök tere 1. 391 19/1998. (IX. 25.) Ráckeve Város Önkorm. Rendelete	Közel négyzetes alaprajzú tömb, belső udvart körülölő részben alápincézett szárnyakkal. A Hősök tere felé eső homlokzatán modern portálok, az Eötvös utca felé klasszicista kőkertes kapu. Kora újkori eredetű lehet, mely mai alakját a 19. sz. elején nyerte, a 20. sz. második felében jelentősen átalakították. Állapota jó. Helyi védettségének további fenntartása javasolt.	
3	Lakóház Viola u. 14. 317 19/1998. (IX. 25.) Ráckeve Város Önkorm. Rendelete	Téglalap alaprajzú, az utcavonalra merőleges álló, földszintes saroképület. Épült a 19. sz. közepén, később átépítve. Állapota jó. Helyi védettségének további fenntartása javasolt.	

4	Róm. katolikus temető Temető köz-Nyár u. által határolt terület 740 11/2009.(IX.21.) Ráckeve Város Önkorm. Rendelete	Az új katolikus temető telke a 18. sz. utolsó harmadában kerülhetett kijelölésre az akkori település délnyugati szélén, a katolikusok által használt Szt. Kereszt templom közelében. Elsőként a temetőkápolna épülhetett fel, ezt követte a Kálvária. A temető helyi jelentőségű védett természetvédelmi terület. Bár csak néhány korai sír maradt fenn, és a temető síremlékeinek nagyobb része a 20. századból való, az önállóan védett három objektum (l. IV.1.1. fejezet), és további védelemre érdemes elemek (l. IV.2.2.) miatt szükséges volna épített örökségét is védetté tenni. l. IV.2.3. fejezet!	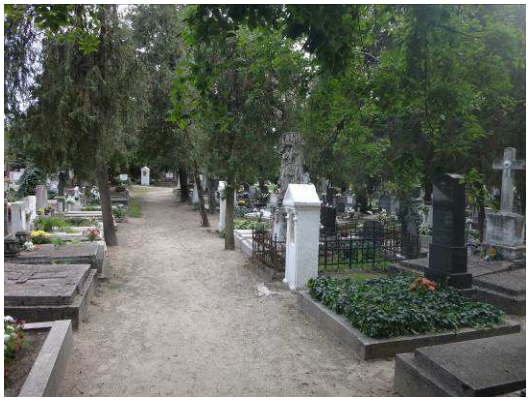

10. táblázat Helyi védettségre javasolt ingatlanok, objektumok

Sor szám	**Cím Hrsz.**	**Építészeti stílus, jelleg Leírása, építési ideje, állapota**	**Kép**
1	Ady E. u. 15. 328	Téglalap alaprajzú, az utcavonal mögött, arra merőleges álló, földszintes népies lakóépület, szecessziós hatásokkal. Épült a 20. sz. elején, később átépítve. Állapota közepes.	

2	Ady E. u. 18. 413/1	Téglalap alaprajzú, az utcavonalra merőleges álló, földszintes népies, tornácos lakóépület, szecessziós hatásokkal. Épült a 20. sz. elején, később átépítve. Állapota jó.	
3	Ady E. u. 22. 410	Téglalap alaprajzú, az utcavonalra merőleges álló, földszintes népies, lakóépület, szecessziós hatásokkal. Épült a 20. sz. elején, később átépítve. Állapota jó.	
4	Ady E. u. 40. 346	Téglalap alaprajzú, az utcavonalra merőleges álló, földszintes népies, tornácos lakóépület, historizáló hatásokkal. Épült a 20. sz. elején. Állapota jó, példaszerűen helyreállított.	
5	Ady E. u. 53 187	L- alaprajzú, az utcavonalra merőleges álló, földszintes historizáló lakóépület, klinkertégla borítású homlokzattal, jó minőségű, egykorú, kovácsoltvas kerítéssel. Épült a 20. sz. elején. Állapota jó.	

6	Ady E. u. 57. 2747	L- alaprajzú, földszintes késő historizáló saroképület, az alaprajzban átlósan levágott sarokkal. Épült a 20. sz. elején. Állapota jó.	
7	Árpád tér-Árpád szobor 76/1, 76/2	Árpád vezér akadémikus felfogású bronzszobra, magas, historizáló tagolású kőpilléren. Szász Gyula szobrász tervei alapján kivitelezte Král Ferenc, készült közadakozásból a milleniumi ünnepségekre, 1896-ban.	
8	Árpád u. 6. v 10. 2762	L- alaprajzú, földszintes historizáló saroképület, az alaprajzban átlósan levágott sarokkal. Épült a 20. sz. elején. Állapota jó.	

9	Bajcsy-Zsilinszky u. 86.- Szt. Vendel szobor 8519- 8520 (?)	A pásztorok védőszentjének, Szent Vendelnek a kissé naiv megformálású, historizáló-romantikus stílusú szobra, magas épített pilléren. A 19. sz. közepén, második felében készülhetett. Állapota jó.	
13	Hősök tere- I. Világháború áldozatainak emlékműve 15/2	Alacsony ráccsal körbevett, magas, hasábos kőtalapzaton két katona alakjából álló dinamikus megfogalmazású, akadémikus bronzszobor. Készítője Hybl József szobrász volt, 1931-ben állították fel.	
14	József A. u. 4. 339	Hasábos tömegű, az utcafronton álló, oldalt szélfogóval bővített alaprajzú, földszintes, manzárdtetős, villaformájú lakóház, nívós szecessziós díszítéssel. Épült a 20. sz. elején, példaszerűen helyreállított.	

15	Kálvin tér-Petőfi S. u. sarok 211	Téglalap alaprajzú, az utcavonalra merőleges álló, földszintes historizáló, gazdasági funkciójú saroképület. Épült a 20. sz. elején, később átépítve. Állapota közepes.	
16	Kossuth u. 9. 331/4	U- alaprajzú, nagyméretű, utcavonalon, zárt beépítésben álló neobarokk épület, gazdag homlokzati díszítéssel. Épült 1924-ben. Állapota jó.	
17	Kossuth u. 11. 429	L- alaprajzú, az utcavonalra merőleges álló, földszintes historizáló lakóépület. Korábbi eredetű, mai formájában jellegtelenné egyszerűsített. Állapota jó.	
18	Kossuth u. 11. 430	Hasábos tömegű, a telek belső részén, szabadon álló, földszintes, manzárdtetős, villaformájú, késő szecessziós hatású lakóház. Épült a 20. sz. elején, állapota jó.	

19	Kossuth u. 15. 424	L- alaprajzú, az utcavonalra merőleges álló, földszintes historizáló lakóépület. Korábbi eredetű, mai formájában 1900 körül alakult ki. Állapota jó.	
20	Kossuth u. 39. 380	L- alaprajzú, az utcavonalra merőleges álló, földszintes historizáló lakóépület. Épült a 20. sz. első felében. Állapota közepes.	
21	Kossuth u. 43. 378	L- alaprajzú, az utcavonalra merőleges álló, földszintes historizáló lakóépület. Épült a 20. sz. elején, később átalakított. Állapota közepes.	
22	Kossuth u. 83. 126	L- alaprajzú, az utcavonalra merőleges álló, földszintes historizáló lakóépület. Épült a 20. sz. első felében, erősen leegyszerűsített. Állapota jó.	

23	Kossuth u. 87. 124	Téglalap alaprajzú, az utcavonalra merőleges álló, földszintes népies, tornácos lakóépület, historizáló hatásokkal. ún. Litkei- ház, épült a 20. sz. elején, később átépítve. Állapota jó.	
24	Kossuth u. 117. HÉV felvételi épülete 3290/1	Téglalap alaprajzú, az utcavonallal párhuzamosan álló, földszintes, modern- art deco épület, számos eredeti részlettel (rácsok, burkolatok, nyílászárók). Épült 1940 körül. Állapota közepes.	
25	Kossuth u. 8. Református templom 6	Téglalap alaprajzú, álkereszthajós, nyugati középtornyos, késő historizáló- neogótikus templom, gazdag téglaarchitektúrájú homlokzatokkal. Középkori eredetű templom helyén, Dobrovszky József tervei szerint 1909 és 13 között épült.	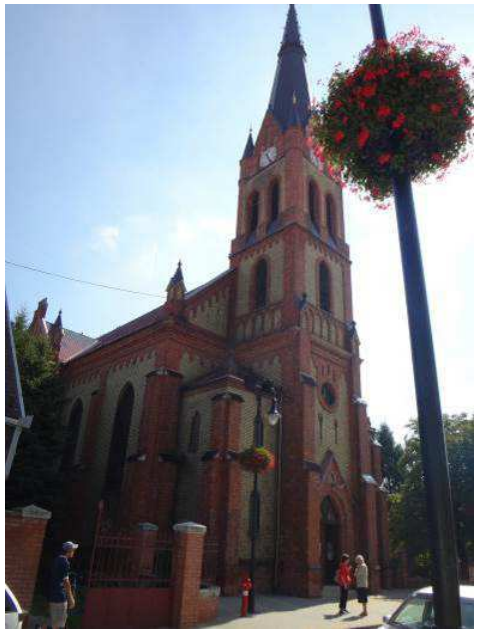

26	Kossuth u. 16. 10	L-alaprajzú, a Duna- parti sétányon álló, a sétány felől magasföldszintes, az udvaron földszintes, nívós, szecessziós épület, tagolt tetőkontúrral. Épült a 20. sz. elején. A telken a Kossuth utca felé védett műemlék áll. Állapota jó, példaszerűen helyreállított.	
27	Kossuth u. 22. Rendőrség 13	Téglalap alaprajzú, az utcavonalon álló, földszintes késő historizáló lakóépület, tagolt, neoreneszánsz homlokzatarchitektúrával. Épült 1901-ben főjegyzői lakásnak. Állapota jó.	
28	Kossuth u. 24. Posta 14	A telek oldalhatárai mentén szabadon álló két, téglalap alaprajzú, földszintes épület, kontyolt nyeregtetőkkel, építéskori részletekkel. Korábbi épület részleges felhasználásával épült 1940 körül. Állapota jó.	
29	Kossuth u. 30. Szakorvosi Rendelőintézet 18	Téglalap alaprajzú, az utcavonalon álló, földszintes késő szecessziós lakóépület, középen álrizalittal, kissé leegyszerűsített homlokzatarchitektúrával. Épült a 20. sz. elején. Állapota jó.	

30	Kossuth u. 34. Árpád Múzeum 21	Téglalap alaprajzú, az utcavonalon egyemeletes tömbből, és rövid hátsó szárnyból álló, késő historizáló- neobarokk lakóépület, középen a homlokzat síkjából kiugró zárterkéllyel, ún. Münich-ház. Épült 1921-ben Sebestyén Artúr, vagy Sebestyén Lóránd tervei szerint. Állapota közepes.	
31	Kossuth u. 36. 22	L- alaprajzú, az utcavonalra merőleges álló, földszintes historizáló lakóépület. Épült a 20. sz. első felében, erősen leegyszerűsített. Állapota jó.	
32	Kossuth u. 42. 28	L- alaprajzú, az utcavonalra merőleges álló, földszintes, késő historizáló, neobarokk jellegű lakóépület, manzárdtetővel. Épült a 20. sz. első felében, erősen leegyszerűsített. Állapota jó.	

33	Kossuth u. 52. 33	L- alaprajzú, az utcavonalra merőleges álló, földszintes historizáló lakóépület. Épült a 20. sz. elején, erősen leegyszerűsített. Állapota közepes.	
34	Kossuth u. 82. 50/1, 50/2	Tagolt tömegű, és alaprajzú, a telken szabadon álló, hosszan elnyúló, modern, ún. Skandináv hatású iskolaépület, hangsúlyos, pilléres, oromfalas, kiugró bejárati résszel. Épült 1940 után Wahner János tervei szerint a Téli Mezőgazdasági Iskola számára.	
35	Molnár u. 1. 554	Téglalap alaprajzú, oldalhatáron álló, az utcafrontra merőleges jellegtelenné egyszerűsített, földszintes lakóépület, boltíves kapuval. A közelmúltban kialakult forma valószínűleg korábbi eredetű beépítés emlékét, és maradványait őrzi. Állapota jó.	
36	Molnár u. 3. 555	Téglalap alaprajzú, az utcavonalra merőleges álló, földszintes népies, tornácos lakóépület, historizáló hatásokkal. Épült a 20. sz. elején, később átépítve. Állapota jó.	

37	Molnár u. 13. 560	Téglalap alaprajzú, az utcavonalon álló, földszintes lakóépület, historizáló hatásokkal. Épült a 20. sz. elején, később átépítve. Állapota jó.	
38	Molnár u. 20. 569	L- alaprajzú, nagyméretű telek oldalhatárán álló tagolt alaprajzú és tömegű, igen nívós, villa hatású szecessziós lakóház. Épült a 20. sz. elején, állapota közepes.	
39	Móricz Zs. u. 13. 513	Téglalap alaprajzú, az utcavonalon álló, földszintes historizáló lakóépület, klinkertégla borítású homlokzattal, széles kocsibehajtóval. Épült a 20. sz. elején. Állapota közepes.	
40	Móricz Zs. u. 16. v. 22. 446	Téglalap alaprajzú, az utcavonalra merőleges álló, földszintes, tornácos historizáló lakóépület. Épült a 20. sz. elején. Állapota jó.	

41	Móricz Zs. u. 18. v. 24. 448	L- alaprajzú, oldalhatáron álló, földszintes historizáló sarokház, klinkertégla borítású homlokzattal, jó minőségű, egykorú, kovácsoltvas kerítéssel. Épült a 20. sz. elején. Állapota jó.	
42	Posta köz 3. 431	Téglalap alaprajzú, az utcavonalra merőleges álló, földszintes, tornácos historizáló lakóépület. Épült a 20. sz. elején. Állapota jó.	
43	Ráckevei Duna- híd- Árpád- híd 394, 510	Az eredeti hidat 1896-ban adták át, tervezte Zielinszky Szilárd. Mai forma 1949- 50, de alépítményei ma is az 1897-es régi hídfők. Kétcsuklós, vonórudas ívhíd, az újjáépítéséhez a régi szegedi Tisza-híd (1883) épen maradt anyagát is felhasználták.	
44	Soltra Alajos u.- Református temető- Ács Károly síremléke 2229, 2230, 2231	Magas kőtalapzaton álló, akadémikus felfogású, bronz férfibüszt, Ács Károly (1823-1894) portréja. Elhanyagolt.	

45	Szegedi Kiss István sétány-Hajómalom 15/1	2006-ban közösségi összefogással épített új hajómalom, rekonstruált ácsmunka.	
46	Szt. István tér 1. 542	L- alaprajzú, földszintes késő historizáló saroképület, az alaprajzban átlósan levágott sarokkal. Épült a 20. sz. elején. Állapota jó.	
47	Szt. István tér 4-5. Járási hivatal és Önkormányzat 540/1, 540/2	Két eltérő felfogású, téglalap alaprajzú neomodern épületből álló együttes, a volt Járási Tanács és MSZMP székház. Tervezte Brieska István (KÖZTI) az 1960-as évek 2. felében.	
48	Szt. János tér 12.-Temető köz sarok 715	L- alaprajzú, az utcavonalon álló, földszintes késő historizáló lakóépület, tagolt, neoreneszánsz homlokzatarchitektúrával. Korábbi (talán középkori ?) eredetű épület felhasználásával a mai forma 20. sz. elejére alakult ki. Állapota közepes.	
49	Vörösmarty u. 1.- Horváth Nep. János u. – Vörösmarty u. sarok	L- alaprajzú, az utcavonalon álló, földszintes saroképület. Korábbi (talán klasszicista) eredetű épület felhasználásával a mai forma 20. sz. elejére alakult ki. Állapota jó.	

	586		
50	Vörösmarty u. 5. 588	Két téglalap alaprajzú, az utcavonalra merőleges álló, földszintes, tornácos népi lakóépületekkel beépített saroktelek. A mai forma korábbi állapot fenntartásával jött létre. Állapota jó.	
51	Vörösmarty u. 27. 641	Téglalap alaprajzú, az utcavonalra merőleges álló, földszintes, tornácos historizáló lakóépület. Épült a 20. sz. elején. Állapota jó.	
52	Vörösmarty u. 24. 694	L- alaprajzú, az utcavonalon álló, földszintes, nagyméretű, késő historizáló lakóépület. Épült az 1930-as években.	
53	Vörösmarty u. 32. 675	Téglalap alaprajzú, az utcavonalra merőleges álló, földszintes, tornácos historizáló lakóépület. Épült a 20. sz. elején. Állapota jó.	

54	Temető köz- Nyár u. által határolt terület- Katolikus temető- Németh család síremléke 740	Egyszerű formájú, igen színvonalas, modern- art deco hatású síremlék, fém rátéttel. 1930-as évek.	

11. táblázat Helyi védettségre javasolt beépítések, területek

Sorszám	Terület megnevezése, határai, helyrajzi száma	Érintett telkek helyrajzi száma	Értéke
1	Ady E. u.- 331/1	281, 282, 283, 284, 310. 311, 312, 312/2, 324, 326, 327, 328, 330, 332, 333, 337, 345, 346, 347, 348, 349, 301, 402, 406, 407, 410, 411	A falusi- mezővárosi életmódhoz illeszkedő oldalhatáron álló beépítés, a még meglévő telekrendszer, és az utcakép egysége.
2	Béke u.- Szt. Vendel út torkolatának keleti házsora- 1918, 1920	848, 849/1, 849/2, 850, 851, 852	A falusi- mezővárosi életmódhoz illeszkedő oldalhatáron álló beépítés, a még meglévő telekrendszer, és az utcakép egysége.
3	Gárdonyi sor nyugati házsora a 3. és 19. számok között fennmaradt házak egy részével- 2975	2801, 2802, 3803, 2804, 2805, 2806, 2807, 2824/1, 2825, 2826, 2827, 2829, 2830, 2939, 2940/1, 2940/2, 2941, 2944, 29952, 2953, 2957, 2958	A kastély parkja mögött kijelölt aszimmetrikus utca, falusi- mezővárosi életmódhoz illeszkedő oldalhatáron álló beépítéssel, a még meglévő telekrendszerrel, és jó néhány nívós, historzáló hatású, népi lakóházzal.
4	Kazinczy u.- 2761	2746, 2751, 2752, 2754, 2756, 2757, 2759, 2762, 2763, 2764, 2765, 2766, 2769, 2771, 2772/1, 2772/2, 2773/2,	Aprótelkes, kissé szabálytalan beépítésű, archaikus telekformákat őrző terület.
5	Molnár u. eleje- 552	542, 549, 550, 551, 554, 555, 557	A katolikus templom felépítése során kialakult, falusi- mezővárosi életmódhoz illeszkedő oldalhatáron álló beépítést őrzi, az utca folytatásában már jelentősebben

			átalakult telekszerkezet és épületállomány következik.
6	Október utca és Pipa utca találkozása- 818/4, 858	817, 857	A 20. sz. elejéig kialakult, városszéli, nagy telkek maradványa, két nívósabb népi lakóházzal kijelölt utcákkal.
7	Posta köz- 426	422/2, 424, 425, 427, 428, 431, 432	Aprótelkes, kissé szabálytalan beépítésű, archaikus telekformákat őrző terület.
8	Soltra Alajos u.- Református temető- 2229, 2230, 2231	2229, 2230, 2231	Történeti és művészettörténeti jelentőségű sírjai és elhanyagoltsága miatt is védelme javasolt.
9	Vörösmarty u.- 652/2 és hozzá kapcsolódóan a Vörösmarty u.- Magdics köz- Batthyányi köz- Dunapart közötti telkek	586, 587, 588, 613, 614, 617, 618, 619, 635, 636, 637, 638, 639, 641, 644, 645, 646, 647, 648/1, 649, 653, 663, 672, 673, 674, 675, 676, 688/2, 689, 694, 695/2, 695/3, 696, 701, 702, 703, 706, 707, 708, 710/1, 712, 714, 971, 972, 973	Korai eredetű falusi- mezővárosi életmódhoz illeszkedő oldalhatáron álló beépítéssel jellemezhető lakóterület, melynek mai formája utcaképe bár részleteiben sokat módosult, főbb jellemzőiben ma is 18- 19. századi jellgű.
10	Temető köz- Nyár u. által határolt terület- Katolikus temető- 740 i	740	Történeti és művészettörténeti jelentőségű sírjai miatt védelme javasolt, meg kell vizsgálni Nemzeti Sírkertté nyilvánításának lehetőségét.

2. A RENDEZÉS SORÁN TERVEZETT VÁLTOZTATÁSOK HATÁSELEMZÉSE

A települési értékleltárban szereplő elemek vonatkozásában releváns rövid és középtávon tervezett változások ismertetése, változások hatásai a régészeti örökségre, a történeti településre, település- és tájszerkezetre, a települési értékleltárban szereplő műemléki értékekre.

12. táblázat Komplex módosítások és hatásuk

Változás sorszáma	**Érintett terület (hrsz), fő változástartalom**	**A rövid és középtávon tervezett változások ismertetése, a rendezés során tervezett** ***a)*** településhálózati és tájhasználati változás, ***b)*** településszerkezeti, területhasználati és beépítettségi változás, ***c)*** infrastrukturális változás, ***d)*** népesség, életmód, társadalom, kultúra változása, ***e)*** műemléki értékek felmérése esetén a középtávon tervezett, a **települési értékleltárban** szerepeltetett létesítmények megjelenését érintő beavatkozások megnevezése és rövid ismertetése.
Hatáselemzés, a változások hatásai: - a történeti településre, település – és tájszerkezetre, - a települési értékleltárban szereplő műemléki értékekre.		
7.b.	Becsei út - Bartók Béla utca - Duna utca – belterülethatár	***b)*** településszerkezeti, területhasználati és beépítettségi változás, területfelhasználási változtatás
Nem érint országos, vagy helyi védelem alatt álló, ill. helyi védelemre javasolt értéket. A történeti település a Szulai tónál ért véget, A területhasználati átsorolás nem érinti a település szerkezetet.		
14.	A Savoyai kastély és a benzinkút közötti tömb: 66/3 -- 74 hrsz.	***b)*** településszerkezeti, területhasználati és beépítettségi változás, területfelhasználási változtatás
Érinti a történeti településképet. A Savoyai kastély műemléki környezetének határa mellett található. A településközponti átsorolás, a nagyobb beépíthető terület zárvánnyá teheti az Lk 3besorolású telkeket.		
A3.	663 hrsz. Vörösmarty utca- Mesterházy Lajos tér közötti szakasz	***b)*** településszerkezeti, területhasználati és beépítettségi változás ***e)*** a középtávon tervezett, a **települési értékleltárban** szerepeltetett létesítmények megjelenését érintő beavatkozás
Érinti a történeti településképet. A telek a javasolt, I. besorolású hely védett területen helyezkedik el. településközponti területté minősítése megfontolandó.		
Y.	336/2,396,397,401,402,406,407,410,411 hrsz. telek. Városház utca- Ady Endre utca_ József Attila utca által határolt telkek.	***b)*** településszerkezeti, területhasználati és beépítettségi változás, ***e)*** a középtávon tervezett, a **települési értékleltárban** szerepeltetett létesítmények megjelenését érintő beavatkozás

Érinti a történeti településképet, és a települési értékleltárt. A javasolt helyi védett értékek között szerepel a 410 hrsz. telek. Aggályos, hogy a településközponti átsorolás, a későbbiekben megnöveli az építmény magasságot és beépítettséget.		
Y..	Bajcsy-Zsilinszky u.-Móricz Zsigmond u (templomkertig) Szt. István tér által határolt terület 523,515,514/7,513,512,511,509/2,508/1,507,1506/2,505/2,504/2,503/2,502//,501/3 hrsz.	***b)*** településszerkezeti, területhasználati és beépítettségi változás ***e)*** a középtávon tervezett, a **települési értékleltárban** szerepeltetett létesítmények megjelenését érintő beavatkozás
Érinti a történeti településképet, és a települési értékleltárt. A javasolt helyi védett értékek között szerepel a 410 hrsz telek. Aggályos, hogy a településközponti átsorolás, a későbbiekben megnöveli az építmény magasságot és beépítettséget.513,540/2,540/1 I. kategóriában helyi védelemre javasolt.		
Z.	Eötvös utca – József Attila utca – Ady Endre utca – Árpád utca által határolt tömbök	***b)*** településszerkezeti, területhasználati és beépítettségi változás
Érinti a történeti településképet, és a települési értékleltárt. A település északi részének fennmaradt telekszerkezete. Távlati településközpontként figyelembe kell venni a helyi védett épületek meglétét. hrsz.: 187, 346,338,211,380,378. A Vt átsorolás felpezsdítheti a területrész életét, de ügyelni kell a korábbi telekosztás megszüntetését, összevonását.		
29.	(652/3) hrsz.	***b)*** településszerkezeti, területhasználati és beépítettségi változás
Érinti a történeti településképet, és a települési értékleltárt. A telek a kijelölt, I. kategóriájú helyi védett területen van, új beépítési területként megjelölve. A telekosztás kialakításakor figyelembe kell venni a környezet korábbi telekosztását.		
R.	Ifjúság- Móricz Zs.- Kölcsey F.- Bajcsy-Zsilinszky utcákkal határolt, hrsz.-al nem jelölt terület	***b)*** településszerkezeti, területhasználati és beépítettségi változás A területen már megszűnt a korábbi telekosztás
Nem érint országos, vagy helyi védelem alatt álló, ill. helyi védelemre javasolt értéket. A módosítás a történeti településre, település- és tájszerkezetre, a települési értékleltárban szereplő műemléki értékekre hatást nem gyakorol.		

13. táblázat Övezethatár módosítások és hatásuk

Változás sorszáma	**Érintett terület (hrsz), fő változástartalom**	**A rövid és középtávon tervezett változások ismertetése, a rendezés során tervezett** ***a)*** településhálózati és tájhasználati változás, ***b)*** településszerkezeti, területhasználati és beépítettségi változás, ***c)*** infrastrukturális változás, ***d)*** népesség, életmód, társadalom, kultúra változása, ***e)*** műemléki értékek felmérése esetén a középtávon tervezett, a **települési értékleltárban** szerepeltetett létesítmények megjelenését érintő beavatkozások megnevezése és rövid ismertetése.
Hatáselemzés, a változások hatásai: - a történeti településre, település – és tájszerkezetre, - a települési értékleltárban szereplő műemléki értékekre.		
16. 25.b,30.a/b 31., 33., 38., 45.a, 56., 67., 69.,.		***a)*** településhálózati és tájhasználati változás, ***b)*** településszerkezeti, területhasználati és beépítettségi változás
Nem érint országos, vagy helyi védelem alatt álló, ill. helyi védelemre javasolt értéket.		

14. táblázat Útszabályozásokat, közterület céljára kijelölt területeket érintő módosítások

Változás sorszáma	**Érintett terület (hrsz), fő változástartalom**	**A rövid és középtávon tervezett változások ismertetése, a rendezés során tervezett** ***a)*** településhálózati és tájhasználati változás, ***b)*** településszerkezeti, területhasználati és beépítettségi változás, ***c)*** infrastrukturális változás, ***d)*** népesség, életmód, társadalom, kultúra változása, ***e)*** műemléki értékek felmérése esetén a középtávon tervezett, a **települési értékleltárban** szerepeltetett létesítmények megjelenését érintő beavatkozások megnevezése és rövid ismertetése.
Hatáselemzés, a változások hatásai: - a történeti településre, település – és tájszerkezetre, - a települési értékleltárban szereplő műemléki értékekre.		
55., 58., 59., 62., 66., 68., 70. 72., 73.		kijelölt zöldterületek, természet közeli és rekreációs területek
Nem érint országos, vagy helyi védelem alatt álló, ill. helyi védelemre javasolt értéket.		

3. ÉRTÉKVÉDELMI TERV

Szabályozási javaslatok

A helyi értékvédelmi rendelet hatálya alá eső épület telkén és a kijelölt területeken a történeti szerkezet, az utcakép, a településkép, és a környezettel való szerves, látványbeli kapcsolat megőrzendő. Új épület elhelyezésekor, vagy meglévő épület homlokzatát, tetőformáját megváltoztató bővítés esetén a történeti településképhez való illeszkedés igazolására környezetbe illesztett látványtervet kell készíteni az érintkező közterület(ek) olyan pontja felől, ahonnan az utcaképi változás a legmarkánsabban észlelhető.
A helyi értékvédelmi rendelet hatálya alá eső épület telkén és a kijelölt területeken a területrész szerkezete, úthálózata, telekosztása, a telek utcai határvonala megtartandó, megőrzendő elem. A településszerkezet védelme érdekében lakóterületen telekhatár korrekció csak ott lehetséges, ahol az a tömb kialakult telekszerkezetét jelentősen nem befolyásolja, a telek és a szomszédos telkek kontúrját javítja és legfeljebb a telek területének 15%-át érinti.

A helyi értékvédelmi rendelet hatálya alá eső I. kategóriába sorolt épületek felújítása esetében a meglévő állapot (anyagok, szerkezetek,) hosszú távú fenntartása szükséges. Az épület telkén újabb melléképületek egyezetett terv és látványterv birtokában építhető.
A helyi értékvédelmi rendelet hatálya alá eső II. kategóriába sorolt épület telkén és a kijelölt területeken a meglévő oldalhomlokzatok és melléképületek újjáépíthetők, az eredeti alapterülettel, párkánymagassággal, valamint az eredeti tetőgerinc és forma, anyaghasználat megtartásával, a védett karaktertől eltérő toldalékok, átépítések kivételével.

A helyi értékvédelmi rendelet hatálya alá eső épület telkén és a kijelölt területeken új fő rendeltetésű épület fő tömege csak az utcára vagy területi egységre jellemző kialakítású tetőhajlásszöggel készülhet.

A helyi értékvédelmi rendelet hatálya alá eső épület telkén és a kijelölt területeken építése az alább felsorolt helyi hagyományokhoz alkalmazkodó anyagok használatával engedélyezhető.
Így (1) a szerkezet hagyományos építőanyagból, (2) a tetőhéjalás hagyományos égetett, vörös- barna árnyalatú cserépből, nádból, (3) a nyílászárók faszerkezettel, natúr, fehér, sötétzöld, okker, barna színekben, (4) a homlokzat vakolt, dörzsölt felülettel, fehér vagy pasztell-színben, (5) a kerítések az utcára vagy területi egységre jellemző kialakítással és anyaghasználattal (fakerítések, drótháló kerítések, kovácsoltvas) készülhetnek.

A helyi értékvédelmi rendelet hatálya alá eső épület telkén és a kijelölt területeken a melléképületek, melléképítmények esetében sem alkalmazható tetőhéjazatként hullámpala, műanyag hullámlemez, bitumenes zsindelyfedés, vagy ipari fémlemezfedés.
A helyi értékvédelmi rendelet hatálya alá eső épület telkén és a kijelölt területeken, az épületek utcai homlokzatára látható helyre technológiai létesítmény (pl. klímarendezés, szellőző, mobilállomás átjátszó egysége stb.) nem helyezhető el, az csak az adott épület alárendeltebb homlokfalára telepíthető.

A városközponti MJT területén lévő tömbök új beépítésénél a közterületek és intézménykertek kialakítását, az azokon létesítendő köztárgyak, utcabútorok, világítótestek, típusát és karakterét, a zöldfelületek kialakítását, a burkolatok terveit táj-és kertépítészeti tervben kell meghatározni, melyeknek összhangban kell lenniük a városközpont karakterével. A közterületek megújításánál, a történeti településképbe illeszkedő méretű, kiosztású és rajzolatú valamint anyaghasználatú elemeket, megoldásokat szükséges alkalmazni.
A cégfeliratok a kirakatportálok tervezése során a városközponti MJT, és a helyi értékvédelmi rendelet hatálya alá eső épületek, és a kijelölt területek esetében a közterület felé néző homlokzatok

megváltoztatása esetén, a történeti településképhez való illeszkedés igazolására homlokzati és portáltervet, és környezetbe illesztett látványtervet kell készíteni.
Nagyméretű reklámfelületek a városközponti MJT és a helyi értékvédelmi rendelet hatálya alá eső területeken csak egyeztetett módon lehet kihelyezni.
A belső térkapcsolatokat a helyi értékvédelmi rendelet hatálya alá eső épületek, és a kijelölt területek esetében egyeztetett módon változtathatók meg.
Közterületi parkolók kialakítása, a magán, vagy Önkormányzati telkek újra szabályozásával, a történeti telekosztás maximális figyelembe vétele mellett történhet.
Országos védettség alatt álló műemlékeket, objektumokat, nyilvántartott műemléki értékeket, és a nyilvántartott régészeti lelőhelyeket érintő beavatkozások, beruházások során a kulturális örökség védelmével kapcsolatos szabályokról szóló 496/2016. (XII. 28.) Korm. rendeletben foglaltak az irányadók.

15- 16. táblázat Egyes műemlékekkel kapcsolatos javaslatok

Különleges jelentőségű, védettségük és hasznosításuk miatt veszélyben nem lévő műemlékek, melyek Történeti emlékhellyé nyilvánításra is alkalmasak lehetnek.

Sor szám	Megnevezés	Cím	Törzsszám/ Azonosító(k)	Hrsz.
1	Savoyai- kastély	Kossuth u. 95.	7224/7285	75
2	Nagyboldogasszony szerb ortodox templom és Harangtornya	Viola u. 1.	7229/7291 (templom), 15586 (harangtorony)	458
3	Szerb ortodox paplak	Viola u. 1.	7230/7292	458
4	Kántorház/lakóház	Viola u. 1.	9197/7293	458
5	Harangozóház és iskola/lakóház	Viola u. 1.	9198/7294	458

Kiemelkedő minőségű, magántulajdonban lévő, elhanyagolt és használaton kívüli, erősen veszélyeztetett műemlékek

Sor szám	Megnevezés	Cím	Törzsszám/ Azonosító(k)	Hrsz.
1	Lakóházak és pincéik/volt Fekete Holló vendéglő	Kossuth u. 1.	6618/7264	441
2	Volt Horváth- kúria/ Rudnyánszky- ház	Szt. János tér 13.	7232/7289	584
3	Kálvária	Katolikus temető-Temető köz	7226/7295	740

17. táblázat Műemlékké nyilvánításra javasolt emlékek

Javasoljuk az alábbi emlékek Nyilvántartott Műemléki Értékké nyilvánításának kezdeményezését az eljáró hatóságnál (Miniszterelnökség, KÖHÁT, Nyilvántartási Iroda) a műemléki védettségük megszerzésének első lépéseként.
Amíg a műemléki védelem megadásra kerül, a helyi védettség szükséges. Az alábbi emlékek ezért szerepelnek a helyi védettségre javasolt emlékek 1. kategóriájú listájában is.

Sor szám	Megnevezés	Cím	Hrsz.
1.	Református templom	Kossuth u. 8.	6
2.	Ráckevei Duna- híd- Árpád-híd	-	394, 510
3.	Ács Károly síremléke	Soltra Alajos u.- Református temető	2229, 2230, 2231
4.	Hajómalom	Szegedi Kiss István sétány	15/1
5.	Egykori katolikus paplak, ma lakóház	Szt. János tér 12.-Temető köz sarok	715

18- 22. táblázat Egyes helyi védettségű ingatlanokkal, területekkel kapcsolatos javaslatok

Javasoljuk a szabályozás során két eltérő értékkategória bevezetését. Az 1. kategóriájú emlékek a település kiemelt értékei, jellemző épülettípusainak eddig nem védett, de különlegesen jellemző, kvalitásos, egyedüli ezért pótolhatatlan, vagy akár műemléki védelemre is érdemes emlékek. A 2. kategóriába kerül minden más, értékesnek tartott, de kevésbé kvalitásos, vagy jellemző, erősebben átformált, eredeti formáját részben elvesztett, de még álló emlék.
A kategóriák bevezetését a már helyi védettségű épületek esetében is javasoljuk.

I. Kategóriába sorolandó, már helyi védett épületek:

Sor szám	Megnevezés	Cím	Hrsz.
1	Tourinform Iroda/ korábban Könyvtár	Eötvös u. 1.	408
2	Étterem/korábban lakóház	Hősök tere 1.	391

II. Kategóriába sorolandó, már helyi védett épület:

Sor szám	Megnevezés	Cím	Hrsz.
1	Lakóház	Viola u. 14.	317

Helyi védettségre javasolt ingatlanok, objektumok

I. Kategóriába sorolandó, még nem helyi védett épületek, objektumok:

Sor szám	Cím	Hrsz.
1	Ady E. u. 40.	346
2	Árpád tér- Árpád szobor	76/1, 76/2
3	Bajcsy- Zsilinszky u. 86.- Szt. Vendel szobor	8519- 8521 (?)
4	Hősök tere- I. Világháború áldozatainak emlékműve	15/2
5	József A. u. 4.	339
6	Kálvin tér- Petőfi S. u. sarok	211
7	Kossuth u. 9.	331/4
8	Kossuth u. 15.	424
9	Kossuth u. 39.	380

10	Kossuth u. 43.	378
11	Kossuth u. 117. HÉV állomás	3290/1
12	Kossuth u. 8. Református templom	6
13	Kossuth u. 16.	10
14	Kossuth u. 30. Szakorvosi Rendelőintézet	18
15	Kossuth u. 34. Árpád Múzeum	21
16	Kossuth u. 82.	50/1, 50/2
17	Molnár u. 20.	569
18	Móricz Zs. u. 13.	513
19	Móricz Zs. u. 16. v. 22.	446
20	Móricz Zs. u. 18. v. 24.	448
21	Ráckevei Duna- híd- Árpád- híd	394, 510
22	Soltra Alajos u.- Református temető- Ács Károly síremléke	2229, 2230, 2231
23	Szegedi Kiss István sétány- Hajómalom	15/1
24	Szt. István tér 1.	542
25	Szt. István tér 4. Önkormányzat	540/1, 540/2
26	Szt. János tér 12.-Temető köz sarok	715
27	Vörösmarty u. 1.- Horváth Nep. János u. –Vörösmarty u. sarok	586
28	Temető köz- Nyár u. által határolt terület- Katolikus temető- Németh család síremléke	740

II. Kategóriába sorolandó, még nem helyi védett épületek, objektumok:

Sor szám	Cím	Hrsz.
1	Ady E. u. 15.	328
2	Ady E. u. 53.	187
3	Ady E. u. 18.	413/1
4	Ady E. u. 22.	410
5	Ady E. u. 57.	2747
6	Árpád u. 6. v 10.	2762
7	Kossuth u. 11.	429
8	Kossuth u. 83.	126
9	Kossuth u. 87.	124
10	Kossuth u. 11.	430
11	Kossuth u. 22. Rendőrség	13
12	Kossuth u. 24. Posta	14
13	Kossuth u. 36.	22
14	Kossuth u. 42.	28
15	Kossuth u. 52.	33
16	Molnár u. 1.	554
17	Molnár u. 3.	555
18	Molnár u. 13.	560
19	Posta köz 3.	431

20	Vörösmarty u. 5.	588
21	Vörösmarty u. 27.	641
22	Vörösmarty u. 24.	694
23	Vörösmarty u. 32.	673

Helyi védettségre javasolt beépítések, területek

A felsorolt területek a település kiemelt, történeti korú beépítés maradványai, jellemző telek és épületformákkal, ill. az ilyen beépítések erősen veszélyeztetett maradványai. Ezek estében mind a telekforma, mind a beépítés kiterjedése fenntartandó, lehetőség szerint nem változtatandó, az utcakép őrzendő.

Sorszám	Terület megnevezése, határai	Érintett telkek helyrajzi száma	Javaslat
1	Ady E. u.	281, 282, 283, 284, 310. 311, 312, 312/2, 324, 326, 327, 328, 330, 331/1, 332, 333, 337, 345, 346, 347, 348, 349, 301, 402, 406, 407, 410, 411	A beépítés védelme miatt utcafront változatlanul tartása (homlokzattagolás, magasság, oromfalak iránya), a telekrendszer védelme javasolt.
2	Béke u.- Szt. Vendel út torkolatának keleti házsora	848, 849/1, 849/2, 850, 851, 852, 1918, 1920	Néhány étékesebb ház, a beépítés módja, a telekrendszer védelme javasolt.
3	Gárdonyi sor nyugati házsora a 3. és 19. számok között fennmaradt házak egy részével	2801, 2802, 3803, 2804, 2805, 2806, 2807, 2824/1, 2825, 2826, 2827, 2829, 2830, 2939, 2940/1, 2940/2, 2941, 2944, 29952, 2953, 2957, 2958, 2975	A beépítés védelme miatt utcafront változatlanul tartása (homlokzattagolás, magasság, oromfalak iránya), a telekrendszer védelme javasolt.
4	Kazinczy u.	2746, 2751, 2752, 2754, 2756, 2757, 2759, 2761, 2762, 2763, 2764, 2765, 2766, 2769, 2771, 2772/1, 2772/2, 2773/2,	A beépítés védelme miatt utcafront változatlanul tartása (homlokzattagolás, magasság, oromfalak iránya), a telekrendszer védelme javasolt.
5	Molnár u. eleje	542, 549, 550, 551, 552, 554, 555, 557	A beépítés védelme miatt utcafront változatlanul tartása (homlokzattagolás, magasság, oromfalak iránya), a telekrendszer védelme javasolt.
6	Október utca és Pipa utca találkozása	817, 818/4, 857, 858	Két étékesebb ház, a beépítés módja, a telekrendszer védelme javasolt.
7	Posta köz	422/2, 424, 425, 426, 427, 428, 431, 432	A beépítés védelme miatt utcafront változatlanul tartása (homlokzattagolás, magasság, oromfalak iránya), a telekrendszer védelme javasolt.
8	Soltra Alajos u.- Református temető	2229, 2230, 2231	Történeti és művészettörténeti jelentőségű sírjai miatt védelme javasolt, meg kell vizsgálni Nemzeti

			Sírkertté nyilvánításának lehetőségét.
9	Vörösmarty u.- 652/2 és hozzá kapcsolódóan a Vörösmarty u.- Magdics köz- Batthyányi köz- Dunapart közötti telkek	586, 587, 588, 613, 614, 617, 618, 619, 635, 636, 637, 638, 639, 641, 644, 645, 646, 647, 648/1, 649, 653, 663, 672, 673, 674, 675, 676, 688/2, 689, 694, 695/2, 695/3, 696, 701, 702, 703, 706, 707, 708, 710/1, 712, 714, 971, 972, 973	A beépítés védelme miatt utcafront változatlanul tartása (homlokzattagolás, magasság, oromfalak iránya), a telekrendszer védelme javasolt.
10	Temető köz- Nyár u. által határolt terület- Katolikus temető	740	Történeti és művészettörténeti jelentőségű sírjai miatt védelme javasolt, meg kell vizsgálni Nemzeti Sírkertté nyilvánításának lehetőségét.

23- 24. táblázat Egyéb egyedi esetek és javaslatok

A 2016. január 1.-ig III. bírságkategóriájú műemlékhez tartozó, azóta megszűnt ún. Ex lege műemléki környezet esetében javasoljuk a Helyi védettségre javasolt beépítések, területekhez hasonló besorolást, mivel országos védettségük megszűnt. Ugyanez vonatkozik a regisztrált örökségi értékre is.

Sor szám	Megnevezés	Törzsszám/ Azonosító	Cím	A műemléki környezetet alkotó telkek helyrajzi számai
1.	Lakóház műemléki környezete	9047/7261	Gábor Áron u. 50.	2303/1, 2304, 2306, 2497, 2498, 474/1, 478, 479/1
2.	Magtár és lakóház műemléki környezete	7225/29433	Horváth Nepomuki János u. (korábban Makarenko köz) 2.	569, 584, 585, 586, 587, 590, 593, 594, 596
3.	Lakóház és pincéje műemléki környezete	8597/29417	Kossuth u. 5.	395/2, 437, 438, 440, 6
4.	Lakóház és pincéje műemléki környezete	8599/29420	Kossuth u. 13.	395/2, 424, 425, 426, 428, 429, 430, 8/2, 9
5.	Lakóház és pincéje műemléki környezete	8591/29427	Kossuth u. 37.	119, 20, 342, 343, 380, 382, 383, 384, 385, 62/1
6.	Lakóház és pincéje műemléki környezete	8594/29430	Kossuth u. 63.	143, 144, 146, 148, 32, 33, 62/1
7.	Lakóház műemléki környezete	8593/20846	Kossuth u. 89.	100, 101, 119, 122, 124, 46, 47, 62/1, 95
8.	Református parókia/ Lakóház és pincéje műemléki környezete	8598/29418	Kossuth u. 8.	0464/3, 15/1, 395/2, 429, 437, 6, 8/1
9.	Lakóház és pincéje műemléki környezete	8601/29419	Kossuth u. 10- 12.	0464/3, 15/1, 395/2, 429, 7, 8/2
10.	Iskola/lakóház és pincéjének műemléki környezete	8600/29421	Kossuth u. 16.	0464/3, 11, 15/1, 395/2, 418, 423, 424, 9

11.	Lakóház és pincéje műemléki környezete	8596/29422	Kossuth u. 18.	0464/3, 10,12, 15/1, 395/2, 416, 417, 418
12.	Lakóház és pincéje műemléki környezete	8595/29423	Kossuth u. 20.	0464/3, 11,13, 15/1, 395/2, 412, 416
13.	Galéria/Lakóház és pincéje műemléki környezete	8590/29424	Kossuth u. 26.	0458/2, 14, 15/1, 15/2, 17, 389, 390, 391, 394, 395/1, 62/1
14.	Lakóház és pincéje műemléki környezete	8589/29425	Kossuth u. 28.	0458/2, 16, 18, 387, 389, 62/1
15.	Lakóház műemléki környezete	9384/29431	Kossuth u. 74.	0458/2, 124, 125, 44, 46, 62/1
16.	Lakóház műemléki környezete	9446/29432	Kossuth u. 76.	0458/2, 124, 125, 3346, 45, 46, 47, 48, 62/1
17.	Iskola és a telkén lévő pince műemléki környezete	8592/29435	Szt. István tér 25.	0464/3, 1, 15/1, 2/1, 2/2, 395/2, 4, 442/1, 442/2, 443/3, 443/4, 443/5, 444/1, 444/2, 473, 511, 512, 541
18.	Szt. Domonkos-kápolna	9691/29450	Katolikus temető-Temető köz	2182, 2209/2. 2210, 2211/1, 718, 733/1, 734, 735/1, 735/2, 737, 739, 741, 742, 743/2, 744, 745/1, 745/2, 746, 748, 749, 750, 751, 829/2, 829/3, 830, 831, 832/1, 832/4

Regisztrált örökségi érték

Regisztrált örökségi érték megnevezése	Érintett helyrajzi számok
A volt Savoyai- kastély parkja	2954/1, 2954/9, 50, 51, 52, 53, 54, 56/1, 57, 69/1, 69/2, 70, 71, 72, 73, 74, 75, 76/1